

"KOVA"
Savaitinis laikraštis
Išleis kas penyria Philadelphia, Pa.
Leidžia
**LIETUVIŲ SOCIALIZISTŲ
SĄJUNGA AMERIKOJE.**
(Incorporuota Balandžio 28 d. 1908)

PRENUMERATA:
Metams į visas dalis svieto \$3.00.
Pusel metų \$1.00.
Apgarsinimų kainos ant užklauso.

Redaktorius — K. Vidikas.
Administracijos — A. Žymontas.

Su visokiais reikalais kreiptis šiuo adresu:
"KOVA"
1815 E. Moyamensing ave.
Philadelphia, Pa.

KOVA

Organas Lietuvių Socialistų Sąjungos Amerikoje.

"KOVA"
The Lithuanian weekly
Published every Friday, Philadelphia, Pa.
by the
**LITHUANIAN SOCIALIST
FEDERATION OF AMERICA.**
(Incorporated April 28, 1908)

SUBSCRIPTION RATES:
In all parts of the world per year \$3.

Editor — K. Vidikas.
Business Manager — A. Žymontas.

Advertising rates on application.
All communications should be addressed to:
"KOVA"
1815 E. Moyamensing ave.
Philadelphia, Pa.

No.18

TELEFONO NO.
KEYSTONE MAIN 2958

PHILADELPHIA, Pa.

2 d. Gegužio (May)

1913 m.

TELEPHONE:
KEYSTONE MAIN 2958.

Metas IX

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA.

PIRMOJI GEGUŽĖS -- DARBININKŲ ŠVENTĖ.

Ta šventė šiandieninė, buržuazijos visuomenėje yra vieninga darbininkų šventė ištisose metuose.

Tą dieną susipratusieji darbininkai sustabdo tekėjimą savo kuno ir kraujo į kapitalistų narsus. Pamesdami darbą, jie nutrenkia nuo savęs kapitalistus-kraugėrius, kurie per ištisus metus vien tik ir gyvena darbininkų krauju-prakaistu. Ir taip, darbininkai, numetę ant dienos kapitalistų pančius, tą dieną visas spėkas atiduoda savo klasos organizacijai dėl padidinimo ir sustiprinimo kovojančios tarptautiško proletarijato armijos.

Ir mes, lietuviai darbininkai, sulaukę savo šventės, padidinsime kovojančių eiles už mūsų ir jų laisvę, už socializmą. Mes eisime į kovą su priešu, eisime išvien su kitų tautų darbininkais.

Visų pirmu patrauksime į kovotojų eiles tuos mūsų brolius lietuvius darbininkus, kurie da negali patį pasiliuosuoti iš tamsybės pančių, o tautininkų ir klerikų rankose. Taipogi ištiesime mūsų rankas į Lietuvos darbininkus, atmindami juos, jų sunkioj, kruvinoj kovoj su dygubū priešu, su kapitalistais ir kruvino caro valdžia.

Pirmosios Gegužės šventė yra didžiausia šventė iš visų švenčių, kokios kada ir kur nors buvo ar da yra pas žmones. Pagonų, žydų ar tai krikščionių šventės yra paskirtos jų bažnyčių nešimui aukų dievams ir atminimui veikimo tų dievačių arba didvyrių.

Darbininkų gi šventė yra užgimęs ant jų kovos lauko, ir ji primena jiems, jog susipratusieji darbininkai padarę pradžią griovime senos tvarkos ir kovos už naują, socialistišką tvarką.

Darbininkai savo šventėje atsimena apie savo milžiniškus darbus ir jie parodo visuomenei savo begalines aukas kovai už išliuosavimą visos žmonijos. Tą dieną susipratusieji darbininkai gali patį save pasivadinti Išganytojumi, Išgelbėtojumi, ir garbę jie tegul duoda tikrai tiems, kurie krito kovoj už visos žmonijos laisvę.

Tegul jų vardai bus užrašyti knygoje naujos istorijos, o jų veikimas tegul mums šviečia ir sustiprina mus mūsų sunkioj kovoj su mūsų priešais.

Sauja darbininkų kankintųjų-kraugėrių, kunigų ir karalių per kelis šimtmečius laikė vergijoj žmones ir net po mirties nepaklusnius nepaliuosudavo iš vergijos, juos perduodavo į peklą į vėlinių rankas begaliniam kankinimui. Žmonių kankintojai ant žemės buvo šventi ir po mirčiai ėjo į dangų. Tą "biznį" da ir dabar gana pasekmingai varo mūsų dušių išganytojai tarp tamsių darbininkų.

Bet metis iš meto, diena iš dienos tamsių darbininkų skaitlius vis mažina, susipra-

tusių gi eilės didinasi ir jau artinasi tas laikas, kada šios tvarkos parėmėjus galutinai nuveiksime. Tai bus Socialistiška Revoliucija.

Šių metų Darbininkų Šventė mums parodys, kaip da toli yra ta diena, kurioj mes paskutinį kartą išeisime ant gatvės dėl galutinio pasirokavimo su savo priešais.

Jokios kapitalistų gudrybės, nei bauginimas pekla, nei kankinimas kalėjimuose ir žudymas darbininkų neatstums jų nuo didžiausio jų idealo, nuo socializmo. Tą darbininkai patvirtina, švęsdami Pirmą Ge-

gužės. Buržuazija supranta, jog ta diena jai primena galą jos viešpatavimo, primena jos mirties, ir todėl buržuazija visomis spėkomis priešinasi tos dienos šventimui, stengiasi nedaleisti darbininkams švęsti savo šventę, o drąsuolius ir nepaklusnius smarkiai persekioja.

Verge — darbininke, kaip tu drįsti savo viešpatei-buržuazijai mirčiai grąžinti!

Netiktai šiandien darbininkai kelia kumstį prieš savo išnaudotojus; jau gilioj senovėj vergai, nors budami tamsūs ir be organizacijos, pakildavo prieš savo ponus ir mokėdavo nu-

veikti savo priešus, bet nuveikti nemokėdavo naują tvarką užvesti. Reformacijos laikuose darbininkai kartu su kaimiečiais šen ir ten griebėsi ginklo, ėjo į kovą su priešais dėl sugrąžinimo sau tų teisių, kurias nuo jų buvo ponai atėmę. O visose revoliucijose, kaip tai — Didžiojoje Francūzų Revoliucijoj 1848 m., darbininkai jau pirmose eilėse kartu su užgimančia buržuazija eina į kovą prieš feodalus — ponus, kurie buvo priešais ir darbininkų ir buržuazijos.

Didžiosios gi Francūzų Revoliucijos vaisius didume teko

re darbininkui, bet buržuazijai. Vienok revoliucijose darbininkai įgijo sau mokslą, mokslą — kaip patį gali pasiliuosuoti. Jau 1848 m. K. Marksas su Engelsu duoda darbininkams pamatą jų programai, nurodo jų klasos priešą ir šaukia, kad visų šalių darbininkai vieny-tųsi.

Pasinaudodami tuo mokslu, darbininkai stvėrėsi darbo, platinę socializmą tarpe savųjų; juos organizuodami, vedė į kovą už pagerinimą jų buvio.

Išaugus socialistų spėkai atskirose viešpatystėse, tų viešpatysčių socialistai 1889 me-

tuose vienijasi į vieną Tarptautišką Socialistų Sąjungą ir pasiskiria Pirmą Gegužės revoliucijos darbui.

Per ištisus metus darbininkai dirba buržuazijai, sustiprinimui savo priešo, o Pirmą Gegužės, vieną dieną į metus, dirba sau, socializmui.

Ir šmet darbininkai savo šventėje ant gatvių suskaičius savo spėkas, peržiūrės praėitį, ką yra nuveikę ir da kas paliko nenuveikta.

Susipratusių darbininkų spėkos per penkias-dešimtis metų iš mažos Tarptautinės Komunistų Draugystės, iš socialistų kuopelės išaugo į suvirš dešėtką milijonų.

Dabar gi tie milijonai kasmet gimdys naujus milijonus susipratusių darbininkų. Toms savo spėkomis susipratę darbininkai sutrumpino sau dienos darbą nuo 16—18 valandų iki 10, 9 ir net 8 valandų. Įstatymais jie sustiprino savo organizacijas; jie sutvėrė savo kultūrą, savo mokslą, savo knygas, laikraščius ir net mokyklas. Jie taipgi apgynė visuomenę nuo daugelio vargų ir kančių, prašalino ne vieną karę ir žmonių žmonių širdis.

me laike jie yra vienintėlis spėka, kuri palengvina vergams buvį, pakelia jų dvasią ir nurodo jiems kelią į liuosybės ir laimės kraštą, į socialistišką gadinę.

Taigi, draugai darbininkai, mes, susirišę savo idealo ryšiais, sustiprinkime savo organizacijų įiegas, padidinkime savo veikimą ir tuom priskubinkime savo ir kitų išliuosavimą iš kapitalizmo vergijos.

Šalin išnaudotojai ir apgavikai!

Tegul auga socialistų spėkos ir priartina Socialistiškąją Revoliuciją!

Antanas Baranaukas.

ŽMONIJOS PAVASARIS -- PIRMOJI GEGUŽĖS.

Laikotarpis, kuriame gyvename, tikrai gali būti pavadinamas žmonijos pavasariu.

Žmonijos gyvenimo ant žemės istorija išmatuojama mūsų trumpais atminimais, sumegžtais eilių-eilėse knygy. Kuomet atsižvelgiame į tą išmatuotą ir laikotarpiams sužymėtą ilgį, rodosi mums, jog jis taip trumpas, jog gyvename ant šios žemės planetos taip nuo neseniai, kad atmename gerai žmonijos užgimimą, kuditę, jaunystę ir pilną jos pražydėjimą.

Vienas gamtininkų pasakė, kad, jeigu metašimčius galėtumėm sužymėti ant lentos dvylika-valandinio laikrodžio, visos minutės reikštų nesuskaitomus amžius, praėjusius pirm žmogaus atsiradimo, sekundos gi reikštų mūsų žinomąją žmonijos istoriją.

Nesuskaitomi metašimčiai, kaip valandos ir dienos metė, pripręgę žemei atsakanti laiką,

kuomet žemė gali iš savęs išduoti tą, ką vadiname gyvenimu.

Iki to laiko žemei viešpatavo žiema.

Žmonija gi tokią žiemą savo gyvenime taipgi jau praleido. Per amžių amžius žmogus kovojo priešais baisulį gamtos gaivalų viešpatavimą. Milijonai žmonių žuvo kruvinų kovų už savo egzistavimą, už savo buvimą ant žemės. Lai-ku, bėgant, kuomet žmogus dėl palengvinimo sau sunkios kovos pradėjo galvoti ir įieškoti gamtos paslapčių, kad anas ištyrus pajungti pačios gamtos jėgas, kad jos tarnautų žmogui, kad jos būtų žmogaus buvimo apgynimui ir palengvinimui, — stipresnėji žmonių burio tas pajungtas gamtos spėkas atėmė iš kitų silpnųjų žmonių ir su pagalba jų spėkų pavergė taipgi ir tuos silpnuosius žmones, kad jie tarnautų stipresniems ir išnaudotų gamtos tur- tus savo pavergėjų naudai.

Užstojo ilgi amžiai priespaudos, išnaudavimo ir skurdo, kuomet nežmoniškas vieno žmogaus linki kito pagimdė naują kovą: kovą pavergtųjų prieš pavergėjus.

Svarbiausiu veiksmu tos ilgos žmonijai žiemos — skurdo buvo tas, kad tie, kurie gamindavo viską, reikalingą gyvenimui, buvo priversti atiduoti viešpatuojantiems ant jų stipresniems. Tie, kurie sėjo, valė, kulė, malė, kepė, — tie nevalė pagamintos duonos, nes turėjo ją atiduoti tiems, kurie sakė, jog žemė yra jų, o ne tu, kurie tą žemę apdirba. Tie, kurie verpė, audė ir siuvo rubus, — tie pusnuogiai turėjo būti, nes pagamintus rubus iš jų paimdavo tie, ką sakė, jog turtas jiems priklauso. Tie, kurie statė piramidas, palocius ir puikias žinyčias, — tie turėjo gyventi urvuose bei lušnose.

Aplink tą faktą, kad darbas priklauso tiems, kurie gamina, —

istorija. Karės buvo vedamos vien dėlto, kad gauja plėšikų turi vadintis savininku išplėstų dirbančių žmonių lobį.

Bet ta žiema neteisybės, skurdo ir nepasikakimo žmonijai jau baigiasi. Da nėra šimto metų, kaip keliatas išnaudojamų ir skriaudžiamųjų apreiškė žmonijai, jog artinasi po žiemai pavasaris. Jie nurodė, kad išradimai ir mokslas prirengia pasaulį prie priėmimo naujo surėdymo — surėdymo laisvės, lygybės ir teisingybės. Jie nurodė, kad, atsiradus darbe didžiajai mašinerijai, žmonija gavo įrankius pralaimėjimui skurdo. Spinduliai tos naujos minties palengvė nutarpo nesupratimo ledus ir šviesa apšvietė dirbančiųjų minių proto tamsą.

Atsiradome dabar jau laikotarpį žmonijos pavasario. Socializmo saulės šiluma ir šviesa įsigavo į pavergtųjų minių sielos tamsybes ir sužadino jausmus ir protus veiksmam.

Taip kaip, pakilus augščiau saulei ant žemės, pradeda atsirasti gyvybė, judėjimas, linksmumas, grožis ir jautimas, kurie buvo apmire po žiemos ledais, taip lygiai žmonijos gyvenime, socializmo idėjai augščiau pakilus, atsiranda gyvensnis judėjimas, gyvensnis troškimas, kiltesni siekiai, negu jų buta peritais metašimčiais — vergijos laikotarpyje.

Atėjus žmonijos pavasariui, milijonai sėjų, išėjė į savo idejos laukus, sėja mokslo ir laisvės grūdus, įsitikrinę, kad po pavasario tur ateiti vasara ir jų pasėlius išaugins, pribrendins ir išnokins, o žmonija suvalys vaisius savo naudai.

Bet da daug yra tokių, kurie nežino, jog žmonijai žiema jau praėjo; jie tūno savo proto tamsiuose urvuose, bijodami iš-eiti, atsikvėpti sveika atmosfer-

ra, pasiūlyti šviesos spinduliais, sukrusti, atbudus iš prietarų ir saumylstės snudurio, atgaivinti savo spėkas, nustelbtas savo fanatizmo tamsa ir puvėsių drėgnumu; — jie nepasitiki savimi, jie bijosi išeiti iš savo manymo tamsybės, kad išvydus šviečiančią Ateities saulę — Laisvę. Daug yra tokių, kurie, tamsos apjaukinti, negali pamatyti gražaus Ateities pasaulio.

Tuos tai savo nelaimingus brolius reikia išvesti iš prietarų tamsaus urvo, tuos tai apjakusius neregius reik išgydyti iš jų aklumo, kad ir jie stotų darban, kurio reikalauja žmonijos vystymosi meto pavasaris. Jiems reikia duoti supratimą, kad ir jie privalo prisirengti prie pasėlių pjūtės, idant galėtų savo triuso vaisiais naudotis, o tuomet žmonija taps vienu viešpačiu netik žemės, bet viešpačiu pati savęs, nes tik tuomet kova žmogaus prieš žmogų už buvį galės išnykti, kuomet pagaminto turto savininkais liks ne atskiros vienu-tės, bet visi gamintojai. Tuomet tik darbas liks mielu, primniū ir smagiū, kuomet žmogus jaus, matys ir tikės, kad jo triuso vaisius jam, o ne kam nors kitam priklauso, kuomet kiekvienas dirbs sau, o ne kam nors kitam.

Galima buvo abejoti, ar bus gyvenimas ant žemės, kada žemė degė ugniakalnių skista ugnimi. Galima buvo abejoti apie laisvę, kuomet žmogus visa energija buvo suvartojęs kovai už pagaminimą sau reikalingo turto, palaiškimui maisto. Galima buvo abejoti apie pjūtę, kuomet žmonijos gyvenimas buvo padengtas ledais nežinios ir prietarų.

Bet šiandien žemė žmonijai prieinama, nes žmogus, su pagalba mokslo, pavergė gamtos spėkas. Šiandien žmogiškas protas sugebi suprasti, kad niekam gamta nesuteikia ypatingos privilegijos, kuri leistu patauti žmogų. Šiandien žmogaus ismintis palengvino žmogui pagaminimą reikalingų jo gyvenimui daiktų, taip kad žmonija gėdijasi, jog ji skurdo purvuose guli. Šiandien žmonija mato, ką mokslas nuveikė ir da daugiau nuveiks, kad žmonija lieka viešpačiu žemės ir jos turtai visai žmonijai priklauso; kad to mokslo vaisiai priklauso ne atskiroms vienutėms, bet visai žmonijai, kuri tą mokslą sutvėrė, išauklėjo.

Mės gyvename žmonijos pavasario laikotarpyje. Verta yra gyventi, smagu yra gyventi, nes mūsų gyvenimo ateities netemdo abejonė; viltis, žadanti skaisčią, šiltą, gausingą ir mielą Ateitį — vasarą, skaisčiai, kaip pavasario saulė, mums šviečia mūsų minties padangėje.

Verta išeiti iš tamsos urvo ir pasidžiaugti grožiu ir malonumais pavasario!

J. B. Smelstorius.

ISRADIMAI IR DARBININKAI.

Kiekviena nauja mašina, kiekvienas naujas išradimas, kuris padeda žmogui daugiau darbo atlikti ar geriau jį atlikti, atima darbą iš tam tikro darbininkų skaitliaus. Iš išradimų turi daugiausia naudoti kapitalistai. Vienok nemanykite, kad išradimai yra negeistinas dalykas. Kuo daugiau ir tobulėsi daroma išradimų, tuo labiau priartina galas dabartinei, išnaudojimo tvarkai ir tuo greičiau ateina laisvos draugijos gadyne — socializmas.

M. S.

Tai yra klaida sakyti, kad vieni žmonės yra geri, o kiti netikė ir kad galima atskirti gerus nuo blogų; po teisybės, visuose žmonėse yra dalis gero ir dalis blogo, ir tik nedaug yra tokių, kurie turi daugiau blogo negu gero.

M. S.

Kunigas ir kapitalistinės politikieriaus varo darbininką kapitalizmui į nasrus.

Socializmas, kaip kultūros įjega.

Kuomet apie 75 m. atgal pradedė Anglijoje ir Prancūzijoje darbininkų judėjimas, tai netoks vyras, kaip H. Heine, kuris jam simpatizavo, žiūrėjo į jį, kaip į barbariškumo apsi-reiškimą, pavojingą visai naujai žmonijos kulturai. Šiandien tokia pažvalga pas aiškiai protaujančius žmones yra negalima; visur, kur tik tai barbarišką reakciją pasikėsina ant pirmynėigos, žmoniškumo, mokslo ir meno, darbininkai pirmutinai šoka juos ginti. Bet nėra abejonės, kad didžiūna tų, kurie ligšiol vaduojasi senaisiais prietarais, da ir šiandien tebe tikrąsios baimės apimta. Patebė darbininkų minios, tokia gražaus apsigėimo, juodas rankas ir rubus ir rusčius, pilnus neapykantos žvilgius. Kuomet jie įsivaizdina, kad šitos minios taps visuomenės valdytojais ir tvarkadariais, kad jos viešpataus ant dabartinių ponų, kuriems nebebus pagelbos iš policijos ir valdžios, — tuomet jiems darosi nyku ir baisu, kaip kitąsyk išlepintiems Italijos miestų gyventojams, išvydusiems pas miesto vartus nesuskaitomas šiaurės barbarų hordas. Ir jie dejuoja, kad praklinioji mūsų kultura turėsianti žūti, kuomet proletariatas paims viršų ir įvykės socializmas.

Visai bereikalo. Tų ponų baimė neturi jokio pamato; ji yra ne kas kita, kaip sąžinės graužimas, kaip neaiški nuovoka didelės savo kaltybės prieš išnaudojamąją liaudį. Kiekvienas, kuris atviromis akimis žiūri į gyvenimą, kuris suprantą dabartinės kultūros esybę, gali lengvai pamatyti, jogei būtis visiškai nėra ko. Tie nepasiviešti, paniekintieji proletariai yra ištisų tvirčiausių žmonių kultūros ramstis.

Ne dėl to, žinoma, kad jie yra daugiau apsišvietę už viešpatuojančias klases. Jų reikalingas tikrai kovoti už augštesnę išdirbimo (produkcijos) tvarką, nes tik tai tuo būdu jie gali prašalinti nepakeičiamus savo vargus. O kova už šią naują išdirbimo tvarką yra žengimas prie augštesnio kultūros laipsnio. Tą išaiškina tą, paviršium žiūrint, prieštaraujanti sau faktą, kad augštesnę kultūrą stengiasi įvykinti kaip tik toji visuomenės klasė, kuriai ikišiol buvo labiausiai užkirstas kelias prie kultūros.

Socializmo būtinai reikia darbininkų minioms; be jo jos negali pasiliuosuoti nuo priespaudos ir išnaudavimo. Kiekvie-

nas, tečiau, bešališkai protaujas žmogus turi pripažinti, kad socializmo tvarka yra nepalyginamai prakilnesnė už dabartinę.

Jeigu socializmas tik tiek tesuteiktų, kad pašalintų neturtą ir skurdą minių, sutvarkydamas išdirbimą, padidindamas tuo budu darbo našumą ir panaikindamas kapitalo išnaudojimą, tai jau ir tatau sudarytų be galo didelį skirtumą. Nes ačiu tam šios dienos kultura, kuri dabar tėra mažos tikrai saujelės privilegija, taptų prieinama visiems žmonėms. Kultūra, apšvietimas, išplėtojimas dvasios gabumų mokslu ir menu tėra galimi tik tai tiems, kurie turi laisvą laiką ir užtikrintą materialiską buvį. Alkanas, kuris iš apibūtinęs apibūtinęs darbo nervai nesirupina tais dalykais. Socializmas reiškia, kad pirmu kartu pasaulio istorijoje atsiveria kelias didžioms žmonių minioms prie kultūros gėrybių.

Šiandien kultura naudojasi tik tai neskaitylinga žmonių mažuma. Bet tame tai yra ir didžiausias tos dabartinės kultūros pasmerkimas. Tie, kurie, prisiragavę mokslo ir meno vaisių, žiūri šaltai į savo artimų vargą, purvą ir sielvartą kančias, parodo, kad jų kultura nepadarė gilesnės įtekmės ant jų sielos, kad savo proto ir širdies gilumoje jie visgi yra žiaurūs, nekultūringi barbarai. Ir jeigu kaltę už tai ir galima nuversti nuo jų ant dabartinių sąlygų, tai vis dėlto jie neturi jokios teisės, vardan šitos kultūros, šaukti į kovą prieš socializmą.

Socializmo kultura ne tik tai tuo skiriasi nuo buržuazinės kultūros, kad ji darosi visiems prieinama, bet ir savo viduriniu turiniu. Ji stato žmogų į visai kitokių santykių su gamta, su kltais žmonėmis ir šiaip jau gyvenimo sąlygomis.

Žmogus didžiūdamasis vadiną save žemės viešpačiu. Bet jisai dar nėra juo; jisai gali būti juo tikrai virsti. Tas nelaimingas pasaulio viešpats neturi net užtikrinto buvimo; jeigu ne šios valandos skurdas, tai rupestis dėl rytojaus nustelbia jo širdyje geriausių palinkimus ir verčia visas mintis atkreipti į savo gyvybės klausimą. Tik savęs žiūrėdamas, eina žmogus, kur stumia jį jo asmenišką naudą, — kad ir per savo artimųjų lavonus. Didysis gamtos karalius kovoja, kaip nuožmus žvėris; prieš savo paties sutvertas visuomenės įjegas jisai stoja išsiuikięs. Tiesa, jisai išpletojo mokslą, kuris pavergia jam gamtos pajėgas ir leidžia pagaminti visa ko daugiau, ne-

gu reikia; bet jisai dar nėra išradęs tinkamos organizacijos, todėl jo technikos pajėgos visų-pirma parodo savo ardymo galybę. Šitą organizaciją suteikia socializmas. Socializmas paverčia visą gyvenimo reikmenį išdirbimą sąmoningai organizuotu mokslu, lygiai kaip kad šiandien yra sąmoningai tvarkomas išdirbimas fabriko viduje. Tatau užtikrįs buvį visiems visuomenės nariams; iš gyvulio buvį sąlygų pereis žmogus į tikrai žmogišką gyvenimo sąlygas. Kuomet išnyks skurdas ir sloginanti smegenis rupestis dėl ryto dienos, žmogaus dvasia pradės laisvai protauti. Tuomet tik tai jisai drąsiai ir laisvai pakels savo galvą, ir taps ištisų žemės viešpats. Tuomet tik tai ims sparčiai plėtoties jo žinojimo ir galios srytis.

Palyginus su šitomis socializmo kultūros perspektyvomis (matymais, paveikslais), dabartinė kultura yra žemo barbariškumo stovis. Galingi klesų susisėrimimai, kurių sukuryje blaškosi šiandien civilizotos valstybės, yra ne kas kita, kaip apsiereikimai prasidėjusios pasaulio revoliucijos, kuri išves žmonių į aną naują tikrai žmogišką gyvenimo gadyne. Taip didžiai paniekintame revoliucijiniame darbininkų judėjime slepiasi tos jėgos, kurios praskys žmonijai kelią į augščiausiąją kulturą.

P. Grigaitis.

K. Markso mokslas nemirtinas.

Nuo K. Markso mirties jau mus skiria keli dešėtai ilgų metų. Proletarijato širdyse jo mirtis padarė didelę žaizdą. Nedaug tebeliko žmonių, kurie pamintų K. Markso gyvenimą, kurie gyveno laike jo mirties ir matė tą skausmą proletarijato širdyse.

Nuo to laiko drauginis gyvenimas didžiai persimanė. Jokiam laike nesisuko taip greitai gyvenimo judėjimo ratas, kaip šiandieninė kapitalistinė gadyne. Griuva despotų sostai, kurie buvo per amžius statomi. Išnyko pasenęs feodalizmas ir viskas nyksta ir grimsta žemyn, kas nuseņo. Su milžinišku greitumu auga, kyla, kas vėliau tik svajonėse žmonių buvo. Kas vakar buvo tik paveiksle, šiandien jau gatavas daiktas, vartojamas žmonijos. Šitame didžiame sukuryje skambą vardai mokslo vyrų ir mastytojų.

Laikė šitų dešėtkų metų, kuriuose įvyksta drauginės pervartos, žemėje išsis K. Marksas — garbingas moksliskās mastytojas.

Jis išsis amžinu miegu, bet jo mokslas yra pajėga, kuri judina pasaulį.

Tas mokslas jau daug kartų buvo visokių politikierių ir mažo išmanymo žmonių kritikuojamas ir net jau neveikiantčiu, mirusiu perstatytas.

Čiela eilė buržuazijos profesorų, galvočių ir daugybė visokių literatų pasidarė sau amatą arba žaislą be perstojo užpuldinti ant to dvasios milžino palikto darbo.

Bet kur jie yra dabar tie K. Markso naikintojai, tie viendieniai lakunai, kuriuos buržuaziška spauda ir padanges iškėlė ir laurų vainikais apvainikavo?

Vieni jų mirė, o podraug su jais ir jų vardas mirė; kiti da gyvena, bet apie juos niekas nekalba, kaip apie bergždžius sutvėrimus; atsiranda da ir naujų Markso priešių, kurie su didžiu smarkumu puola jo teoriją sunaikinti, bet ir tie greitai dantis atsikanda ir palieka arba ant pajukos arba patenka į užmirimo vandenį.

Bet K. Markso mokslas yra vis gyvas, veikiantis, amžinai naujas ir pasaulio proletarijatas priėmė tą mokslą sau už kelrodį. To mokslo ekonominė gyvenimo teorija liko mislijančio proletarijato kasdieninė praktika, patvirtinta milijonų žmonių veikimu. Jo dvasios darbai tapo nuveikti tokiam laike, kuomet da Europoj gyveno baudžiauninkystė. 1844 m., kuomet da retai kur matėsi gelžkeliai ar telegrafai, Marksas pasakė: "Kaip filosofija randa proletarijate sau pamatą, taip proletarijatas randa filosofijoj sau dvasiškus ginklus. Bet kaip tik minties žaibas trenkia į žmonijos dirvą, tuomet pradeda pasaulis žengti pirmyn. Galva šito pasiliuosavimo yra filosofija, o širdis proletarijatas".

Tie žodžiai buvo pasakyti, kuomet Europa neturėjo jokio fabrikinio proletarijato, o gyveno vien žemdirbystė ir smulkiaja amatininkyste. Marksas permatė ir nurodė kelius, kuriais šiandien žengia milijonai susipratusių proletarų.

Po kovo 1848 metų revoliucijų buržuazija užsitikrino ekonominiską liuosybę. Bet da feodalizmo gadyne Komunistų Manifestas pasakė: "Istorija visos ligšiam laikinės draugijos yra istorija klasių kovos". 1847 m. Marksas rašo savo knygoj "Filosofijos biednumas": "Viena prispausta klasa yra gyvenimo vargu visų klasių, kurios sutvėrė draugiją. Pasiliuosavimas pavergtų klasių pranašauja statymą naujo draugijos surėdymo".

Šitie žodžiai buvo ištarti da tada, kaip buržuazija da nebuvo igijus sau pilietiskos laisvės. Jau tuomet Marksas permatė, kad už buržuazijos pečių stovi milžiniška proletarijato armija.

Darbininkų armija visuomet grumėsi pirmose eilėse, bet mės da ir šiandien turime su gailėsiu žiūrėti į savo neatsiektus reikalavimus, kurie jau suviršpusė šimtmečio, kaip tapo K. Markso nusakyti.

Kad prispaustoji klasa galėtų pasiliuosuoti, jai reikia pasiekti tam tikrą išsivystymo laipsnį. Iš visų išdirbystės įjėgų ja didžiausia įjega pats revoliucijoniškas proletarijatas. Proletarijato klasa aprupina gyvenimą visų viešpatuojančių klasių, bet ji anksčiau ar vėliau pareikalaus savo darbo vaisių.

Tiesa, šiandien iš kiekvieno susipratusio darbininko išgirsi apie klases ir klasių kovą. Bet kas davė 1848 m. K. Marksu tokią mintį — svajoti apie klasių kovą, kuomet Vokietijoje, Markso tėvynėje, da buvo tik žemdirbystė ir smulkioji amatininkystė ir feodalo jungas da gulėjo ant plačios minios pečių? Visur tada rodėsi viena klasa ir vieni reikalai. Tuomet da istorija užsiėmė vien pagyrimais didvyriams ir karžygiams. Vienok tada jau K. Marksas permatė da kudikystės vystyklusose esančios pramonijos kilimą ir klasių skirtumą. Šiandien kiekvienas mato ir žino tą, ką Marksas 1859 politiskoj ekonomijoj išreiškė: "Nuo išdirbimo medžiagiškų daiktų priguli drauginiai, politiski ir dvasiški nuotikiai".

Tas Markso mokslas šiandien rado vietą dešėtkų milijonų žmonių širdyse, ir laike kelių dešėtkų metų suspėjo jau milžinišką darbą atlikti.

Šiandien, apvaikščiūdami Pirmąją Gegužės, mės atmenam ir užtvirtinam to mokslo įsikūnijimą.

P. Sotelis.

SMUIKAI IR MERGINOS.

Vienok tai stebėtina.

Kiekvienas artistas-smuikninkas mėgsta senus smuikus, o jaunas merginas.

LIAUDIES NAMAS.

Kiekvienas liaudies namas neša didžią naudą šalies arba miesto darbininkams. Kur yra liaudies namas, tenai randasi centras visam kam, kas stojasi darbo žmonių tarpe. Čia spiečiasi profesionalinės sąjungos, apšvietos rateliai, mokyklos, kooperativiškos bendrovės, žodžiu, koncentruojasi visos politiškas ir ekonomiškas judėjimas ir, kaip koks prožektorius, neša socializmo spindulius į placius, tamsius kampus — užkampius.

Link liaudies namų galima stačiai sakyti, kad tai yra ateities židiniai, šviri vieta, kur laisvos širdis tiki į ateinančią darbo minių gerovę. Už pavyzdį galima imti Bruxellės "Maison du Peuple" — "Liaudies Namą", Belgijoje. Į tą namą visų tautų darbininkai šiandien atkreipia atydą, ba nevien jis tarnauja, kaip vieta, kur telkiasi belgai darbininkai ir jų judėjimas, bet kartu tai yra tarptautiško socializmo tvirtovė, geriau sakant, viso pasaulio darbininkų judėjimo ministerija, Socializmo parlamentas bei universitetas.

Kooperativiškų bendrovių lėšomis, rodos, 1899 m. tapo pastatytas tas didžio pločio keturių gyvenimų namas. Apžiūrėję namą, svetimžemiui į akį puola puiki išžiūra iš lauko. Pirmamjam gyvenime randasi kooperativiška sėkrova, kuri yra plačiai prekėmis aprūpinta; čia galima apsirėdyti, nusipirkti viską, kas tik reikalinga darbininkui; kartu yra dienos ir vakarais bufetas, parduodama įvairūs užkandžiai ir lengvos gėrimai. Ir tame pačiame gyvenime įtaisyta laikraščių skaitykla, kur ateina vokiečių, francūzų, flamandų, anglų ir danų kalbomis laikraščiai ir žurnalai. Šioji skaitykla atdara kas vakaras, apart nedėdienių.

Augščiau įtaisyta kelios dešimtys svetainių susirinkimams įvairių profesionalinių sąjungų ir valdybų ofisai. Šio gyvenimo koridorių sienos numušta dviem eilėm krasos dėžučių, kur kiekvienai grupei, sąjungai ir partijai skyriaus yra po atskirą dėžutę; tarpe jų yra dėžutės kuopoms: rusų Soc.-dem., latvių ir rusų soc.-revol. Yra viena didesnė svetainė koncertams rengti ir paskaitoms. Šiame-pat gyvenime įtaisyta knygynas, iš kurio partijos nariai ir kooperatistai gali imti namo knygas skaityti.

Apart to, čia-pat yra viso pasaulio Tarptautiškasis Socialistų Biuras, kame dirba trys ypotos. Sekretoriaus priedermės atlieka Camille Huysmans, įžymus Belgijos soc., parlamentato atstovas.

Tarptautiškasis Socialistų Biuras dabartiniame laike yra viena įdomiausių ir svarbiausių darbo žmonių brūdėjimo įstaičių. Čionai ateina iš viso pasaulio žinios apie proletariato judėjimo pasekmes, čia renkami socialistų literatūra visose kalbose — knygos, žurnalai, laikraščiai, atsisaukimai, įvairūs dokumentai ir iš čia organizuojama tarptautiški socialistų kongresai. Tai įstaiga, kuri stengiasi apimti visą darbo liaudį.

Viršutiniame gyvenime yra didelė svetainė, kurioje suina į pusantro tukstančio žmonių, kame daroma susirinkimai, darbininkų susižiavimai, o šiaip liuosame laike ji yra užimta kitokių būdų ir joje įtaisyta kru-tamieji paveikslai.

Iš šio trumpo aprašymo galima matyti, kuo gali Bruxellės rankpelniai pasidžiaugti. Reikėtų apie tai ir lietuviams darbininkams pasirūpinti įsisteigti panašų Liaudies Namą; visgi amerikiečiai lietuviui tą išgalėtų.

Bruxellė.

Č.—tis.

Laiškai iš tolimo krašto.

LIETUVOS JAUNUOMENĖ IR ŠVIESUOMENĖ.

Anuomet buvo kalbėta apie Lietuvos jaunuo-menę. Pačiais stambiausiais ruožais buvo nušviestas jos atbudimas. Tat da norisi jos reikalais tarti porą žodžių.

Ar šiaip ar taip, reikia pripažinti, kad mūsų politikinės srovės maža domos atkreipia į jaunimo kilimą. Jaunime viskas, galima sakyti, atsirado savytai, be keno-nors pagalbos. Ir nuodien tasai jaunimo judėjimas be keno-nors nurodymų plėtojas.

Mūsų šio visuomenė (žinoma, čia kalbu apie radikalinę šviesuomenę) jaunimo dvasiniam reikalams maža patiekia peno ir da mažiau kišasi į jaunimo organizavimąsi. Tatai nei nestebėtina, kad jaunimo tarpe daug yra romantizmo, skįstojo sentimentalizmo ir dažnai jo apšvieta toliau nesiekia liberalinio šauksmo: "švieskimės ir švieskime".

Toksai kaimo jaunuolis jau parašęs vieną-kitą žinutę laikraštin, įsiskaitęs į žanginių straipsnių, kurie irgi daugume tikrai ragina šviestis, — jau apie save daug mano ir apšviestu skaitos. Žinoma, nevisi toki, bet dauguma tuom tik šauksmu ir pasitenkina.

Vos jaunimo pirmiems balsams pasklydus Lietuvos laikraščiuose, kad jie trokšta šviestos, mokslo, mūsų šviesuomenė suskato statyti tiltus liaudin, rašyti tam jaunimo apšvietimui receptus ir garsiai, jausmingai šaukė: "švieskitės".

Tai buvo sumanymai... ir toliau tų sumanymų nenužengta; galop ir tie sumanymai, karščiui praslinkus, išnyko. Jei da kalbama apie kaimo jaunimo dvasinius reikalus, tai mokslaviečių tarpe. Bet čia ir tik daug rasi entuzijazmo, įsikarščiavimo, o nieko realio (tikro) nematyti.

Tuom tarpu jaunimui ne tik mokslo bei visuomenės mokslų vadovėliai reikalingi, bet ir sumanę vadai organizatoriai. Mūsų šio literaturoje įvairių mokslų gerų knygų, atsakančių jaunimo lavinimui, kaip ir neturim. Jau apsiskaičiusi jaunimo dalis mūsų literatūra nepasiganėdina; svetimų kalbų gi nežinant, prisieina savo troškimus numalšinti.

Jei mes sakome, kad šio amžiaus užduotis yra demokratiizuoti gyvenimą surėdymą; jei toji idea atspindi visose mūsų gyvenimo srytse, tai moksle turi likti obalsis: "Visi mokslai liaudžiai". Ir mūsų šio radikalinės šviesuomenės turi būti pareiga šį šauksmą gyvenimui įkūnyti.

Jei buvusieji ryšiai su liaudžia nutruko, tai dabar jau vėl kaip ir užmegzti. Įgyti augstutiniuosius mokslus kiekvienas trokšta, tačiau tai ne visiems lemta. Dėlko? Atsakymą galima rasti, tik pažvelkus į mūsų šio gyvenimo surėdymą, į tos draugijinės tvarkos baisenybes. Ir pirmo vieton lavinimosi programan turime dėti išaiškinimą, dėlko dabar nevisi gali įgyti mokslus. Be to, ir įgytus mokslus, laimingesniu nepaliksi; pasaulyje toji neteisybė bei skriauda neišnyks savaimi, nors ir visi būtume mokyti.

Pirm negu kalbėti apie mokslą, reikia tvarkiu surėdyti mūsų gyvenimą, reikia panaikinti neteisybę ir žmonių nelygybę. Da veik visi mokslai kapitalui tarnauja. Mums reikalinga kuo-plačiausia populiarizacija visuomenės mokslų, nes tik tai jie ir atvers liaudžiai akis. Reikalinga ir sumanesnis organizavimas jaunimo kuopelių. Reikalinga jaunimo sužiavimas, žinoma,

Ak, nečiulbėk, lakštingalėle...

Įtekmėje Rainis'o.

Ak, nečiulbėk, lakštingalėle!
Man liudna klausant tų dainų.
Geriau lai tyki naktuzėlė
Liuliuoj vygelėje sapnų...

Nutilk... ryto kuomet rasuzė
Saulutės spinduliuos tvyskės,
Sugrįžs atgal sena daluzė —
Darbinį jungą nešt reikės.

Nutilus po dainų naktinių,
Tu sau ilsiesies, o ašai
Prijungs prie milžinų spyžinių...
Varvės tik prakaito, lašai...

Nutilk!... ne man, lakštingalėle,
Tos dainos mielos... tie jausmai:
Praslinks lyg sapnas naktuzėlė —
Skambės man užveizdos keiksmi!

Klajunas.

28—VIII—1911.

Brute...!

I.

Brute! nuo rankos tavosios viens žmogėda krito!
Visi atsiduso lengviau.
Bet... Roma įieškojo sau kito, —
Retežius uždėjo jį tau...

Brute! jie nužudė tavel...
Jiems trano reikėjo — užtai...
Brut'... vergų tu nesvpratai,
Tad supraski — save...

(Skolintas motyvas)

6—XII—1911.

II.

Brute! atgimk tu dar syk...
Perdaug jau Cezarų — nudien!
Brute! Ar girdi? — Klausyk:
Jie eina žiauryn vis kasdien.
Brute! — imk kardą ir tark:
Nėr žmogėdoms vietos šiandien!
Eik, tuos baisunus perverk...
O, Brut', su vergais tik — išvien!...

Klajunas.

Darbininkas yra priverstas eiti skaudžiu gyvenimo keliu ir ant savo pečių nešioti kapitalistus, kunigus ir visokius kitus dykduonius.

slaptas ir užvis didžiausias reikalas tai įkurimas nelegalio organo.

Lietuvos Socialdemokratų partijos turi būti šventa pareiga eiti pagalbon kaimo jaunimo lavinimosi reikaluose. Vokietijos soc.-d. stengiasi daryti įtekmę ant jaunimo judėjimo, mums irgi sektinas tas pavyzdys.

Rašau šį straipsnį "Kovon", nors gal, cenzūros apipašiotas, rastų vietą Lietuvos pirmieji laikraščiuose, bet manau, Amerikos jaunimo ir šviesuomenės gyvenimui jis nebus svetimu. Reikalas labai svarbus ir vertas aptarimo. Jaunimui vieton šauksmų "švieskimės" reikia duoti sveikesnio dvasinio peno.is.

RUSIJOS DARBININKŲ ATBUDIMO ŽENKLAI.

Iš tolimo svieto atplaukia balsai, Vėjų nešami vasarinių. Prieš audrą ten skamba skaid- [rus varpai,

Ten iš milijonų krutinių.
I debesis plaukia karinga daina.
Ten ateitį kala varguolių ran- [ka.
"Giedros Kal."

* * *

Jau nekartą teko "Kovos" skiltyse kalbėti apie Rusijos proletariato atgijimą. Apie proletariato atgijimą buvo galima spręsti sulyg judėjimo laikaščiuose, bet manau, Amerikos jaunimo ir šviesuomenės gyvenimui jis nebus svetimu. Reikalas labai svarbus ir vertas aptarimo. Jaunimui vieton šauksmų "švieskimės" reikia duoti sveikesnio dvasinio peno.is.

Rasi, kai-kurie skaitytojai, anuos mano straipsniukus perskaite, ir nužiūrėjo, tą paviršutinį mano sprendimą apie Rusijos proletariato atbudimą.

Vienok, rašant apie atgijimą, ne vien tik ekonominius straipsnius turėjau omenėj, bet ir šiaip jau įvairius darbininkų žingsnius. Paminėjau, kad tie straiškai tai yra nesusipratusių darbininkų mokykla ir kad vien tik tuo žvilgsniu galima spręsti apie jų atbudimą. Bet tai vistiek pradžia to atbudimo. Tik tuomet galim pavadinti tikru atbudimu ir priešaudrinu varpą, kuris šaukia proletarą kovon, kuomet protestuojame straiško formoj prieš žmogaus vertės paniekinimą; kuomet už vieno susipratęsio darbininko nuskriaudimą meta darbą kelias tukstančių darbininkų; kuomet iš milijono krutinių plaukia toji karinga keršto daina, kuri kala varguoliui ateitį. O toki tai atsitikimai jau šiomis

dienomis Rusijos darbininkų tarpe buvo. Štai jie:

Nikolajevje policijos užveizda sumušę vieną darbininką. Tuč — tuoj 7000 tos fabrikos darbininkų metė darbą, tuomi išreikšdami protestą ir reikalaudami, kad policistas būtų teisman patrauktas.

Peterburge sustraiškavo 14-000 Putilovo darbininkų, kad ir tos fabrikos perdėtinis sumušė darbininką.

Taip tai skamba telegramos-pranešimai.

Neįsigilinus į tas žinutes, regis, nieko tokio nuostabaus nėra; juk taip ir reikia. Taip tai gali manyti laisvųjų šalių piliečiai, tačiau Rusijos piliečiams šios dvi žinutės daug ką reiškia, daug ką sako. Jos sako, kad proletariato samonė nušvito, kad proletarijatas tvirtiau eina savo klišiniu keliu. Jos sako, kad proletarijatas suprato, jog atskiras darbininkas gyvenimo verpete yra vienuvienuzis, kad šaltai skambančiojo metalo pasaulij darbininkus, yra skaudus žmogaus namas ir kad žmogaus vertės apgynimui, jau nekalbant apie visus kitus reikalus, irgi reikalinga vienybė, ir kad ta vienybė reikalinga net apgynimui pačių pamatinių žmogaus teisių, kurių Rusijos pilietis neturi.

Šalyj, kurioj lig šiai dienai biurokratijos šulams viskas buvo galima, vieną gerą dieną pasigirdo balsai: "Ne, taip toliau negalima".

Ir panašiai sušuko ne kokia žmonių kuopelė, bet tukstančiai.

Tiesa, laimėti tuomi nieko nelaimės. Bet ne tame svarba, kad vieton to policisto būtų paskirtas kitas, o tame, kad policistų žiaurus elgimasis su darbininku iššaukė visos fabrikos straišką. Štai kame svarba.

Ir taip Rusijos proletariato atbudimas galop įstojo į normalines vagas. Regis, jau nei neverta minėti, kad tasai atgijimas eina po socialdemokratų vėliava, nes tai kiekvienam aišku. Ir šis naujas darbininkų atgijimas jau nebus užslopintas; šios nubudusios galybės taip-pat nebesulaikys, kaip pavasario upių-upelių vandens nebeužtvenski!

J. Beširdis.

P. S. Prie šio atbudimo ženkly da reikia pridėti, kad Peterburge išeina du dienraščiai marksistų dvasioj. Skiriami darbininkų klišai: "Pravda" ir "Luč".

J. B.

DAUGIAU PELNO IŠ 8 VAL. DARBO.

Darbo komisijonierius Neill išskaitliavo, kad pigiau atsieina plieno išdirbystėje duot darbininkams dirbt tik po 8 val. į parą, padarant po tris permainas, negu kad dviem permainom daleist dirbt po 12 valandų.

Kada apsišviesim?..

Darbininke! Kad tuščius
Mus gegužė n'uzkukuotų,
Rinkim spindulius šviesius,
Kad stiprybę jie mums duotų.

Ateina Gegužės šventė. Darbininkų — susipratusių darbininkų, socialistų — jausmai truputį labiau ima vilniuoti, tarant atsiranda tam tikras sentimentas ir lyg tikybiška paslaptis, misterija.

Na, tas labai gerai ir gražu. Bet ar mums yra ant ko sentimentus lieti?... Draugai! Atleiskit man, kad aš juos pasistengsiu išsklaidyti. Rodos, nebuvau ir nebėsu be jausmų, bet... jie nieko nepasako apie Pirmosios Gegužės linksmybes. Atsalo jie...

Socialistas — reiškia žmogų draugišką, visuomenišką. Tai yra, ką jis tik daro, ką mįslia ir kalba, tai vis tik iš atžvilgio nuo visuomenės reikalų, visuomenės klausimų ir viską celiuoja į tuos pačius visuomeniškų dalykus. Visuomenė iš laisvų ir lygiateisių ypatų — tai mūsų tikslas. Ne ypata mūsų tikslas, tik visuomenė.

Bet pas mus ypatingumai, ypač laukiant šiltos Gegužinės šventės, pradėjo augti iki išsigimimui. Štai dėl ko jausmai atsalo. Ir tai ne man vienam... Kam ta šventė?

Kas iš jos, jeigu mes neparupinom sau jokio visuomeniško spindulio, kad galėtume linksmiai ją pasitikt?

Ar jums neatšalo jausmai per du mėnesius, žiurint į raibas skiltis tuščio rašto apie Bagočius? Juk tai ypatingumas. Juk tai nesocialistiškas darbas! Sakysit, kad socialistai tą darė, tai ir socialistiškias. Bet kas Bagočius? Ypata. Ir apie ją, vieną ypatą — tai pati du.

Jis atsisakė iš mūsų Centro Komiteto ir iš pačios Sąjungos. Ir da pancaryt, ir tai oficiališkų mūsų kelių — tai per daug šalta žiūrėti! Nėr tame nei spindulėlio šviesos. Tik nuo apsišvietimo, nuo susipratimo atitraukimas atydos. Daugiau nieks.

Tas pasibaigė — dviejų mėnesių ypotos taisyso perijodas praėjo. Prasidėjo naujas ypatingumas: oficiališkai svarstymai, susirašinėjimai, kaštai eina dėl Michelsono atsisakymo nuo kandidatūros į centro viršininkus. Ar gi ne juokai? Betgi šalti... Kad tai darytų mūsų priešai, tai šiltai pasijuoktume.

Gegužė tikrai ne linksma mums. Bet... Juk tuoj bus susivažiavimas. Man ypatingai nėr jokio smagumo iš tų susivažiavimų. Už tai, kad jie nieko mums neduoda, jokių kelių — kelių nepašviečia. Seniaus jie da, budavo, atgaivina viską, nors kuriam laikui. Vėliaus ta gaivinanti spēka kažin kur dinga. Toks mano ypatingas žvilgsnis. Bet to gal nesvarstys per kelis mėnesius, nes aš tik ypata, daugiau nieks. Kas vaziuos į tas karštas sesijas, tai patarcia jau nors syki, nors vieną dalyką praktiškai padaryt, šviesos spindulį paleist ant visų draugų, ant sąjunginės visuomenės.

Susivažiavimas turi padaryt tvirtą kaip "big stick" įstatymą prieš ypatingus užsiėmimus. Taip kad tie darbai nebutų daugiau dirbami oficiališkų kelių ar tai kuopose, ar rajonuose, ar Sąjungoje.

Susivažiavimas turėtų pasirupint apie praktišką šviesos ir susipratimo platinimą tarp mūsų naujų draugų, na, ir senų!

Visi sakom ir rašom (nes tai žinom, kad teisybė): skaitymas — tai mūsų mokykla; skaityk, tai apsišviesi, susiprasi. Štai tegul ir apsvarsto delegatai ir jų siuntėjai, kaip išrasti geriausius budus priėjimui prie tos vienintelės mūsų mokyklos.

Gal visi L. S. S. nariai moka skaityti. Bet gerai skaityti — tai gal tik dešimta dalis gali. Pirmas reikalavimas tarp mūsų turi but, kad kiekvienas narys išimokintų gerai skaityt. Skaityt ne tik sau, bet ir kitiems, garsiai.

To išmokyti pats vienas niekad negalės. Reikia, kad mokąs pamokyty. Ir kiekvienoju kuopoj turi bent valandą per mėnesį — prieš arba po susirinkimui — mokyti skaityt. Skaityt su dikcija, su išmanymu apie rašto ženklus, su žinojimu, kur kiek laiko staptelt ir tt. Tą mokąs galės turēt šviesą iš skaitymo.

Sykiu pramoks ir šiek-tiek rašyt: nors mintį mokės gerai raštu išreikšt, kad ir literatais visi nebus.

Tuomi mės nesirupiname iki šiol. Toliau atidėliot negalima. Nes reikia mums šviesos, daugiau šviesos. Nes jau lyg puolame, o ne pažangos keliu einame. Sakau, puolame dėlto, kad senieji draugai, kaip esu daug sykių pastebėjęs, nemoka naudotis iš skaitymo, negal suprast tik dėlto, kad rašto įstatymų visai nežino, ne dėlto, kad ten būtų prigramozdinta svetimų ir nukaltų žodžių. Apie naujus narius nėr ką ne kalbėt; jie nekalti, kad nemoka suprast ką skaito.

I šitą klausimą susivažiavimas turi atkreipt visą savo atydą; jis turi išrīsti jį.

Susivažiavimas turi taip pat uždrausti leisti tokius L.S.S. raškalas per daug išgryninta, — lyg medinė arba geležinė, — ir kur prikrauta svetimų ar šiaip bereikalingai nukaltų, nesuprantamų žodžių.

Apskritai sakant, turim lipt kelis trepus žemyn, kad jau paskui nuosekliai galėtume kopti augstyn. Ką išpradžių užmiršom, apleidom, tą turim dabar pradėt. Šituos pamatinius mūsų apšvietos dalykus turim įvest į mūsų svarbiųjų darbų eilę ir neužmiršti jų. Tada bus mūsų galvoj šviesa, galybė.

J. Baltrušaitis.

Krutamųjų paveikslų kenksmingumas.

Krutamieji paveikslai yra nesveiki akims, nervams ir kitoms kuno dalims, kaip sako dr. Geo. M. Gould. Ligoniai beveik niekad nedasiprotėja, kad jų akis, nervų sistema ir viduriai yra nukentę nuo krutamųjų paveikslų.

Nuo krutamųjų paveikslų daugiausia gaunama galvos skaudėjimas, svaigimas ir vidurių nevirškinimas.

Paprastai, išėjus iš krutamųjų paveikslų teatro, žmogus jaučia nuvalgimą akių, smegenų pailsimą, stoka energijos ir apetito. Krutamieji paveikslai kartais lig tam daveda, kad žmogus vemia ir tampa apnięs, apsnudęs. Gerai pritaikyti akiniai pasirodo žmogui niekai, o su prastai pritaikytai arba be akinų, jeigu turi netobulas akis, labai nukenčia regėjimas.

Blogai ant žmogaus veikia paveikslų virbėjimas. Paprastai į sekundą perleidžiama 16 paveikslų, kada perstatoma žmogaus ar keno kito judėjimas. Judėjimas paveikslų pasidaro šitaip. Daleiskime, perstatyta žmogus, kertantis medį. Kol jis iškelia dėl žiūrėtojų kirvi, reikia praleist keliolika paveikslėlių. Vienas pa-

Kuomet pastarasis ateis ats'dusimas,
Dings nuodai gyvenimo taurės dugne, —
Jūs bėgsit iš nuodemės pirkti mane, —
Jame jums skambės prakeikimas!

Gyvenimo taurę ištušti nės, mirsiu...
Galvagalį užžiebtos žvakės žibės,
Ir vail... vyliugingos jūš' maldos skambės...
Bet aš jų daugiau neiš girsiu.

Gulėsiu su pergalės šypsa ant veido:
"Vyliugiai! jus siųskit e maldas tenai, —
"Naujam aš gyvenimui skirtas čionai;
"Visumas tik pervers mo knygą man sklaido.
—IV—1913. Klajunas.

Tikras pergalėtojas Balkanų karė.

Ramiu būdu bolgų laimėtojas visuotinas straikas.

Belgijos socialistų kongresas atšaukė visuotiną Belgijos straiką, kada valdžia, matomai, nusileido straikerių reikalavimams, ir sutiko paskirti komisiją ištyrimui lygaus balsavimo klausimo ir padarymui plano rinkiminių permainingoms. Straikas tęsėsi tikrai keturias dienas. Jame dalyvavo 500.000 darbininkų.

Visuotiną straiką darbininkai laimėjo ramiu būdu. Užpildinėjimų ant policijos, straiklaužių ir kareivių beveik visai nebuvo. Straiko vadai, kone visi socialistai, artimiausiai sergėjo, kad straikeriai nedaryt jokių žiaurių darbų.

Ramumo straiku, paprastu darbo pametimu Belgijos darbininkai laimėjo daug daugiau, negu būtų laimėję, vartodami prievartą. Jie savo pavyzdingu straiku ne tikai privertė valdžią pasiduoti, bet ir pas visą Belgijos liaudį gavo didelę užuojautą.

Tas straikas buvo sumanytas iš įvestas daugiausiai socialistų. Todėl belgai dabar žiuri į savo socialistus, kaip žmones, kurie moka protingai vesti kovas ir laimēt pergalės dėl liaudies.

Philadelphijos "Public Ledger", republikoniškas laikraštis, patėmija, kad iš to straiko yra "didelė lekcija, kad istorijos lapas persivertė į naują gadyne, gadyne, kurioje politiškai, draugiškai ir darbininkiškai klausimai bus išrišami ne ginklais, bet šaltais apsvartymais ir kitais ramiais būdais".

Mės gi sakom, kad Belgijos darbininkų laimėjimas kuopaiškiausiai parodė, kad didžiausia tarp žmonių galybė tai yra organizuota, susipratusi darbininkų klasi, kuri vienu jau atsiskaidymu dirbti gali pergalėti kapitalistų ir valdžios spēkas.

Belgijos visuotino straiko nusikėsimas patvirtina tą nuomonę, jog ir Socijalistkoji Revoliucija galės įvykti ramiu būdu.

Kas vedė straiką.

Visuotino Belgijos straiko vadovais buvo beveik visi socialistai, atsižymėję socialistiškame, unijiniame ir kooperatyvisme judėjime. Čia nors trumpai paduodame apie juos žinias.

Edwardas Anseele. Jis gimė 1856 m.; yra vienas iš įkūrėjų socialistiškų ir kooperatyvismo judėjimo Belgijoje; parlamento žemojo buto narys nuo 1894 m.; šiaučiaus sunus; mokinos Royal Athenum kolegijoje; buvo notaru, o paskui zeceriu; yra Belgijos Socialistų partijos komiteto narys ir Tarptautiškojo Socialistų Biuro išdininkas. Žemo ugio, tvirtas vyras.

Louis Phillippe Bertrand yra vienas iš Darbo partijos įkūrėjų; dalyvavo didžiojoje tarptautiškų socialistiškų kongresų; yra žinomas savo bendradarbiavimu Belgijos, Francijos ir Vokietijos socialistiškoms laikraščiams; pagal užsiėmimą, jis pirma buvo marmuro tašytojas; budamas 20 metų amžiaus, suorganizavo Marmuro Darbininkų uniją. Jis uždėjo ir redagavo kelis socialistų žurnalus ir buvo pirmu redaktorium "Peuple", centralinio Darbo partijos organo. Jis yra oportunistas.

Henry de Man, vadovas socialistų kovoj prieš militarizmą; vienas iš žymiausių Jaunųjų Socialistų vadų; pirmiau buvo tarptautiškų sekretorium Jaunųjų Socialistų Federacijų; atsižymėjęs socialistų agitatorius; dabar Darbo partijos Apšvietos komiteto narys.

Camille Huysmans, generalistų sekretorius, Tarptautiško Socialistų Biuro, Bruxelles, vadovaujantis narys Darbo partijos; žurnalistas ir agitatorius; parl. atstovų buto narys; profesorius, kalbininkas ir didelis Shakespeare'o žinovas. B. Glazer sako: "Ko jis nežino apie politiką, mokslo, ginčus ir organizaciją Socialistų ir Darbo partijų visose šalyse, to ir neverta žinoti".

Emile Vandervelde yra garsiausias iš visų Belgijos socialistų; garsus visame pasaulyje socializmo teoretikas; atstovų buto narys ir parlamento socialistų vadovas; profesorius sociologijos ir politiškos ekonomijos Bruxellės universitete; daug metų buvo Darbo partijos Pildomame komitete; nuolatinis bendradarbis Belgijos, Francijos ir Vokietijos socialistų laikraščių; pirmininkas Tarptautiško Socialistų Biuro. Jis — žmogus tamsoko veido, sudžiuvęs, labai apsukrus ir greitas; puikus kalbėtojas, turi stebėtinai gerą atmintį; didis galvotojas; jį guodoja ne tikai socialistai, bet ir socialistų priešai dėl jo gabumų ir tyro gyvenimo. Aktyviškais straiko vedėjais buvo ir da keli desėtkai žymių socialistų, kuriuos čia paminēt neturim vietos.

Visi minėti socialistai darbo žmonių vadovai naudojosi pas žmones geriausiu vardu ir užsitikėjimu.

K. Altėnas.

SUPRASKIM SOCIJALIZMĄ.

Socializmas rengiasi perkeisti žemės išvaizdą, perkeisti darbo išlygas, kuriose mės dirbame, perkeisti mūsų supratimą apie dorybę ir nedorybę.

Jeigu socializmas padarys pasaulį geresnį, mės turime suprasti socializmą, o jeigu blogesnį, kad jis nepadaryt pasaulį blogesnį, taipgi turime suprast socializmą, o suprast te galima tik per skaitymą socialistų raštų.

Gyvenimo tikslas ir apšvieta.

Sena, bet pilnai teisinga patarlė sako: "Kur miela, ten akis; kur niežti, ten nagai". Žengti prie to, kas miela-gera, ir naikinti tą, kas bloga — toks sveiko, natūrališko žmogaus gyvenimo tikslas. Ir kas netrokšta to, kas gera-miela? Visi, išskyrus protiškus ligonius, kuriuos daugiausia pagamina dabartinė beprotiška tvarka!

Žmonijos tikslas — jos pačios laimė. O kad tą tikslą laimė pasiekti, reikia apšvietos. Kas duoda žmonijai apšvietą, tas duoda jai didžiausią dovaną iš visų dovanų, kokias kas nors žmonijai gali duoti. Įduoti žmonijai apšvietą tai reiškia išgelbėti ją nuo paklydimų, nuo darymo tokių darbų, kurie priešina žmonijos laimei.

Žodis "apšvieta" dabar skamba visų lūpose, bet jo reikšmė nevisi vienai suprantama, ir apie to žodžio reikšmę vengia viešai kalbėti ir ją panaudoti. Daugumas naudojasi iš to, kad apšvieta susideda iš daugelio dalelių, kurias galima išskirstyti, ir prie mažos apšvietos dalelės galima primaišyti to, kas apšvietai priešinas; ir tokį nesąžiningą ir neprotingą mišinį vadinti apšvieta ir brukti jį liaudžiai yra ne kas kita, kaip dolerinė ideja, dvasios ubagyستė.

Socialistų taktikoj pirmoj vietoj stovi "šviesa". Tai reiškia pirmiausia šviesti liaudį. Bet ką suprasti po žodžiu šviesa? Ugi gyvenimo pažinimą.

Socialistai išaiškina blogo džioji dalis to, ką mės vadinam blogu, kila iš pačių žmonių tarpo; likusi dalis blogo priklauso nuo bejauslės gamtos.

Jei žmogus žmogaus neskrįsta, nebutų nei skriaudėjų, nei nuskriaustųjų. Jei žmogus žmogaus neužmuštų, nebutų žmogžudžių. Jei nebutų politikierių ir dvasininkų kvailintojų, kiltų žmonių logika.

Socialistai išaikina blogo priežastis, nes blogas tai pasekmė, tik vaisius. Blogo priežastis atranda tame, kad dabartinė draugija savo suvienytas spēkas daleidžia išnaudoti atskiroms ypatoms, kurios dolerį ir savo ypatingą laimę stato augščia visuomenės laimės, augščia apčiuopiamos žmogaus protui teisybės ir doros, augščia paties žmogaus.

Atskiros ypotos šioj draugijoje, pavyzdin, naikina valgomus daiktus dirbimui alkoholio nuody ir tais nuodais užmušinėja liaudį doriškai ir protiškai tuo laiku, kada yra tukstanciai alkanai; vienus apspunkina ilgomis darbo valandomis tada, kaip kiti negali rasti darbo ir duonos kėsnio; trečius priverčia dirbti patiems darbininkams pragaistingus darbus, kaip tai — kariškus ginklus, tvirtoves, kariškus laivus tuo laiku, kada liaudžiai reikalingi įrankiai naudingiems darbams atlikti; pristato daug gražių namų ir juose sukrauja svaiginančius gėrimus, kariškus įrankius ir tt., o tuo tarpu darbininkas esti be pastogės. Taip dalykams esant, ir pats žmogus liko tokiu, kad moka meiliai šypsotis prieš tą, ant kurio širdy verda kerštas.

Socialistai nurodo liaudžiai, kaip tvarkyti savo darbus, kad tie darbai nebutų priešingi liaudies tikslui-laimėi. Socialistai aiškina, kad "visuomenė skirstosi į klisas pagal to, iš kokio kas šatlinio semia savo gyvenimui reikalingus daiktus. Socialistai sako, tarp žmonių turi buti tik tiesos, pareigos ir ypatingas mandagumas. Vergiški paklusnumai ir nusižeminimai yra blėdingi.

Socialistai nurodo, kad žmogus pilnai laimingas gali buti tik tarp laimingos visuomenės, kad

Kapitalizmo naštos sunkumas slėgia darbininkus ir jų
kudikiams mirčia grąšina.

TARP ŽEMESNIUJU SLUOGSNIU.

J. ILGUNAS.

Tai buvo 1908 metuose. Aš, bežvejojamas Susquehanna upės pakraštyje, taip įkaitau nuo saulės karščio, kad nei nepasijutau, kaip atsiduriau pavėsyje lapuoto medžio. Nubraukęs besirenkančius ant kaktos prakaito lašus, išsitiesiau ant žolės. Šalyj manęs gulėjo meškerė; o ant kukučio užkabinatas pusgyvis sliekas kaž-ko raitėsi; man iškart rodėsi, kad jis mokinasi akrobatu tapti, nes labai savo kūną mankino; tai susiriečia ir ištempia didelę kuprą, tai vėl per vidurį išlinksta ir galvą pakelia. Bet paskui aš pamaciau, kad tas sutvėrimas, kurį aš norėjau sušerti žuvelei, iš kurios mėsos man būtų gardi vakarienė, yra pasiryžęs nuo kukučio pasiūsuoti! Paėmiau, apvyniojau aplink kukutį ir uodegą prisegiau. Susiraitė, pasimankė... Br! pakrėtė šiurpuls. O ką jūs manot, jei tas kirminas būtų turėjęs akis, kad matyti ir gielunį, kad gilti! Iš jo viso judėjimo buvo galima suprasti, kad jis stačiai pasiryžęs kariauti už savo liūosybę. Ir tai buvo tik paprastas sliekas, kurį gali net višta sulesti.

Paskui aš užmigau. Keistą sapną sapnavau. Rodos, einu kur-tai dar neartų rugienų pakraščiais, ir — viešpatie! Apsigraibau save... Nejaugi tai stebuklas įvyktų? Ant kaktos man išaugę du ragai, ausys ilgos ir... vaikščioju ant keturių kojų... Veidrodžio laukuose jokio nėra ir niekaip negaliu dasiznoti, į ką aš panašus tapau. Man iš savęs taip besistenbinti, kasžin iš kur išdygo žmogus ir tarė:

— „Na, palauk, ko tu čia sau vienas goglinėjai po laukus? Lyg tau negeriau būtų pas mane? Šieno da kvepiančio gautum, priežiura gera; kas ten, jei aš tave įkinkęs kartais parsisiu truputį!“

— Paarsiu? Ką, ar aš jautis, ar tu dušios neturi, žmogau?! — surikau nesavu balsu.

— Neprivalai sarmatyti savo kilties, — tarė jis ramiai. — Patrijotas, nors jis ir prasciausiai gyvenime būtų, bet ir gražiausioj sueigoj prisipažins, kuo jis esąs. Jungo bijaisi? Kvailystė. Kas dabar neturi jungo? Visi. Ir visi jį gerbia, nes tai ištikro labai papuošiantis kūną dalykas. Jaučiai, padėkim, kaip tu, — kudi, odos paviršis nežiba, sprando nėra — tai jungas papuošia, kaip kokį karalių, kuriam uždeda ant galvos vainiką. Karalius savo vainiką gerbia, o tu jungo nenori. Paskui da reikia atminti, kokios plėškės pas mane! Vis iš jaučio odos, tik išdirbtos puikiai, kad net miela pažiūrėti. Ir tas ant tavęs uždėsiu. O jeigu tau neparanku ar sarmata, kad paskui tave, įkinkytą į žagrę, vaikščioja artojas, lyg koks užveizda paskui tinginį darbininką, tai tuo neprivalai rupintis. Tu geresnis jautis už kitus ir mės, jaučių savininkai, apie tai jau seniai pasirupinome. Tave į žagrę nekinkysime. Dabar mės tik-ką parsigabenoje naujausios mados mašiną ir žmogui paskui ją visai nereikia vaikščioti; jis atsies ant tavęs ir abudu sau keliaukit aplinkui. Istolo bus matytis tik kepurė ir praiviai nekartą turės progą pamastyti, kad žmogus mašiną veža, o ne jautis. Tave net už žmogų daugelis paskaitys — juk tai negirdėta nuo pradžios sviato, kad jautis kada būtų pavadintas žmogum. Dieve, man padėk, kaip aš teisybę sakau, — tęsė žmogus, o aš tuo tarpu buvau visiškai apkvaišęs: — Jeigu nori vis taip sau be valdžios po šiuos laukus valkiotis, — jis pridėjo, — tai atminti, kad šie laukai yra mano, ir aš galiu tave išvyti, kur pipirai auga. O tu pipirų nemėgsti valgyti. Tau reikia vasarą — žolės, o žiemą — šieno ir šiaudų. Kur gi tu jų gausi, kada šaltis čionai atvažiuos?

Jis nutilo ir pradėjo į mane tēmyti. Aš gi negalėjau sau išaiškinti, kas man yra. Nejaugi aš jaučiu gimiau? Bet man prisiminė mano motina — juk ji žmogus! Norėjau, kaip paprastai žmonės nusiminime daro, griebtis už galvos, bet pasirodė, kad kojos jau sustyrusios ir priverstas ant visų keturių stovėti.

Turbūt, aš ir buvau, jaučiu! — pamislėjau ir pradėjau apie save dairytis. Ištikro, šerkštis palša, jei jau netikro jaučio, tai bent arti prie tikybės. Tad linktelėjau galvą, sutikdamas, kad einu su tuo žmogum. Jis tada mandagiai paglostė man kaklą, paskui paliepė sekti paskui jį. Man pasirodė, kad jis labai inteligentiškas vyras. Nuėjom į didelį kiemą; tenai man davė gerti vandens, prišėrė da šviežiu šieną ir paskui pakinkė į jungą. Pašaukė kitą žmogų, kuriam kaž-ką kuždoms pasakė ir liepė mane vesti į darbą. Išėjau. Aš, beeidamas,

apsidairiau apie save; gi ištikro, išrodžiau, kaip koks generolas Kuropatkinas: aplink kūną įvairių-įvairiausių diržai, sagučiai, — kaip karėj arba kokiam labdariniam darbe užtarnauti medaliai. O jungas? Aš apie jį nieko nei nemąščiau, nes taip buvo man ant nugaros pritaikytas, kad joku būdu negalėjau matyti, ar aš jį turiu ar ne... Bet kad mane toli vedė, tai paskui pajutau: juo tolyn ėjome, tuo darėsi ant sprando sunkiau.

— Nuimk jį man! — jaučio balsu sumurmėjau į vedantį mane žmogų. Jis nusijuokė ir tarė:

— Tam tu ir esi jautis, kad jungą nešti, bile mės tave pasigavome... Dabar tu jį nešiosi, kol tik pajiegsi dirbti.

Aš susiraukiau, bet pamąščiau sau: tai kas, kad sunkus; juk aš esu jautis ir busiu jautis, bet užtai man bus garbė, kada ant manęs jos žmogus ir kartais net kokia panelė į tą skrybėlę šyptelės.

Atėjom į paskirtą vietą. Ant kalniuko stovėjo neperdidelė mašina, prie kurios mane prikabino ir paliepė traukti. Bet žmogus ant manęs nesėdo. Aš stovėjau ir žiūrėjau išputęs akis, vis norėdamas prašnekti, kad man kur kas būtų linksniau, jei jis pats ant manęs atsistėtų. Tuo tarpu žmogus prašneko:

— Nu, trauk į pakalnę, tenai dirbsiva; galėsi mane iki vakarui panešioti:

Ale ta mašina baisiai sunki. Kaip aš gyvas, da tokios sunkenybės nebuvau vežęs; o kada ir pats žmogus ant manęs užsisėdo, stačiai akis pradėjo versti. Apie pusę, kaip man rodės, valandos išlaikiau; bet paskui visas suslapau, liežuvis išsikorė, putos pradėjo pro dantis sunktiesi... Kaip tai bjauru būti jaučiu! — mąščiau sau. Ir kam man reikėjo duoti save pasigauti, pasijungti!... Bemąstydamas nei nesijutau, kaip sustojau. Tik šast botagas per nugarą...

Aš pašokau, apsidairiau...

Saulė jau atsikreipus iš kitos pusės ir stačiai į mane savo spindulius siunčia... O pintinė, kurioje aš buvau įsidėjęs dvi pagautos žuvelės, kasžin keno margis, įkišęs nosį, ką tai kramto...

— Šalin! — surikau. Ir jis, išikandęs žuvį, nubėgo. Aš tuo tarpu pradėjau mąstyti apie savo sapną.

Na, betgi aš jaučiu neesu! — tariu sau. Tai buvo tik sapnas.

EIGOJ.

I.

Kiek syk sakiau: tai paskutinė Mintis, nors skaudu būtų gan... Bet vėl ir vėl, lyg vakarinė Žvaigždėlė, užteka ji man!

Ir vėl iš kapo sapną vieną Matau begrižtant — jai greta, Ir vėl suskurdintą blakstieną Suvilgo ašara karšta.

Ir vėl sakau: tai paskutinė Mintis, nors skaudu būtų gan, Bet vėl ir vėl, lyg vakarinė Žvaigždėlė, užteka ji man...

II.

Ko mano muza liudi viena? Į šalį skausmo taurę dėk. Lyg dievui aukurs naktį, dieną Savoj ugnį vis degk — žėrėk!

Užmušk tu visą tą, „kas buvo“; „Kas bus“ jį vietą lai pakeis. Tikėk: juk viskas tau nežuvo, — Užvis gražiausias dar ateis! —

Tau rytas buvo purpurinis, Mėlsvai varsuotas pusrytis, Bet šviesiai tyras — kristolinis Bus tavo eigos priešpietys. —

III.

Nors daugel mums brangaus nuėjo Į šaltas praeties versmes, — Tik žiebkim ugnį Prometėjo! — Užvis brangiausias esam — mės.

Nors daugel ėjo... eis ant nieko... Nesykį gal nuliusti reiks... Dar daug neišbandyto vieko — Tikėkim — ateitis mums teiks.

3—IV—1913.

Klajunas.

KALVIS.

Dieną, naktį kibirkštis lekioja — Bun, dan-dan! bun, dan-dan! Dieną, naktį kalvis, kaldamas, kartoja: Jam, ar man... jam, ar man...

Dieną, naktį kardą jis galanda — Vienas kris... vienas kris... Dieną, naktį jam į galvą mintis lenda: Aš, ar jis?... aš, ar jis...?

Dieną, naktį auga kapitalas Jam, ne man... jam, ne man... Greit, žinau, turės ateit visam tam galas — Bun, dan-dan! bun, dan-dan!

14—III—1913.

Klajunas.

Darbininkas užmuša žaltį-kapitalizmą
ir žengia į socializmo gdynę.

Atgimusi viltis.

A. Ž—TAS.

Su pavasario auštančiu rytu, su saulės šiltais spinduliais, su medžių žaliais lapėliais, su gėlių gražiausiais žiedais, su šilto vėjalio ošimu ir visos gamtos atgijimu, — aš sveikinu jus...

Jei vargelis jus kankina, jei nuo sunkaus dienos darbo kojos linksta, neramu, jei šeimyna vis bėduoja, mažai maisto, aprėdalų, jei širdis skauda, nuliudimas, ašarėlės ant akių, nuolat vargas, prispaudimas, — buk vis tvirtas ir narsus.

Matai aušta jau aušrelė, tuoj ir saulė patekės, ir tavo, vargdieni, stubelę, spinduliais savo apšvies. Nenuliusk ir ne-dejuok, daug pasaulį ir tokių, jų eilėna drąsiai stok ir už laisvę visų visuomet narsiai kovok!

* * *

Nors pavasaris jau artinasi ir saulėtos giedrios dienos gaivino ir džiugino visus: paukščių čiulbėjimas, gėlių kvepėjimas tartum vyliote-vylijojo oran, — bet Paupių Jonui buvo neramu. Tiesa, niekuomet ir niekam neparodydavo jis savo neramumo ir nusiminimo; visuomet slėpavo nuo kitų, bet užtat jo draugė vis atspėdavo jį.

— Kas tau yra? Kodėl tu nesi toks linksmas, kaip seniau? Ar kas negero tau pasidarė?

Patylėjęs valandžiukę, Jonas atsakydavo:

— Atvirai tamstai pasakysiu: širdis mano užšalo, tiesiog pavirto į ledą. Pas mane dabar jausmai šalti, lediniai ir niekam nežingeidūs.

Vėl tylą. Tik laikrodinis ant sienos taksį ir buriai vaikų ant gatvės rėkauja.

— Nesuprantu, kame dalykas. Turėjo būti kokia-nors priežastis, kad privertė tave užšalti. Atsimenu, kaip da neseniai tu taip širdingai ir gražiai pasakodavai man apie prakilnumą žmonių idejos, kaip kvietei ir mane prisidėti prie tavo idejos draugų būrelio. Argi ir tas viskas pas tave užšalo?

— Ne, mano ideja pasiliko tokia, kaip ir seniau buvo, — tarė Jonas, — bet... aš užšalau meilei. Aš, negaliu, nebmylių tavęs taip karštai ir širdingai, kaip seniau.

— Pasakyk, kuo nusikaltau, tuojau persiprašysiu ir bus vėl viskas gerai.

— Atsimeni tu tą dieną, kuomet apleidai mūsų kaimynystę. Aš atsiveikindamas paklausiau: ar da pasimatysim kuomet? Tu tylėjai ir tylėjami persiskyrėm. Aš parėjęs namo nežinojau, ką daryti nei ką mislyti. Tuojau, rytui išaušus, parašiau tau laišką ir prašiau kuo-greičiausia atsakymo. Tu tylėjumu atsakei. Aš, parėjęs iš darbo, su dideliu širdies plakimu klausdavau, ar nėra man laiško, bet veltui, nesulaukiau jokios žinios. Vakara, užsidaręs tarpe keturių kambario sienų, aš apsiaverkdavau, kaip mažas. Tai verkė mano širdis. Raminau save ir vis laukiau nuo tavęs žinios ir vis nesulaukiau. Girdėjau žmones kalbant, kad tu išsida-dėjai manęs, tu draugavai ir linksminaisi su kitais. Aš vis da laukiau nuo tavęs žinios...

— Na, susimildamas, ar aš nerašiau tau, praslinkus šešiams mėnesiams, kad mano mama susirgo. Aiškinau tau, jog greičiau parašyti negalėjau.

— Netiesa, kad greičiau parašyti negalėjai; kas nori parašyti, visuomet atranda ir laiką. Tu savo tylėjimu šaldei mane, ir aš dabar ledinis. Aš jau nebetas, kaip seniau buvau. Nemyliu dabar nieko širdingai ir karštai, nes persitikirinau, jog meilė — tai didelis apsvylimas. Ir veltui teisiniesi.

— Tu, Jonai, netiki man. Bet paklausyk, ką pasakysiu. Ne pirmas jau sykis girdžiu nuo tavęs išmetinėjimus, ir jau pripratau prie jų. Pazįstu tave gerai ir manau, kad tu ir vėl toks pasidarysi, kaip seniau buvai. Žinai mano padėjimą: turiu dirbti kiekvieną dieną, kad maitinti ir sarginti savo senus tėvelius, ir nėra laiko užsiimti pašaliniais dalykais, — kasdieninės duonos klausimas yra pirmiausia dalyku. Neturiu laiko savo draugams parašyti; priversta esu užmiršti savo širdies reikalus. Spėju, jog negerai padariau, bet taip pasitaikė, kad negalėjau parašyti.

— Nieko aš tau dabar neatsakysiu, tylėsiu ir pagalvo-siu, taip kaip tu darei. Praėjus šešiams mėnesiams, atsakysiu, o gal ir ne, nes tu...

* * *

Ilgai Jonas atsisėdęs galvojo, bet nieko neišgalvojo. Protas, tartum, atbūkės, nieks nesiriša. Metė viską į šalį ir švilpaukdamas išėjo oran.

Jau buvo vėlu. Vėsus ir drėgnas oras atgaivino jo mintis ir jis ėjo prasivaikščioti. Norėjo viską užmiršti, kas tik jam atsitiko. Bet vis jam kasžin kas rupėjo. Ir kalbėjo pats sau: Ot koks tai aš keistas žmogus; didelis čia daiktas ta mergina, ne ta, tai kita visuomet bus, bile tik norėsiu. Ir kam man čia daug apie ją ir mislyti. Gal da ji iš manęs ir juokus daro. Tas jau būtų perdaug. Bet aš irgi galiu dabar liuosai gyventi, — galiu draugauti nors su keliomis sykiu, — kas man uždraus.

Sugrįžo namo ir išmiegojęs išėjo darban.

* * *

Artinosi Pirmą Gegužės. Susipratę darbininkai rengėsi tą darbininkų šventę apvaikščioti su prakalbomis ir demonstracijomis. Jonas nesirengė; šaltai į viską žiūrėjo ir dirbo savo darbą. Jis jau praleido daug tokių švenčių ir visuomet su didžiausia energija prisidėdavo prie papuošimo tos šventės. Bet dabar jis negali, tartum nei nemoka prisidėti prie draugų prisirengimo. Jis užšalęs ir atbūkės. Jo geroji draugė nesupranta to darbo, tos šventės. Ji užimta savo paprastais kasdieniniais reikalais. Tame darbe jos nėra.

Išaušo Pirmą Gegužės; saulutė šviečia, gražu, ir jau nedirbanti darbininkai pradeda rinktis į burius. Jonas irgi išėjo ant gatvės. Ant didelio placiaus susirinko didelė minia ir, Marselietę giedant, pradėjo eiti gatvėmis. Jonas lyg atgijo, tuoju prisidėjo prie burio ir ėjo sykiu. Juo toliau, tuo labiau minia didėjo; ėjo gatvėmis, liuosai dainuodama, niekas jos netrukdė.

„Atsisakom nuo senojo svieto“, — skambėjo visoj minioj. Ir ant visų veidų matėsi linksmumas ir energija.

Suėjo didelė salėn. Čia prasidėjo kalbos visokių darbo šakų atstovų. Jonas žiuri ir klausos. Pirmininkas perstato jaunų merginų darbininkų klubo pirmininkę pakalbėti. Na, gi, Jonas žiuri, kad išėjo ant scenos jo gera pažįstama. Tuoju nubėgo link scenos ir, jai pakalbėjęs, priėjo artyn.

— Kokių stebuklų tamsta čia patekai? — tarė prisitarti-nės Jonas.

— Labai paprastai. Mūsų klubas nutarė dalyvauti pės-jus demonstracijoje, todėl ir man teko sykiu atkelti.

— Bet tamsta pirmiau į organizacijas labai šaltai žiūrėjai ir niekuomet nedalyvavdavai panašiuose susirinkimuose.

— E, kas buvo, tas jau praėjo ir daugiau negrįžs, tat ir minėti daug nereikia. Pasakyti trumpai. Mano tėveliai abudu jau mirė, likau viena. Ir, neturėdama gerų artimų draugų, prisidėjau prie klubo, geriau pasakius — prie merginų socialistių klubo. Dabar turiu daug gerų draugų. Mės ketiname netolimoj ateityj da daugiau nuveikti ir klubą padvigubinti narių skaičium.

— Sveikinu naują draugę ir kovotoją už skriaudžiamų darbininkų reikalus! Lai tavo darbas buna pavyzdžiu kitoms merginoms.

Ilgai da juodu kalbėjosi apie tolimesnius veikimo planus ir dabar jau abudu buvo ramūs, nes ne tik ypatingi buvo seni draugai, bet dabar pasidarė ir idejos draugais.

Mėnulis švietė ir žvaigždės augštai mirgėjo, kuomet, atsi-sveikinęs su savo drauge, Jonas nuėjo ramus ir energiškas atsisėsti ir planuoti tolimesniam ir smarkesniam veikimui dar-bo žmonių laimei.

Ten, kur...

Mano širdžiai miela tik viena šalėlė
Lietuvos žemelėj giminė vietelė,
Kur užia girelės, kur teka upeliai,
Kur žali laukeliai, kur čilba paukšteliai,
Kur javai laukiose nuo vėjo siubuoja,
Kur brolis, sesutė dirbdami dainuoja,
Kur įvairios gėlės lankose mirgena,
Kur miels viturėlis padangėj čilbena —
Kelias artojų eit žemelę arti,
Mažą piemenėlį nori jis prikelti
Bandą gyvulėlių į laukelius gyti:
Kad ir mažutėlis, tur duoną pelnytį;
Kur mamutė suka ratelį vindelio,
Kur tėvelis beria grūdus į žemelę, —
Ten aš esu gimus, mažytėlė žaidus
Ir didžiausiam varge gyvenimą leidus.
Neturėjau laimės mokyklą lankyti,
Apšvietos ir mokslo nors šiek-tiek įgyti;
Liudna man, oi, liudna ant svieto gyventi,
Aš norėčiau greitai sau akis uždengti.
Negaliu aš veikti dėl naudos žmonijos;
Esu dukterėlė pertamsios draugijos;
Mano širdis trokšta eit keliu šviesybės,
Bet mane neleidžia tos tamsos galybės.
O, šviesa maloni, kad tave matyčiau
Ir nors dalelytę aš mokslo įgyčiau,
Imčiausi už darbo naudingo žmonijos,
Pamesčiau takelį tamsiosios draugijos.

J. V. Liekaniūtė.

Fabrikoje.

Nė dieną, nė naktį mašinos nestoja,
Neatlaidžiai sukas gelžies milžinai...
Aure — tarpe ratų apsmilkęs — tenai
Bedirbantis savo dainužę kartoją:
„E—ei... e—ei...“

Jos aidas bekildamas, rodos, vaičioja,
Kamuojaamas tvaiko peklinio — duslaus...
Tarp špyžiaus galiunų tratėsio biklaus
Jis, prakaitą braukdamas, nuolat kartoją:
„E—ei... e—ei...“

„Čia dumai ir dulkės man saulę užstoja,
„Gyvenims čia trupa, lyg palaikas koks...
„Čia daugel man lygių nunoko — nunoks...“
Ir sykis po sykiu liudniau jis kartoją:
„E—ei... e—ei...“

Jau mintys nuvargintos veikti nustoja,
Be atsargos sukina turą įsiai,
Ir — — —
Šal... rats lyg plunksną jį pastveria... Vai,
Agonijoje pastarą sykį kartoją:
„E—ei... e—ei...“

* * *

Nė dieną, nė naktį mašinos nestoja,
Neatlaidžiai sukas gelžies milžinai. —
Aure! tarpe ratų apsmilkęs — tenai
Jau kitas tą pačią dainužę kartoją:
„E—ei... e—ei...“

2—IV—1913.

Klajunas.

Šis paveikslėlis perstato, kokia didelė darbininkui ir jo šeimynai nelaimė yra militarizmas — kariauninkystė.

Darbininkas su savo kūdikiu siekia ir šaukia: „Laisvės, apšvietos, gyvenimo, teisybės!“ Bet kareivio durtyvas pri-smeigia darbininkui ranką prie žemės ir darbininkas negali pasikelti pasiekti tų dalykų, prie kurių jis turi įgimtą teisę.

Jonelis ir Onyte.

Ant ežero kranto žaliavo alksnelis,
Po jojo šakelėms maziukas luotelis
Stovėjo ant vandens siubuojams vilnių,
Nes priištąs buvo virve prie šaknių.
Luotelį sėdėjo meilioji porytė,
Tai buvo Jonelis ir jojo Onytė;
Jonelis, Onytė apglėbęs meiliai,
Bučiavo į veidą, kalbėdamas jai:
— Tu man ant šio vieto pridudai ramybę,
Už tavo meilumą atduočiau gyvybę!
— Prieš meilę gyvybė tai niekis tiktai!
— Atsakė Onytė džiaugsmingai, karštai.
Jiems ten, kaip balandžiams linksmai bebūruojant
Ir jų luoteliai vis nuolat siubuojant,
Atsimezgė virvė — paleido visai,
Ir plaukti luotelis pradėjo liuosai.

O jie vis meilavos ir nieko neįtuto,
Kaip jų luotelis keliauti sukruto;
Mat, jiems tiktai meilė stovėjo minty
Ir manė tebėsa žaliajam pakraštij.

Bet kad jau luotelis nuo kranto nuėjo
Ir skėsti didžioje bangose pradėjo,
Tuomet jie pamatė, kad bus jau blogai,
Nes buvo nuo kranto jau toli labai.
Dejuodami graudžiai luotelį sėdėjo,
Nes irklų su savim visai neturėjo;
Pražuvo jų saldūs, meiliejie jausmai —
Suspaudė jų sielą grabiniai skausmai.

Jonelis dejavo, kad taip atsitiko...
Onytė supykus ant jojo suriko:
— Prakeiktas! Už tave turėsiu pražūt,
Šaltam vandenyje be laiko suput!
— Nėpyk, mano miela! Aš irgi dėl tavęs
Turėsiu pražuti, čionai įvaziavęs,
— Atsakė Jonelis luputėms graudžioms
Ir irtis pradėjo su rankoms tuščioms.
Onytė pamačius, kad ištą Jonelis
Ir jų išlaikyti nebėgali luotelis,
Ištumė Jonelį gilun vandenyn,
Mat, manė, jį vieną išnės pakrantyn.
— Dabar nebeskėsiu, — linksmai jį prabilo.
Nes josios luotelis neskeno — pakilo,
Bet staiga pradėjo pust vėjas smarkiai,
Luotelis apvirto, štai kapas ir jai...

J. Juška.

JUODI ŽIEDAI.

M. KAREIVA.

— Jonai, ar tik ne čia ta vieta?
— Ne. Palauk valandėlę; jei tik šventieji bus miela-sirdingi, mės surasime.

Jonas apstojo irklavęs ir tēmijo, kaip aptrauktas kokiū-tai riebumu upės vanduo pamažu sriovena priešingon pusėn.

— Aš manau, kad ten nieko ypatingo nėra apie tą uolą!
— Palauk, persitikrinsi, — atsiliepė Petras, jaunas vai-kinas.

Petras užsigulė ant irklų ir vėl pradėjo kasti pirmyn.

Miškas slinko pakraščiais plačia juosta. Jis savo mus-kulus įtempė, dantis sukando ir įrėsi tolyn. Už valandos ar daugiau plaukimo, jau rukuose puvancios gyvybės ir gyvuo-jancio puvėsio, Jonas užklausė:

— Kurgi ta vieta?

— Jonai, kad ir nekantrus! Kaip seniai mės apleidome namus? Kaip seniai mės palaidojome Kriaučių Juozą? Kiek metų, kaip darbininkai pradėjo švesti Pirmąją Gegužės?

Juodu valandėlę žiūrėjo į viens kitą.

Jono liudname veide galima buvo išskaityti šešėlį pergalės, kada jis tarė:

— Žiūrėk, Petrai!

Išpradžių jie negalėjo nieko išmatyti, apart miško, ką jie matė ir pakelyj. Pagalios per ruką drėgno oro ir ko kito matėsi nežemiškas apsiereikimas. Upės krantas rodė akme-ninę uolą su nugriuvusia kriaušia ir įplyšusiais šonais; ta uola kadai turėjo but neapsakomo didumo, žemai kur, turbūt, vardan tautos labo ir jos gerovės čia kadaisi tamsią procesi-ją apvaikštinėjo. Kokiam amžiuje tas galėjo but?

— Bet kokis čia oras sunkus! — tarė Petras.

— Taip, nepakeliamas...

— Bet aš ten nematau žolės žaliuojančios bei kvietkų zy-dinčių, kaip tas turėtų but Pirmoją Gegužės. Aš matau žiedus, bet aš jų nelytėčiau ir mano tėvas jų nelytėtų taipgi. Ir senas dievas apstatytas plieninėmis kanuolėmis ir šautu-vais ant kriaušės, ir angelų, velnių ir kokių ten šventųjų sto-vylos žiuri skersai upės. Ir kvietkos žydi jų rankose! Bet tie žiedai juodi, juodi, kaip tas purvas bei ta naktis gilioje audroje.

— Argi, ištikro, juodi žiedai?

Petro akis sužibėjo. Jis nustebo ir pramurmėjo sau po nosia:

— Juodi žiedai...

Ant uolos apkasų matėsi įvairios parvos: rausva, gelsva, mėlsva etc., lyg kad medžiai brangiais akmenimis žydėtų. Bet kas labiausia, kad tie sapno žiedai juodi buvo.

— Nugriuvus didesniems medžiams, uola kone plika li-ko, — pastebėjo Jonas.

Bet juodu aptilo, kada pamatė, kaip maža uolos atskala žemyn nuslinko. Jie žiūrėjo į nusmukusius, juosvumu ap-trauktus medžių lapus ir, nuliudimo apsupi, giliai užsimastė.

Išlipus įemdvim ant kranto, pasigirdo silpnas, tykus šlamės is augalų. Vynvuogių krumai tuoj pradėjo kabinėtis apie jų kojas, lyg kad tai būtų labai minkštomis rankomis.

Su pagelba savo didelio peilio, Jonas praskynė sau taką.

— Bjauri vieta, labai bjauri, — tarė Jonas, žengdamas pakniupstomis per akmenis, — pilna mirusių dvasių, kurių žmogus nei nepameni.

— Jonai, ten yra dievas. O gal jis duoklės pareika-laus? Aukos panorės?

Palipus augščiau, jie matė medžių griuvėsius, stiebų še-šėlius, žagarų kruvas. Jie ten matė žalčių ir gyvačių lizdus ir baisiai rustų veidą. Ten senas dievas sėdėjo ir skersai upės žiūrėjo. Ant jo galvos tupėjo karuna, deimantais išda-binta. Virš jo karunos koksai-tai efininis ratas kabojo. Jo pečiai, rankos ir jis visas buvo iš aukso nulieta. Tarpe jo stebėtinų, išskėstų rankų buvo šešių pėdų ilgio platforma; nuo jos leidosi trepai, apaugę kokiais-tai žaliais augančiais daiktais. Dievas, kaip dievas, bet jo rankos, veidas!...

— Daleiskime, kad tas veidas baisus, rustus, piktas, bet...

— Žiūrėk! — pertraukė Jonas. — Ant dievo platformos yra mažas gokštukas žalių lapų su juodais tri-ypatiniais žie-dais, išaugusiais ant ilgų juodų stiebukų, lyginai voro kuojų.

Juodu abejojo tulą laiką, prisibijodami žiūrėti ilgiau. Bet susimislįjo ir vėl pradėjo artintis prie dievo.

Petro akyse sužibėjo baimė. Jis apkabino Joną savo rankomis ir sušuko:

— Tai įpykimas! Dėl ramybės šventos, einame iš čia. Neimk nieko nuo dievo, dėl baimės, jog jis gali viską nuo mūsų atimti! Jis yra gyvasties rijikas, žmogžudys!

Jonas pradėjo lipti suskilusiais trepais, į rankas dievo vedančiais. Jo širdis pradėjo smarkiau plakti.

Nesavi juodi žiedai iškilo viršui jo galvos. Pasirodžius jam ant platformos, dievas, lyg kad tulžies paragavęs, piktai pažiūrėjo į Joną ir kaktą sutraukė. Jonas žvilgtelėjo ant jo ir pats nepasijuto taręs:

— Kokios gi pikto baisenybės matosi tose žvairiose aky-se ir žiauriuose lupose

Jis daugiau nežiūrėjo į dievą. Jis atsigręžė nuo jo ir triumfališkai (iškilniaujančiai, Rd.), sušuko:

— Vargo žmonės! — ir tas pats skardžiu balsu pradėjo atsikartoti miške skersai upės. — Draugai ir draugės! Auš-tant pavasariui, atgija visa gamta — žydi, žaliuoja įvairūs augmens. Bet ten, kur kovoje už laisvę, už pagerinimą bu-vio, už socializmo ideją pirm laiko žuvo jaunos spėkos, Pirmo-j Gegužės dienoj žaliuojanti ir žydinti augmens pavirsta juodais augmenimis, juodais žiedais. Ta diena — gedulių (žėlavos) diena, šventės diena! Toje dienoje dievas dreba nuo Teisybės žodžių, jis rustauja, šnairuoja, pyksta, vienok nusigąsti jo nereikia. Šaukime, kad milijonai nekaltų žmo-nių badą kenčia, šla, kad juos dievai ir šventieji apvagia, skriaudžia. Šaukime visi kartu, iškelę Laisvės papartį! Pirmosios Gegužės diena — tai mūsų diena. Meskime dirbė toj dienoj, parodykime savo spėką, nuo kurios sutrupės vergijos retėžiai, kaip ir ši, kadaisia neprieinama uola su jos dievais skyla, plyšta, griuval!...

Skardus Jono balsas nešėsi miškan-parkan, kur buvo su-sirinkusi didelė minia žmonių. Jie girdėjo tuos žodžius, bet

nepilnai suprato juos; kiti ir suprasti nenorėjo, nes jiems pirma klaidingai jų pačių reikalus aiškino tamsios rusies vadovai; tretieji visai nepribuvo — darbe pasiliko. Taip jie klausėsi ir stebėjosi — kokio tai reikio drąsumo ir pasišventimo skelbti naujos evangelijos žodžius!

Dievas da labiau veidą perkreipė, sujudo, išgirdęs kalbą kokio-tai atskalo-socijalisto, į jį neįtikinčio; ir, kas pikčiausia, ant jo platformos užsikorė, tas kalbėtojas mėgino nuversti nuo jo galvos karūną. Ir nespėjo Jonas pasakyti „griuvė“, kaip toje valandoje platforma skilo ir pradėjo smukti iš-po jo kojų. Išspradžiū Jonas mėgino pasigriebti už platformos skeveldros, dievo dešiniojo rankon įsikibusios, bet negalėjo užsilaikyti. Akimirksnį apėmė jį baimė, kurioj pasigirdo jo šauksmas. Jis matė nusigandusį Petro veidą, o taipgi dievo veidą su išsiplėtusiomis šnervėmis. Pagalios dievas jį stumė į prieš jį atsivėrusią tamsybės gelmę, kada Jonas vėl mėgino nusitverti už skeveldros.

Jonas krito galva žemyn, išgąsties apimtas, ir vis savo kojomis ir rankomis siekė ilgą, kokiu-tai glitumu aptrauktą medžių šaknis. Visur aplink buvo juoda tamsa, apart fosforinio žibėsio negyvų medžių ir pušies. Oras buvo apmirus, sunkus, priplėkęs, bet ne nuodingas. Jonas galėjo matyti senas storas šaknis; jos visos buvo mirusios ir susipynusios panašiai į rezgines ir tas viskas iššaukė baisiai sunkų alsavimą. Jis negalėjo pasakyti, kaip jis ilgai krito bei kokios baisios gėmės apacių guli.

— Petrai! Petrai! — jis šaukė.

Jis turėjo šaukti, kad ir niekas jo negirdėjo. Ten tas senas dievo veidas saulės šviesoj vis da baisiai šnairuoja! Jam bekrinant, atsivaizdino dievo žvilgis, veidas ir išrodė, kad tas buvo daug senesnis, negu kaukaziška rasė. Jis vis da plaukė tamsybėje, o dievas iš viršaus tėjio ir tyčiojosi.

— Petrai! Petrai! — jis vėl šaukė.

Petras negirdėjo; jis mąstė:

— Kaip daug nemirtingų gyvasčių praeitį sušaudyta, išgaista nuo tos pasišventimo platformos! Lyg savo akimis matau: jie krinta žemyn, žemyn — į ką? Kas ten guli apacių? Tamsybė ir sena mirtis! Tamsybė ir sena mirtis ir tu, senas dieve, ten pirm laiko pasiuntęs mano draugą!

— Petrai! Petrai!

Jie gulės ten, glitume surišti ir supuvę, pakol nepavirs į nieką. Į nieką! Šauksmai nepervers tos gėmės sienų, meldejas nesuminkštins širdis tų, kurie sutvėrė tą žiaurią dieną! Jis da neprisotino iki valiai!...

Jonas jau žinojo, kad jis pavirs į nieką; jis taipgi žinojo, kad ir priglobti jam sunku. O šaknis vis slysta. Jos lyg kad būtų senos negyvos gyvatės. Viskas ten miręs, miręs!

Jonas, kad ir žinojo, kad sunku pagalbos susilaukti, vienon šaukė:

— Petrai! Petrai!

Kad užvadavus žuvusio draugo pirmutinį norą, Petras ant greitųjų aprašė tą vietą, kurią jis savo akimis matė, pasitikėdamas užžingeidauti publiką nors tuo menku vaizdėliu, kad ir ne tokioj švelnioj formoj, kaip jo draugui ištikro buvo

GYVULIŲ DRAUGYST J.

K. SVINOSTRYGINAS.

Aleksandras Dumas, didis francūzų apysakų rašytojas, buvo didžiū gyvulių mylėtoju.

Jis laikė daug šunų. Vyriausias jo šuo vardu Pitchard buvo labai veiklus sutvėrimas, kuris negalėjo but suvaldytas, kad nevogtų kralikų nuo kaimynų-ukininkų.

Dumo „žvėrinčiujė“ buvo trys beždžionės. Vieną Dumas pakrikštijo vardu vieno literato, nes, kaip Dumas sakė, jos svarbi mina išrodė į literatą; kitą pakrikštijo panelės Desgracins, įžymios aktorės, vardu; trečią suteikė vardą „Paskutinio iš Laidmandoirs“ų, kuriuo tai vardu buvo pramintas žinomas francūzų rašytojas.

Be minėtųjų gyvūnų, Dumas laikė popugajų („palę“), Algiero vanagą, kurį praminė filosofu Diogenu, nes tas popugajus apsigyveno cėberyje. (Kaip daugeliui žinoma, garsus graikų filosofas Diogenas gyveno bačkoj). Da Dumas užlaikė didelį mitrų katiną ir daug paukščiukų. Katino vardas buvo Mysouff.

Dumas šiais žodžiais paminėja, kokią malonę rolę jo gyvenime lošę gyvūnai.

„Aš mėgstu but vienas, nes vienvatvė yra reikalinga kiekvienam, kuris daug dirba. Bet aš nemėgstu visiškos vienvatvės; ką aš myliu, tai Rojaus Daržo vienvatvė, vienvatvė, apgyventa gyvūnų“.

Daug smagumo jis turėdavo iš gyvulių. Jis kalbėdavo apie juos ir visokius jų išdarinėjimus, kada jis susiedavo su savo draugais, kuriuos paprastai užkviesdavo sekmadieniais pas save ant pietų. Tąsyk pridarydavo visokių juokų su savo gyvūnais.

Vieną sykį pasilėdo iš klėtkos beždžionės ir praardė paukščiukų klėtką. Katinas Mysouff įėjo į vidų ir papjovė visus paukščiukus. A, tai buvo svarbus dalykas! Dumą išjudino jo daržininkas ir naktiniuose maršiniuose Dumas laktė, gaudydamas beždžiones. Mysouff buvo, kaip kalinys, uždarytas klėtkoje, kurios gyventojus jis išpjo; Mysouffą laikė dėl „teismo“, kuris turėjo atsibuti sekantį sekmadienį, kada susirinks burys Dumo svečių.

Su juokauu rimtumu tie vyrai, kurie turėjo didelius vardus literaturoj ir dailėj, padarė teismą; išrinko kaltinantįjį advokatą, teisdarį, prisaikintuosius teisėjus ir advokatą, apginantį „žmogūdį“ Mysouffą. Išpradžiū galėjo išrodyt Mysouffui bloga; jis buvo sugautas pačiame kriminališrame darbe ir da dabar žiūrėjo ant savo aukų lavonų. Tada katino Mysouffo advokatas Noment Saint Laurent išėjo su smarkia prakalba, kurioje darodinėjo Mysouffo nekaltybę. Bet daleiskime tą atsitikimą pačiam Dumui aprašyti. Štai kaip Dumas tą teismą nupiešia:

„Mitrus advokatas ilgoj ir iškalbingoj prakalboj aiškiai išrodė Mysouffo nekaltumą, beždžionių nedorybes, jų greitumą ir beperstojantį veiklumą, palyginus su bukesniais katinų protais. Jis darodinėjo, kad Mysouff neturėjo tiek gabumų, kad sumislyti tą nedorybę; jis aprašė Mysouffą, kaip lėtą sutvėrimą, pasinėrusį savo ramiam miegė; tada beždžio-

nės sumanė velnišką planą, o katinas buvo išbudintas iš savo miego, kada ėmė čirkšti sujudinti paukščiai. Advokatas vaizdingai mums perstatė, kaip Mysouff, pusiau snausdamas, puravo nekaltai; kaip jis, ausį purtydamas, vis atmetinėjo niekšingus pagundymus, į kuriuos beždžionės jį vedė; išpradžiū jis atsisakinėjo, paskui povaliai nusileido, budamas da beveik jaunūčiu katyčiu, kurį išdykino virėjas; pastarasis, vietoj lakinus Mysouffą pienu, neatsargiai davė jam šmotus kepenų ir žalias kiaulienos atmetamus šmotus; nelaimingas jaunas katinas mažu-pamažu pasiduoda pagundai, daugiau verčiamas savo gero budo ir proto silpnumo, negu dėlei žiaurumo ar godulystės, ir, budamas pusiau-uzmigęs, jis daro, ką jam įkalba niekšės beždžionės, kurios yra tikros prigundytojos prie prasizengimo“.

Teisėjai pasidavė tam iškalbingo advokato argumentavimui; užuot nuteist Mysouffą mirčiai, jis buvo nuteistas tulą laiką išbut kalėjime — beždžionių klėtkoj, ir teisdayrs, matomai, neužsimastė, kad tokia bausmė gali suvis suardyt Mysouffo jau nusilpnėjusį budą.

Po kitų pietų vienas iš Dumo draugų priminė, kad beždžionėms būtų duota butelis smarkaus selcerio vandens atidaryti. Ir įdėjo butelį į jų klėtką. Jos susirinko apie jį su dideliu žingeidumu. Pagaliau „panelė Desgracins“ pradeda kramtyti dratus, kurie laiko kamštį vietoje. Ji nukanda vieną, kitą ir trečią dratą. Žmonės ir beždžionės užsizingėdavę žiuri ir laukia, kas bus, kada jina pradeda kramtyt ketvirtą dratą.

Ugi pukšt! — pasidarė garsi eksplozija; žingeidžios beždžionės išbėgiojo kas sau ir pasislėpė klėtkos kampuose, kamštis lėkdamas kad jau duos „panelė Desgracins“ į nosį, o selcerio vandens fontana taip ir apipylė visą.

Kada Dumas ir jo draugai atsigriebė nuo didelio juoko, vienas jų užmanė, kad vėl įdėt tokį-pat selcerio vandens butelį, datirt, ką ta beždžionė su juo darys. Kitas jų ginčijosi, kad beždžionė, sykį pasimokinusi, daugiau butelio nejudins. Potam prasidėjo ginčai, kas yra tvirtesnis beždžionės prote: ar žingeidumas ar baimė. Kad praktiškai išristi klausimą, įdėda „panelė Desgracins“ antrą butelį, ir jį su juo daro tą-pat, ką ir su pirmuoju, ir su tokiomis-pat pasekmėmis.

Bet Dumas daugiau nedaleidė daryti tų bandymų su buteliais ir beždžionėmis; jis sako, neduosiu beždžionėms nusi-daužyti nosis, kad palinksmintų svečius. O Dumo sunus, juokdamasis, pašnibždoms sako:

„Klausykite, ponai: tikra priežastis, kodėl mano tėvas neduoda daugiau selcerio butelio beždžionėms, yra ne tame, kad jam gailėtų beždžionių, bet tame, kad jis yra godišius ir nekenčia, kad jo selcerio vanduo eitų ant niekų“.

Dumas parašė porą desėtkų visokių kitų apysakaičių apie savo gyvulius. Apie Algiero vanagą pasakoja, kad jis tą vanagą pargabeno tiktai todėl, kad vanagas buvo labai gražus ir labai laukinis, piktas ir buvo nukandęs vienam arabui pirštą ir šuniui uodegą. Gabenant jį pas save į Franciją, Dumas turėjo daug vargo: niekas nenorėjo nešt klėtkos su vanagu, kurio piktumas visus bangino. Galiaus Dijogenas (tas vanagas) pasekmingai pribuvo į Dumo namus ir apsigyveno viename cėberyje ir galų-gale pasidarė toks jaukus, kad atėdavo pas Dumą, kad pakąsyti jam pakaušį.

Sūnes pas Dumą labai pasidaugino. Išpradžiū jis turėjo tiktai du, ir jis pasakoja, kad jo mylimas šuo Pritchard bevaikštinėdamas pranešinėjo kitiems šunims, kad pas Dumą gera vieta ir jie gaus ēsti, kiek norės; tokiu budu Pritchard privedė šunų iki 13.

Ant galo, atėjo Dumo daržininkas ir sako, jog tiek daug šunų pas jį apsigyveno, kad ir namai turės bankrutyt: — Pamišlykite, juk ju 13!

Bet Dumas nedaleido šunų išvaryti. Sako:

— Jie atėjo čia, laikydami šitą vietą sau už namus. Aš manau, kad galėsiu juos išmaitint.

— Ale, pone, — tarė daržininkas, — jų yra 13; tai nelaimingiausia skaitlinė. Daleiskite man nors vieną išvyti lauk, kad neatsitiktų mums kokia nelaimė.

— Anaipol, ne, — sako Dumas. — Nors apie nelaimingą skaitlinę tu sakai teisybę, bet štai ką padaryk: vietoj išvyti vieną šunį, susijieškok da vieną. Tai pasidarys 14 ir bus taipjau laiminga skaitlinė, kaip ir 12.

Socializmo prieglaudon.

AŠ IR DIEVAS.

V. PAUKŠTYS.

Be dievo pagalbos nei žingsnio nežengia visokie šarlatanai, vagis, žmogžudžiai, budeliai ir kunigai. Nors pastarieji save skaito daug augščiau už dievą ir daug galingesniais. Todėl, nors jų darbai būtų daug aršesni, daug baisesni už kitų, vienok jų niekas nevadina bedieviais. Juk Macochas yra paleistuvis, žmogžudys, bet ne bedievis. Kodėl taip? Todėl, kad jis pirm užmušimo savo brolio karštai pasimeldė, davė jam „griekų atleidimą“ ir tik tuomet drožė kirviu į galvą. Jis tą darbą atliko su dievo pagalba.

Kuomet budelis eina karti žmogaus, jis taipgi šaukiasi dievo pagalbos — jis nėra bedievis.

Kuomet valdžia nuteisia žmogų pakarti, — ji taipgi teisia su dievo pagalba.

Žodžiu, visi tokie su dievo pagalba atlieka savo darbą, nors jis būtų baisiausias.

Tik tu, darbininke, kuomet pasipriešini savo ponams darbavims, pareikalauji sau geresnių gyvenimo sąlygų, — tą darai su velnio pagalba, esi bedievis ir amžinai prakeiktas ne tik kunigų, bet ir jų gaspadinių.

Štai mės randame aprašymą žurnale „Byloje“ Rygos slaptosios policijos darbelių, nuo kurių, rodosi, ne tik širdis turėtų suminkštėti, bet ir sienos trukti iš gailėsčio, venok tą darbą jie darė su dievo pagalba. Kad daug apie tai nekalbėti, aš čia paduosiu keliatą ištraukų iš to žurnalo, iš ko skaitytojai geriau pamatys ir supras, ką atliko dievočiai su dievo pagalba.

„...Pradžioje 1906 m. inkvizicijos buvo atliekamos sklepe po slaptosios policijos namu. Tame sklepe ant sienų buvo iškabinti visokie kankinimo įrankiai: nagaikos, replės, guminiai ir geležiniai spaustuvai, diržai ir tt. Viduryj sklepo inkvizicijinis suolas, o šalia suolo — kartuvės. Išsyk pradeda mušti nagaikomis, paskui pradeda replėmis draskyti kuną ir rauti nuo galvos plaukus... Vienok budeliai matydami, kad Rubinsteinas ir Grundbergas neprisipažįsta prie tų apkaltinimų, kuriuos jiems stato šnipai, priveda prie kartuvių. Užnėrė ant kaklo kilpą, pastatė ant pagrindų ir sako: jeigu nepasirašysi po protokolu, tai mės tave pakarsime — duodam tau 3 minutes dėl apsimislijimo. Praslenka viena, antra ir trečia minuta. Skaito: „vienas, du, tris“, — tie atsisako pasirašyti, — tuomet traukia virvę ir pakaria. Kuomet jau mato, kad pakartasis pamėlynavo ir arti mirties, — atleidžia virvę, atgaivina ir vėl reikalauja pasirašyti po protokolu. Tie vėl atsisako — ir vėl karia ir jau nuleidžia nuo kartuvių tik tuomet, kuomet per sekundą gali numirti. Grundbergas neišlaikė tos inkvizicijos ir pasirašė po protokolu, kur buvo apkaltinta čiola eilė nekaltų draugų, o karės teismas juos visus nuteisė mirtin per pakorimą“.

Tai pirmas budas tų darbelių. Bet antras taipgi neatsilieka nuo pirmojo.

„1906 m. buvo suareštuota ant gatvės kelias ypatų, tarp kurių buvo tulas „Žvaigždė“, Bušmanas, Revaldas ir Audrė. Juos policija kankino visokiais budais, vienok nieko neišgavo. Tuomet išvedė visus už miesto, sustatė į eilę ir sako oficieris: „Tie, kurie neprisipažins ir neišduos savo draugų, bus sušaudyti! Pirmąjį pastatė po sušaudymu „Žvaigždė“. Jis atsisako netik kad prisipažinti, bet ir kalbėti su oficieriu. Oficieris komanduoja: „rota, ply!“ Ir „Žvaigždė“ krinta sušaudytas. Tuojaus pastato Bušmaną. Jis taipgi atsisako kalbėti su oficieriu ir krinta sušaudytas. Kad persitikrinti, ar jis jau negyvas, oficieris, uždegęs degtuką, pradeda Bušmanui deginti lupas, bet tas neparodė jokių gyvybės ženklų, ir oficieris prasišalino nuo jo, nors ištikrųjų Bušmanas buvo gyvas. Revaldas, 18 metų vaikiną, pesigandęs pradeda pasakoti visokius nebutus daiktus ant draugų ir pats prisipažįsta tokiuose prasikaltimuose, kurių visai nepapildė. Tą patį padaro ir Audrė. Sušaudytuosius nuvežė į lavoninę ir ten Bušmanas atgijo. Jį išgydė ir aš su juomi sėdėjau kalėjime tulą laiką. Tuos draugus, ant kurių pripasakėjo nebutų daiktų Revaldas ir Audrė, karės teismas nekuriuos pasmerkė mirtin, o nekuriuos katorgon“.

Dabar autorius tų visų baisenybių aprašymo pradeda rašyti apie save, kas jam pačiam priešioje iškentėti, ir aš čia padodu keliatą ištraukų, nors sutrumpinęs.

„...Mane suareštavo. Atvedė slaptojoje policijon, padarė kratą, rado ant svetimos pavardės pasportą. Pradeda tardyti — aš atsisakau duoti atsakymus į visus užduotus man klausimus. Įeina mano kameron prokuroras Bruslo ir žandarų papulkininkas von Anronius. Klausia mano pavardės ir reikalauja prisipažinimo prasikaltime. Aš atsisakau su jais kalbėti. Tuomet prokuroras kreipiasi prie slaptosios policijos viršininko Piatnicko ir sako: „Pasikalbėkite jį su juo savotiškai“, o man pasakė: „Rytoj jį kalbėsite jau kitaip!“ Ir nusijuokė baisiu budelio juoku. Aš greitai supratau, ką tai reiškia prokuroro žodžiai. Vienuoliktą valandoj vakare įsiveržia mano kameron čiola gauja kareivių po vadovystę šnipo Dauso. Pradeda žvėriškai mušti, kraujas teka iš žaizdų... Paskui mane tempia ant trečių lubų, nes jau iš sklepo buvo perkraustyta inkvizicija. Kareivis duoda man į sprandą šautuvu ir aš įkrintu į kambarį, kurio viduryje stovi stalas, žaliu audeklu padengtas, ant stalo teisėjų ženklas su dvigalviu ereliu. Už stalo sėdi inkvizicijinis tribunolas: slaptosios policijos viršininkas, areštantų rotų viršininkas su savo pagalbininku, pristavas, šnipas Dausas ir da nepažįstamas man oficieris. Ant sienos caro paveikslas. Visas policijinis teismas. Mane pastatė prieš juos, o iš šalių atsistojo du budeliai su dratinėmis nagaikomis. Areštantų rotų viršininkas Sobekis, kuris valdė visą tą inkviziciją, atsistojo ir sako man: „Jaunas vaikinė, čia aplink keturios sienos, dievas ir aš (pabrakta mano — V. P.). Ką panorėsiu, tą ir padarysiu, — panorėsiu užmušti, panorėsiu sužeisiu ir man už tai nieko nebus; todėl patariu tau visame kame prisipažinti iš tikros širdies! Dausas pradeda skaitliuoti čiolą eilę užmušėjų ir tvirtina, buk tai aš jas papildęs. Tuomet buvo paduotas ženklas ir su žvėrišku smarkumu metėsi ant manęs budeliai. Aš išsyk nenorėjau pasiduoti ir prasidėjo smarki kova. Pašoka iš — už stalo, visa sėdėjusi gauja. Sobekis keliais užgula man ant kaklo ir pradeda smaugti. Slaptosios policijos viršininkas pradeda kojo-

mis mušti į galvą, Dausas laiko už kojų, kiti už rankų, o budeliai pradeda savo žvėrišką darbą varyti. Skausmai neišpasakyti; kur kerta dratine nagaika, ten, rodosi, visas kunas pertrūksta pusiau. Nuo nežmoniškų skausmų ir nuo kraujo išbėgimo aš apalpu. Atsikvošėjau, aplietas šaltu vandeniu, aplinkui bala krauju. Tuojaus užsuko man rankas į užpakalį ir suspaudė geležiniais spaustuvais — „branzalietais“ taip stipriai, kad mėsos iki kaulų truko. Pakėlė rankas augštyr ir pakorė ant tam tikros įtaisytos tvoros. Aš pasijutau kabančiu ant suspaustų rankų. Vienas budelis spaudžia „branzalietus“, kad net kaulai braška, o antras pradeda mušti gumine, prilietą viduryį švino, per kaklą ir pečius. Šis kankinimas neišpasakytai baisus — galva tartum truksta, akys verčiasi iš savo vietų, ant lūpų atsiranda baltos putos. Ausyse kokietai pekliai balsai, priešais akis stovi ugniniai stulpai. Protas pradeda sukstis, ir apalpsti. Atgaivino ir vėl reikalauja prisipažinimo, — atsisakau nuo visko. Tuomet vėl metasi ant manęs ta visa gauja, kaip pasiūtę vilkai, ir pradeda mušti, kankinti taip, kaip tik žąs išmano: vieni replėmis drasko kuną, kiti rauja plaukus, tretį degina cigarais ir papirosais rankas, veidą ir kitas kuno dalis, o budeliai gumomis plaka ir stengiasi kiekvienas duoti kirtį smarkesnį ir baisenį. Veidas mano ištino, viena akia jau nieko nematau. Galvoje kokietai maišiatinė, beprotystė. Visą kuną, laizo tartum ugniniais liežuviais, bausis skausmas. Krutinę pradeda atsirasti koks tai bausis kerštas. Iš žaizdų bėga kraujas. O inkvizicija vis tęsiasi ir tęsiasi... Kada gi ji pasibaigs?... Jau spėkų daugiau nėra. Ir štai jau neišlaikau ir visai nejauti, kaip iš tavęs išsiveržia šauksmas arba suvaitojimas, kuris taip nudžiugina budelius. O inkvizicija vis tęsiasi... Ant laimės, jau pradeda švisti ir budeliai pradeda skubinti užbaigti savo juodą darbą. Sustatė protokolą ir mane įmetė karcerin.

Karceryj prišliaužiau prie narų (lovos), bet negalėjau nei sėdėti, nei gulėti, nes visas kunas žaizdose. Dieną vėl atėjo pas mane kameron budeliai ir vėl sumušė iš naujo. Paskui man per ilgą laiką davė valgyti po pusę svaro baltos duonos ir vandens kasdien... Kuomet atėjo prokuroras ir aš pradėjau skųsties, kad mane kankino, tai gavau atsakymą: „tylėk“!

Autorių šių baisenybių aprašymo karės teismas išteisino, nes buvo darodytas tos visos inkvizicijos, vienok budelių nenubaudė.

Bet štai tas pats autorius tampa suareštuotas vėliaus Peterburge ir jį vėl gabena Rygon dėl inkvizicijos. Kuomet jį atvežė Rygon, tai tuojaus slaptosios policijos viršininkas klausia:

Ar 1906 metais čia buvai?

— Buvau.

— Ar gavai?

— Gavau.

— Na, tai tuomet buvo tik laikos, bet dabar mes mokame daug švariau dirbti.

Nors pas jį buvo geležinis kantrumas, vienok jis ir pats pradeda bijoti, kad tik išlaikyti, kad tik neprasitarti nejučiant, panašiai taip, kaip priešais jo norą išsiveržia retkarčiais šauksmas ar suvaitojimas. Ir štai jis vėl pradeda rašyti čielą eilę naujų kankinimo būdų, kurių jau čia neminėsiu, tik pasakysiu tiek: kuomet jau atsisėdo ant galvos patį viršininkas, o kiti ant kojų, tai jis pasakė:

„Na, tai pradėkite su dievo pagalba!“

Panašios inkvizicijos tęsiasi dienomis ir net savaitėmis. Išlaiko jas mažai kas: vieni tuojaus prisipažįsta, kiti iš proto išsėina, trečius nukankina. Buvo da ir tokių atsitikimų, kuomet nukankinę uždaro kameron ir kankinys užmiega, tai į jo kambarą įleidžia keliata policijos šunų ir tie ant miegančio užpuola, pradeda draskyti, graužti, o policistai pjudo. Buvo ir tokių atsitikimų, kuomet kaliniui pranešdavo, jog jį gabens Rygon, tai jis išsėidavo iš proto.

Daug yra tokių darbų, bet užteks jau rašyti, nes man, kaippo bedieviui, širdis pradeda skaudėti, beskaitant tokius darbus. Panašiai pasielgti gali žmogus tik su dievo pagalba, nes tas žmogui priduoja energijos ir sustiprina jo širdį; bedieviui gi širdis turėtų persprogti...

Liutosybes daina.

Balsas:

E—ei, e—ei! atbusk gi alkanoji
Beteisė, jungnešiū minia!
Prabilk tik kerštu, nuskriaustoji,
Uždegk pasaulį jo ugnia.

Choras:

Kovon, kovon gana tylėt!
Kovon: pražut ar pergalėt!...

Balsas:

E—ei, e—ei... klausykis, trankos — siunta
Ta gauja budelių žiaurių;
Ar naują auką sau ji junta?
Ar galą jos darbų bjaurių?!

Choras:

Kovon, kovon! gana tylėt!
Kovon: pražut ar pergalėt!...

Balsas:

E—ei, e—ei... klausykis, ten kvatoja
Juodieji pragaro tarnai!
Pagelbon! girdi, kaip vaitoja
Liutosybės ir žmonių draugai.

Choras:

Kovon, kovon! gana tylėt!
Kovon: pražut ar pergalėt!...

Balsas:

E—ei, e—ei... minia tu nuskriaustoji —
Pasauli darbo milžinų!
Atbusk sapnuos užžavėtoji,
Valyk šį svietą nuo tranų!

Choras:

Kovon, kovon! gana tylėt!
Kovon: pražut ar pergalėt!...

MOTERU SKYRIUS.

ALUTIENĖ SU DARBŠTIENE.

— Kaimynkėle Darbštienė, tu nei šiandien pas mane neatei? Man taip prailgo laikas. Dirbamose dienose tai susirenka mano frentai (draugai), ateina kuma, kumos susiedė; pasijuokiam, pasišnekam, pakaziruojame, kokią blekinę alaus išgeriam ir nepasijuntam, kaip vyras parėjo iš darbo ir ima rėkt vandens praustis. O šiandien visos mano frentkos išėjo į bažnyčią, o dadas su burdingieriais į salioną.

— Kodėl tamsta nėjot į bažnyčią?

— Per tuos vaikus bjaurības da kur išėsi. Kad ir nusivedi, tai negali nei poteriaut, nei kunigėlio pamokslo išklauti ir eik namo poterilius nepabaigus. Beja, kodėl neužėini į mūsų namelius? Aš vis nedrįsau užprašyti, kad ateitumėt, alaus išigertumėt, pasišnekėtumė, nes sakau, jeigu neis, gal ji puikesnė žu mus.

— Aš neturiu laiko šokiomis dienomis, o šventomis vėla turėti šioj ar tokį užsiėmimą. Antrą gi, prie to gėrimo aš negaliu jokiu būdu priprast, o ir nenoriu priprast; geriau konors naudingesnį pratintis.

— Mislįji, kad mes tai girtuoklės, kad išgeriam po vieną ar du ar tris stiklelius, kartais ir daugiau kiek; tas nieko nenkenkia, tik žmogui sveikiau. Yra tokių, kad geria, iki nepastovi. Sakai, neturi laiko su mumis frentaut? Ką gali veikt tokioj mažoj šeimynoj?

— Aš nesuprantu, kaip moteris gali neturėti darbo prie šeimos su vaikučiais. Tik reikia pasiut sau ir vaikams ir stubą švariai užlaikyt, da kartais ir pasiskubint reikia, jeigu nori, kad švaru būtų.

— Bene mes, Darbštienė, ponai? kam to didelio čystumo ir puikumo? Vistiek mes nesusilyginsim su ponais ir kunigais. Su vaikais ar gali pabūt čystai stuba? Išmazgoji — į antrą dieną ir vėl mazgok. Tai geriau visai nesiklapatint. Kur išmazgoji, tai da greičiau matyt purvinumas, o kaip apsinėšioja, tai vis vienoj čienioj, o ir vaikus, kad norėtum čystai užlaikyt, kas juos gali spėt praust? Aš subatoj nuprausiu, tai iki kitai subatai nesibaderiuoju.

— Ar tik ponams ir kunigams švarumas reikalingas? Darbininko grintelė, kad ir menka, prasta, bile tik švari, vaikučiai apšvarinti, tai daug ramiau ir sveikiau, joje visai šeimynai.

— Sveikata tai nuo Dievo priguli; jeigu Dievas duos kokią ligą, tai mes nepabėgsim. Mano nabašninkė mergaitė tolia sveika buvo, ale greitu laiku susirgo ir numirė. Tai vis Pono Dievo davimas. O ta bedievė Simienė da mane kaltino, sakydama, kad išvežus mažytę persaldžiau. Tiesa, tą dieną buvo labai šalta ir vėjas, o mes truputį išsigėrė sumislįjom rogėmis pasivažinėti, ir pasiėmiau su savim mergaitę, o į trečią dieną ji numirė, ale visgi buvo Dievo davimas, nes be jo valios nei plaukas nenupuola.

— Kad ir tikite į dievų galybę, bet nors nepersistatykit dievą tokiu žiauriu, tokiu nuožmiu, kad jis iš žmogaus norėtų atimt mylimiausią daiktą. Reikia žmogui pačiam apsisergėt, netinginiaut, lavintis, tai gal ir dievas pribus į pagelbą.

— Gana, gana, kaimynkėle, pradėdi kalbėt nei šį nei tą, lygiai kaip ta paklydėlė Žilių Simo pati. Nei pas mus nenori ateit, tik da ir giminė, nes mano nabašninkė mergaitę į krikštą šventą nešė. Ale, kaip tik tas gazietais — bjaurības pradėjai skaityt, tai ir į puikybę pavirtai. Mes čia kaimynystėj gyvenam, o tu — užsidariusi viena sau. Sakai, diena neturi česo, ale česo yra nors vakarais, šventomis dienomis. Žinau, kad nuo bažnytėlės atšalai, poterių nekalbi, tai pasirodo, kad tik perdaug nupukikai.

— Tamsta manai, kad aš, atsitraukus nuo bažnyčios, nieko naudingo neturiu jos vietoj? O aš dabar užsiimu daug naudingesniais dalykais ir džiaugiuos, kad kartą išsiluosavau iš tų žabangų, kurie laikė mane protiškame miege. Aš labai dėkinga tiems, kurie man atidarė akis ir parodė tiesųjį takelį, kuriuo jau žengia daugelis žmonių, ištraukusių iš retėžių.

— Ką kalbi į poterilių vietą ir kur eini, kaip mes einam į bažnytelę?

— Per kelerius metus lankydamą bažnyčią, nieko naudingo neišmokau, o tik buvau pripratus apie niekniekius plepėti, kaipdaugelis moterėlių, kurios tik žino viena kitą apkalbėti, kokia kurios skrybėlė, kaip apsirėngus ir tt. Pradėjus lankyti prakalbas, teatrus, atsitraukiau nuo bažnyčios. Pradėjus skaityt laikraščius, knygeles, trenkiau šalin tuos poterių, kurie buvo užėmę man vietą protavimo.

— Ale ką pasakytų tavo tėveliai, jeigu žinotų, kad jų dukterė išsivadėjo švento tikėjimo, ar jiems neskaudėtų širdies?

— Tėveliai, jeigu įstengtų permatyt per tą storą apgavystės tinklą, tai ir jie stotų prie naujos gadynės žmonių. Bet jau jie perseni, perdaug jų dvasia primirkus tuom nuodingu mokslu. Jie, negalėdami nieko naudingesnį suprast, ir mane tik to buvo išmokinę. Aš ant jų nepyktu, nes jie geriau nežinojo, ir jie negali pykt ant manęs, kad aš daugiau dažinojau, ir savo kudikius mokysiu naujos religijos.

— Aš ant tavęs vis nelabai pyktu, nes tu nors prie tų cecilistų nepriguli. Mano kumos pusseserė man pasakojo, kad socialistai baisėsi ir už bedievių. Pamatytum, tos Simienės tai nekenčiu nei matyt.

— Už ką galėtum pykt ant manęs ar kitų? Juk negalima priverst taip manyti kiekvieną, kaip mes norime. Kas link socialistų, tai gana jaučiu reikalą ten prisidėt, nes ta draugija susideda iš kiltesnės dvasios žmonių. Bet mano vyras menkai uždirba, tai nors jis vienas ten priguli. O Simienė ką blogo tamstai padarė?

— Pamatytum, kaip visi iš jos juokiasi, o labiausiai mano dadas su burdingieriais, kaip pareina iš salionų. Jos vyras visiems frentams skundžiasi, kad pati visai jo neklausio, prisirašė prie cecilistų, skaito gazietas.

— Tai kas tamstai ir tamstos vyrui su burdingieriais? Tik ne jų pinigais prisirašė?

— Kad žinotum, jos žmogaus net gaila! Per mano sesers veseliją atėjo vienas kaip stuobris. Kaip užsigėrė, tai net apsiwerkė, žmogelis. Jis man skundėsi, kad ją negali išvadint nei į veseliją, nei į krikštynas, nei į salioną šventą dieną, kaip yra mada poroms susirinkt.

PASIKALBĖJIMAS

Dėdės su Povylu.

— Šalin toks socializmas, kaip lietuvių cicilikų! Velyj baloje voliotis, negu but su jais vienoj draugystėj.

— Na, kas dėdei pasidarė, kad taip smarkauji? Ar ne perdaug alaus prisilakei su Pirmaja Gegužės?

— Ne tavo dalykas, ar prisilakiau ar ne, tik sakau: visus cicilikus reikia už kojų pakart po sausu medžiu.

— Pasikart jie, dėde, nesiduos, ir niekas jų nekars už tai, kad dėdei jie nepatinka. Pasakyk gi, meldžiamasis, kas tave taip įkaitino prieš socialistus — ar alus ar koks socialistų darbas?

— Ne alus, ale niekingi socialistų darbai. Kas mane į didžiausią zlastį prieš cicilikus įvedė, tai šitas dalykas. Anądien mirė Tauskus, biednas žmogelis, ir paliko biedną našlę, kuri neturėjo nei kuom palaidot nabašninką. Našlė apsikabinoma mane, bučiuoja, sako: dėdyte, nueik pakolektuot po sušaides pinigų mano vyro laidotuviems. Nuėjau, gailėsčio apimtas, į socialistų kuopą; gerai sugalvojavau prakalbą, kad sujudint socialistus, kad visi po kokią penkdolerinę mestų ant Tauskaus palaidojimo. Išdrožiau spyčių, pats apsiwerkiau bekalbėdamas, o visų cicilikų akys sausos, nei vienas neverkė; kiti da, rodos, šypsojosi. Vienas įnešė tą dalyką apsvarstyti. Svarstė-svarstė, ant galo paleido nubalsavimui, o nubalsavo pagoniškai, t.y., kad nieko neduot ant laidotuvių. Aš siuste pasiutau iš tokio jų begėdiškumo, kad trenkiau duris, tai net klemka išlėkė lauk. Klausiu tavęs, Povyl, ar socialistikai jie padarė, kad nesušelpė našlės?

— Žinoma, dėde, labai gaila nelaimingos moteriškės, bet kuopos, o ypač visų socialistų, negalima kaltint, kad našlė nedavė pagelbos. Pats žinai, kad socialistų kuopos yra neturtingos, ir socialistai turi daugybę savo partijinių — idejinių dalykų, kuriems pinigų neuženka.

— Trauk, devyni perkunai, visus partijinius dalykus, kada moteriškė verkia kruvinomis ašaromis ir nėra, kas jai ranką paduotų!

— Dėde, čia reikia biskį šalčiau svarstyt. Klausimas: ar jis prigulėjo prie socialistų kuopos?

— Neprigulėjo.

— O prie kokių draugysčių jis prigulėjo?

— Pirmiaus prigulėjo prie Sv. Juozapo posmerinės draugystės, o paskui apleido ir tą.

— O šiaip jau ar geras žmogus buvo? O žmona kokių pažvalgų?

— Aš nenoriu, Povyl, kad tu mane spaviedotum ir nabašninko kaulus judintum, ale pasakysiu, kad jis buvo geras žmogus, da su manim draugavosi; jinau irgi gera moteriškė, labai davadna. Ale juk ir tu pats, rodos, žinai, kas buvo Tauskus. Aš tave su juo suvedžiau į pažintį laike balius.

— Aa, dabar lyg atsimenu. Baliuje jis buvo tasyk girtas. Ką jis šnekėjo, nesupratau, o jį irgi lyg atsimenu. Tai yra augšta, raudona, graži moteriškė.

— Taigi, Povyl, augšta, graži, raudona, riebi.

— Dabar man aišku, dėlko socialistai niekiek neaukavo palaidojimui jos vyro. Tautikai labai neapkentė socialistų. Nelaikydavo socialistų nei ant burdo. Kunigas pas juos tankiai atėdavo, ir buvo negražios šnekos, kad kunigas perdaug artimai gyvena su Tautiene. Nabašninkas Tautikus buvo labai dievotas žmogus. Kas savaitę eidavo išpažinties, ir tankiai duodavo ant mišių ir ant bažnyčios. Ar ne taip, dėde?

— Taip, tai taip, ale apie kunigo prijunkimą pre Tautienės tai neteisybė. Ji, moteriškė, to nedarys, aš ją žinau.

— Palauk, dėde; da aš turiu porą patėmijimų. Tauskus turėjo gerą darbą, uždirbdavo nemažai, bet, kaip girdėjau, pinigų su kunigu praleisdavo bebalivodami.

— Tai kas, kad ir taip būtų, ale ant moteriškės reikėjo susimylėti.

— Labai būtų puiku, kad socialistai galėtų aprupinti visus savo priešus, visus išdykėlius, visus baliuninkus ir ant galo visus pavargėlius, bet socialistai to negali padaryti šiame surėdyme, nes ir patys yra skurdžiai ir net savo pavargėlius draugus neturi ištekliaus aprupinti. Ant galo Socialistų partija nėra tam susitvėrus, kad almužnomis, labdarybėmis žmones vaduoti. Ta partija yra tam, kad įvykinti tokį surėdymą, kuriame nebūtų pavargėlių ir visi gyvi būtų aprupinti, ir numirę palaidoti.

— Eik į peklą su savo filosofija. Man nuo jos nei šilta, nei šalta, bet moteriškės nepagelbėtot ir todėl — niekšai.

K. Švilpa.

tatai atsiekti, jie pirmiausia ima organizuoti kovon už savo tiesas tuos, kurių gyvenimas vargingiausias. Nes socialistai yra įsitikinę ir gyvenimo praktikos išmokinti, kad priešpaužia ir išnaudojimą galima panaikinti, tik padarius liaudį neišnaudojama, nepavergiama, t.y., kad liaudis pati neleistų savęs išnaudoti ir pavergti. Taigi socialistai skelbia apsigynimo kovą.

Kas pasiganedina ypatingai laime tarp daugelio nelaimingų, i tokį socialistai žiuri tik, kaip žmogų, turintį vien žmogaus paveikslą.

Socialistai stato prieš liaudį tokį gyvenimo sutvarkymą, kuriame visuomeniška draugija panaudotų visas savo spēkas vien tam, kad aprūpinti, pasotinti žmonių visus gyvenimo reikalus ir dorus troškimus.

Pagalios socialistai stengiasi būti atviri kiekvienai kliausiai ir luomui; pasako viešai tą, ką mato, ką supranta esant teisybę gyvenimo bėgyje.

Ant galo, socialistai apšviečia progreso išsivystymą, jo stumėjus.

Tokį apšvietos supratimą socialistams i teikė istorija. Kada tie tokią apšvietą platina ir gyvu ir spaudintu žodžiu, tai tie, kuriems šandie tokią apšvietą gadina biznį, ir tie, kurie nori taip gyventi, kaip jų ypatingi dalykai reikalauja, o ne kaip visuomenės laimė, tokie prieš socialistus murma, neapkenčia jų.

Tokie reikalauja, kad socialistai kalbėtų ir rašytų daugiausia apie šiaipjau mokslą, dailę, gamtos grožybes, apie tai, kas yra gero žmonių gyvenime, kuo žmonija gali didžiuotis ir tt.

Kad socialistai apie tai mažai kalba, tai yra ir priežastis. Štai jos. Tas, kas gera, juo reikia tik naudotis ir džiaugtis. Mokslas, dailė ir tt. jau yra iškilę augstai, bet apgailėtinas dalykas, kad didžioji visuomenės dalis jais naudotis negali. Taigi socialistai visų pirma nori sugriauti sieną, esančią tarp mokslo, dailės ir liaudies.

Socialistai vadina kvailybę tą, kada visuomenė stato gražiausius namus vienam abėjotinos doros žmogui, kuomet yra tukstančiai benamių. Taigi, kada nei dailė nei mokslas negali naudotis plati visuomenė, tai ir socialistai tų dalykų kėlimas dalyvauja tik tiek, kiek gali naudotis liaudis.

Socialistai kitų laimei nėra priešinę, bet kad kas sutauso sau laime iš kitų skriaudos, vargo, tą socialistai pagirti negali.

Kad socialistai knisai po svieto griekus, po tą, kas yra pats savyje bloga ar duoda blogas pasekmes, tai delto, kad nori pašalinti tą blogą. Juk visuomenės laimei kenkia blogas, nors jo ir mažai būtų. Bet ar dabar blogo mažai?

Stengtis nukreipti nuo esančio gyvenime blogo liaudies akis, tai reikšia būti liaudies mįgdytoju ir pirmynegios trukdytoju, o tokių dabar netruksta, ir socialistai visada bus jų tokios taktikos priešai, o ne talkininkai.

Aš šitą klausimą pajudinau iš socialistų pusės pagal savo supratimo ir patyrimo, ir man būtų labai geistina, kad tie, kurie nesotus socialistų apšvietos supratimu ir platinimu, ją kritikuotų atvirai ir aiškiai, o taipgi viešai pasakytų, kaip jie supranta apšvietą; kokia apšvietą reikalinga ir dėlko tokią, o ne kitokią? Lėtelis.

Nedaug yra daiktų, kurie taip i piktumą vestų, kaip ke-no geras pavyzdys. Omego.

Korespondencijos.

AMSTERDAM, N. Y.

Netikėtai aplankiau Amsterdamą, N. Y., kur yra 1400 lietuvių.

Jau ir pirma čia žmonės apie laikraščius ir knygas nei nemislijo, bet, po apsilankymui garsojo Kazimiero Kapucino, pirmieviškų laikraščių bijo ir i rankas paimt. Kapucinas sužinojęs, kad čia nėra socialistų ir abelnai laisvų pažiūrų žmonių, taip keikė socialistus ir jų laikraščius, kad gėda ir sakyt. Kapucinas, išvažiuodamas, turbūt, paliko vietiniam klebonui kun. Židanavičiui žodyną keikiamųjų žodžių, nes i šis po tam neapleidžia nei mažiausios progos iškeikti ir apšmeižt socialistus ir jų laikraščius, nekaltant jau apie kasnėdlinį keikimą per pamokslus.

Amsterdame pas lietuvių tokią tvarką, kad be kunigo negalima ir menkiausio nieknio padaryt. Kunigas viską kontroliuoja labiau, negu Rusijoje žandarai. Ir kun. Židanavičius giriasi, sakydamas, kad niekur taip puikiai parapijos dalykai nestovi, kaip pas jį. Teko man kalbėt ir su pačiu kun. Židanavičiu, kuris visų pirm pasigyrė apie puikų parapijos stovį ir, kaip pavyzdį, pasakė, kad anais metais buvo atvažiuavę socialistai sakyt prakalbas; tai jis taip pataisė, kad jo parapijonai išdaužė langus tų namų, kur socialistai laikė prakalbas ir kur buvo apsisotę ir akmenimis blaškė kalbėtojus. Ant galo pridurė, kad būtų jie "visai gerai apsiėję su tais kalbėtojais, bet velnias atnešė policiją, kuri apgynė socialistus ir, apsaugodama, išvedė juos ant trukio ir praleido".

Kada patėmijau, kad lietuviai Amsterdame labiau girtuokliauja, nekaip abelnai kituose miestuose, ant to kunigas atsakė, kad tas parapijai nei kiek nenkenkia, bet, atbulai, naudą atneša, nes žmonės, išdirbę per savaitę, sekmadienį išsigeria, — tai, tokiu būdu, neturi laiko svajoti apie nereikalingus daiktus.

Kaip ten šeimyninkauja kun. Židanavičius, parodo šoks atsitikimas: Gavęs "Keleivio" numerį, pradėjau skaityti; tą pamatęs, vienas vyras sušuko: "Ar tamsta pašėlai? Atvirai skaitai bedievišką laikraštį! Kiekvieną minutą gali ateiti kunigas, kuris tuoj galvą sudaužytų už tą darbą". (Kun. tankiai lankosi po stubas.) Ir ištikrųjų, jis man papasakojo keliatą atsitikimų, kur kunigas, radęs vaikus skaitant pirmieviškus laikraščius, smarkiai juos apdaužė. Lazdą jis visuomet nešiojasi.

Ir tas daroma 20 amžiuje "laisvoje" Amerikoje!

Man ten esant, keliatas vaikinių panorėjo išsirašyt "Kovą" arba "Keleivį", bet, nabaigę, išlaktė visą miestelį ir nerado nei vieno buto arba nei krautuvės, kurie būtų prisiėmę, kad jų adresu ateidintų tie laikraščiai, ir turėjo vyrakai nusišamdyt krasos dėžutę tik dėl tų laikraščių.

Ant sekmadienio 13 balandžio buvo pakviestas už kalbėtoją drg. Gegužis. Reikia matyti, su kokia paslapytbe rengė jai veikė, kad tik kokių nors būdu nesužinotų kunigas. Tokios slapytės neužlaiko nei Rusijos revoliucionieriai prieš žandarus.

Yra keliatas vaikinių, kurie nesigaili nieko, kad tik išgirsti ką nors naujo. Nesužinajau, ar buvo drg. Gegužis ir ar laikė prakalbas. Tie vaikinai sakė, kad jie visados kalbėtojam apmokėtų kelionės lėšas ir nusamdytų butą, bile tik kas atvažiuotų. S. Silunais.

BOSTONO RUBSIUVIŲ STRAIKAS PASIBAIGĖ.

Po ilgos ir audringos striako kovos, kuri tęsėsi 11 savaitių, ant galo, straiakas užsibaigė darbininkų laimėjimu. Nors mes panešėme daug skurdo ir vargo, kentėme alkį ir šaltį, saugojome dirbtuves dieną ir naktį, kaip savo akį, — bet tas mūsų trisus nenuėjo ant nieko. Ir štai 17 d. balandžio straiakas faktiškai pasibaigė, galima sakyti, pilnu darbininkų laimėjimu:

- 1) Pripažino mums uniją.
- 2) Sutrumpino darbo laiką iki 50 valandų i savaitę.
- 3) Pakelė mokesčių savaitiniams ne mažiau, kaip \$1.00 savaitėje.
- 4) Štukinio darbo mokesčių nureguliuos tam tikras komitetas, susidedantis iš abiejų pusių, kaip darbininkų, taip ir darbdavių.
- 5) Sub-kontraktoriai panaikinti.
- 6) Švaresnis dirbtuvių užlankymas.
- 7) Jokis darbdavys neturi tiesos pavartyti iš darbo darbininką be unijos komiteto žinios.

8) Liuosam laike unijos komitetas turi tiesą kolektuoti dirbtuvėje bile mokesčius, paskirtus per uniją.

9) Iškilus kokiems nors dirbtuvėje nesusipratimams, dalykas bus pavesta išrišti trečiųjų teismui ir

10) Šita sutartis padaryta ant dviejų metų. Jeigu katra-nors pusė užmąnytų laužyti tą sutartį, turi būt apie tą pranešta pirm to už 2 mėnesių laiko.

Straiakas liko išlaimėtas, tik pasidėkavojant užuojautai mūsų plačios visuomenės, kuri prisidėjo prie mūsų išlaimėjimo, kaip gausiomis aukomis, taip ir dvasišku sustiprinimu mūsų pajėgų žodžiu ir per spaudą.

Mūsų straiku užjautė visi ir visur. Niekas jam nebuvo priešingas, nes matė, jog mūsų reikalavimai teisingi. Aukos rinko net iš tolimiausių valstijų ir siuntė kuo-geriausius linkėjimus laimėti kovą.

Laikraštija talpino visus presos komiteto pranešimus, o ypatingai "vietiniai" "Keleivis" ir "Laisvė", kurie niekados neatsisakė mums patarnauti.

Kalbėtojų taipgi nestokavo, kurie nuolatos pribūdavo ant mūsų užvietimų, ir jų karštos prakalbos sustiprindavo mūsų sielą ir pridūdavo energijos tolimesnėje mūsų kovoje. Jais buvo vietiniai socialistai: Pruseika, Michelsonas, Bagočius ir tt.

Vietinės draugystės, kaip Lietuvių Ukėsų Klubas, davė savo svetainę uždėk straike-riams laikyti susirinkimus. Socialistų 60 kuopa, draugystės: Vytauto, šv. Petro ir Povylo, šv. Kazimiero, Lietuvos Dukterų ir tt. prisidėjo gausiomis aukomis prie mūsų sušelpimo.

Laikraščių leidėjai nesigailėjo jų laikraščių prisiųsti, kad apšviesti mūsų protą, turint liuso laiko. "Keleivis", "Laisvė", "Lietuva", "Katalikas", "Draugas" ir "Vienybė Lietuvių" siųsdavo po 300 egz. i savaitę; "Kova" — 200 egz.; "Tėvynė" — 30 egz.; retkarčiais prisiųsdavo ir "Saulė" po keliatą egz.

Už tokį didelį atjautimą esame nuosirdžiai dėkingi ir tariame ačiu plačiai visuomenei, laikraščių leidėjams, vietiniams socialistų kalbėtojams, visoms draugystėms, kaip vietinėms, taip ir iš kitur, kuopoms ir pavieniams, kurie tik prisidėjo kuom-nors prie mūsų parėmimo. Taipgi esame dėkingi visiems unijos komitetams, kurie dirbo laike straiako, o ypač pirminkui Lietuvių skyriaus N. 149 P. Urbai, kuris dirbo neuilstančiai ir su pasišventimu.

Mes šiandien jaučiamės didvyriais ir, iškėlę augstyn savo galvas, einame su pasididžiavimu

prie skambančios muzikos ir aido "Marselietės i dirbtuves. Mės linksmi ir laimingi, ir džiaugiamės, kad esame perga-etojais trano-kapitalo! Dabar mės, susispietę po sparnu savo organizacijos, veiksime ir ant toliaus pagerinimui, kaip savo, taip ir kitų darbininkų buvio. Mės žinome ir suprantame, kaip žiaurus šiandieninis gyvenimas, todėl nenuleisime žemyn rankų, bet dirbsime ir darysime viską del panaikinimo tamsos, kad nereiktų straikuoti, o turėti žmonišką gyvenimą.

Šis straiakas tai mums didelė lekcija. Mės suprantame svarbumą savo organizacijos ir išsimokiname kovoti. Mums aišku, kad tik per vienybę ir susipratimą galima pagerint mums, darbininkams buvį ir, tik šelpdami vieni kitus, nulaizame ragus savo siurbėlėms, todėl mūsų šauksmas: išnaudo-kime kiekvieną progą sustiprinimui organizacijų, prisidėkime prie sušelpimo kitų straike-rių, paduokime vieni kitiems draugišką ranką, nes mūsų, darbininkų, išsiliuosavimas priguli tik nuo mūsų pačių.

Spaudos Komitetas:

J. A. Bekampis
St. Grubliauskas
A. Latvinskas.

MONTELLO, MASS.

Per diskusijas L. S. S. 17 kp. 13 balandžio buvo pranešta, kad 16 balandžio pribus Tėvas Kazimieras Kapucinas.

Tuojaus publika pareikalavo, kad socialistai turi pakviesti i pas save ant diskusijų. Ir socialistai buvo priversti tą padaryti, ir pakvietė Kapuciną ant 20 balandžio, Socialistai, bijodami, kad Kapucinas juos nesukritikuotų, visi lankėsi jo misijose, kad patyruš, ką jis gali. Patyre gi pasakė, kad jisai nedrįs ateiti. Taip ir buvo — neatėjo.

Daugumas vietinių manė, kad ateis; tat prisirinko pilna svetainė ir viens kito klausė, kur yra Kapucinas.

Neatėjęs kapucinui, publika ėmė kritikuoti jo misijas; vieni sakė, kad beprotis, kiti kitaip, treči, kad dabartiniai kunigai jau pradeda gėdytis sakyti tokias nesąmones, o turi da tokį "tėvą", kuriam truksta vieno balkio, tai ir kviečia, kad suardžius vienybę tarp tamsiosios minios.

Vietinė šv. Kazimiero draugystė buvo parengusi balių ant 19 balandžio, bet balius nevyko, nes Kapucinas nepavelijo, ir liėpė neit i jokių pasilinkiminimų, kolei Kapucinas bus Montelloje.

Kapucinas norėjo užkenkt ir visų septynių draugių rengiamam baliui, kurs irgi buvo 19 balandžio; vienok Kapucino nepaklausė ir publikos prisirinko i balių apie 400 ypatų.

Misijas Kapucinas laiko airių bažnyčioje, nes lietuvių bažnyčia uždaryta nuo rudens, kada liko išvytas kun. Dragunavicius, išvytas už nesvarumus, o bažnyčią uždaryta užtat, kad parapijonai nedavė dešimtukų kunigui, bet dėjo i parapijos iždą.

Pelnas viršminėto 7-nių draugysčių balius, kuriame dalyvavo ir 17 L. S. S. kuopa, eis statomai lietuviškai svetainei, kuri bus tuojaus gatava ir kaštuos apie \$22.000 — \$23.000.

L. S. S. 17 kuopa rengias apvaikščioti Pirmą Gegužės. Turės savo beną; pradės maršuo-t nuo savo svetainės link Brocktono, kur susilies i kruvą su kitų tautų darbininkais, po parodai 17 kuopa eis i Massait svetainę, o kitų tautų darbininkai i Canton svetainę, kur bus prakalbos; lietuviams kalbės J. Bagočius. 17 kp. skyrius vaikų draugijelės vardu "Žibu-rėlis" sudainuos kelias daineles po vadovystė S. Turskio; bus sulošta "Kovoje už laisvę".

Užsakyta 500 egz. "Kovos", kuri bus išdalinta už dyką. Ižanga dykai.

Gluosnelis.

SO. BOSTON, MASS.

Balandžio 20 L. S. S. 60 kuopos susirinkime tapo išrinkti du pasiuntiniai i VII Sąjungos Susivaziavimą, draugai St. Michelsonas ir J. Neviackas.

Vakare socialistų svetainėje buvo 60 kuopos koncertas, kur, kaip paprastai, buvo įvairių žaislų, muzika, dainos, deklamacijos, monologai, dialogai ir įvairūs juokai. Geriausiai patiko publikai kvarteto sudainuotos trys (viena rusiškai ir dvi lietuviškai) dainos, ir dainos, kurioms smuiku pritarė Gruša, iš Cambridge'aus, ir Klemkos eilės.

Raulinaitis.

PATERSON, N. J.

20 balandžio pribuvo iš Hazleton, Pa., apie 40 straike-rių iš-reikšt užuojautą Patersono straike-riams. Tą pačią dieną buvo didelis mitingas Haledone, socialistų valdomame mieste, greta Patersono. Visi Hazletono straike-riai dalyvavo, prisėgė raudonus raiščius prie krutinių. Mitinge buvo apie 30.000 žmonių. Kalbėta holan-diškai, itališkai, lietuviškai ir angliškai.

21 balandžio atsilankė čia Amerikos Darbo Federacijos vadovai: J. Golden ir kiti ir manė "sutaikyti" straike-rius su darbdaviais. Paėmė Armo-ry svetainę ir sušaukė publika, kurios prisirinko pilna svetainė.

Pusė po septynių prasidėjo šauksmai svetainėje: "Mės nenorime skiaubų unijos! Šalin Amerikos Darbo Federacijai! Mės reikalaujame 8 val. darbo dienos. Mės reikalaujame pripažinimo I. W. W." Ir taip darėsi visą valandą laiko.

Tik po tam E. Koettgen pranešė, kad I. W. W. nariams čia ne vieta, nes nebus daleista kritikuoti Am. Darbo Feder. kalbėtojų. Tada beveik visa publika sukilo ir apleidė svetainę ir ant gatvės šaukė: "Tegyvuojia I. W. W.!"

Vakare 22 balandžio buvo iškilmingos laidotuvės vieno nušauto darbininko, italijono. Girtas detektivas šovė i straike-ri, bet nepataikė straike-riui, ale ten jau sėdinčiam ant laiptų velioniu.

Detektivas areštuotas ir sėdi be kaučijos. Sako, kad bus nu-baustas mirties bausme.

Velionį lydėjo apie 40.000 žmonių per visą miestą; nešė didelių gyvų gėlių vainikus, ant kurių buvo įvairūs parašai su panieka kapitalizmui. Lydovai visi buvo prisisėgę raudonus raiščius prie krutinių, o daugelis ir raudonas rožes.

Darbdaviai bijosi I. W. W. unijos, kaip pelės katinio.

Lietuviai straike-riai stovi gerai, neina skiaubaut, nors ir badą kenčia.

Liutkų Kazys.

KORESPODENTAMS.

Daugelio Tamstų prisiųstų korespondencijų negalėjome įdėti i šitą numerį dėlėi jų ilgumo. Meldžiame rašyti trumpiau. Kada redakcija daugiau turi laiko, tai, patrupinus ar persirašius, įdėda tokias korespondencijas, o kada laiko mažai, kaip pav., dabar, rengiant Gegužinį numerį, — ji priversta yra palikti ir geras, bet perilgas korespondencijas. Velyj trumpiau, o tankiau rašyti. Tokiu būdu korespondencijos būtų naujesnės ir gyvesnės.

Be to, korespondencijas rašant, reiktų žiūrėti, kad jos ne tik vietiniams žmonėms būtų žingėdžios, bet ir abelnai skaitytojams. Dviejų rašto puslapių pilnai užtenka gerai korespondencijai.

SATYRO UŽPEČKIS.

BURDINGBOSIAI VIENYSIS SU BURDINGIERKOMIS.

Kadangi pastaruoju laiku nekuriose lietuviškose kolonijose pradėjo tvertis unijos burdingierių su gospadinėmis, tai mės, žemiau pasirašę burdingbosiai, protestuojam prieš tai ir išnešam rezoliuciją tokią:

1) Jeigu jūs, burdingieriai, su gospadinėmis tveriat unijas, tai ką mės, burdingbosiai, veiksime? Kur mės gausim gospadines ir pačias, kas mums lieka daryti? Išėina taip, kad jūs savo tiesų įieškot, o mūsų atimat, savo buvį norit pagerint, o mūsų ir taip jau nepavydėtiną norit da labiau suvaržyti (kaip jau žinoma, tankiai pati su burdingierium, nučiuopus vyrui nereika-lingus \$500, išdumia i platųjį svetį).

2) Užtai mės nutarėm atsišaukti i visus burdingbosius ir i burdingierkas, kad mės irgi turim tverti savo atskirą uniją t.y. burdingbosių su burdingierkomis, ir tokiu būdu, mės bandysim kovoti už savo tiesas ir žiūrėsim, katrie geriau išlošim, ar jūs, jauni patinai, su senėms pataitėms, ar mės, seniai, su jaunikiėms.

3) Dabar užkviečiam ant mitingo visus burdingbosius ir burdingierkas, kuris atsisbus 1912 metuose 32 gruodžio 13 valanda vakare ant Džian Bambos saliuo, Marsas.

Tuomlaikinis Komitetas:

Pilypas iš Kanapių,
Džiova Šmit,
Džekis Slyvanosis,
Juras Ridzikas,
Džian Bamba,
K.Svinostyrginas.

J. P. R.

SVARBIOS NAUJIENOS.

Bridgeport, Conn. Tėvas Basakojis taip persigando, kad socialistai nepaduotų jį i pakvaišėlių žardį, jog net pusė šventos jo barzdos nuslinko. Iš tos priežasties Amerikos lietuvių kunigams gresia didelis pavojus.

Waterbury, Conn. Kunigui Siauraprotaičiui ištruko guzikas iš apatinių kelninių. Išsiųsta armija davatkų įieškoti; po keturių dienų įieškojimo guziką rado vieno italo saliuo.

Laisvas Vaikas.

KUNIGO DAINELĖ.

Iš malonės pono dievo Turim pinigų, kaip šieno. Gospadinį ir lig valiai, Ačiu macnam — visagaliui. Tararabumbija.

KATRA PUSĖ.

Praeivis (i policmaną): — Pasakykite, kur yra antra pusė gatvės.

Policmanas: — Anapus gatvės, ana kur.

Praeivis: — Aš ten klausiau vieno žmogaus, kur antra pusė gatvės, tai jis atsakė, kad čia. Katro dabar čia iš jūdviejų teisybė, tai pons Saliamons teži-no. Džekis Kopustas.

Žmogaus, kuris išsiziojęs miega, gerklė yra geri spastai bla-kes ir blusas gaudyt. Aš.

AMERIKA.

MERGVAIKIŲ TEISĖS.

Sekanciam Illinois įstatym-davystės susirinkime žada pa-duot šitoki įnešimą kas link mergvaikių:

Mergvaikis vadinsis tėvo pra-varde ir bus legališkas jo tur-tų paveldėjas; vienas jau gim-mas kudio suriša šliubo ry-šiais kudio tėvus, kurie suvis nebuvo emę šliuba, ir tik teis-mas tegali perskirti juodu. Tai tikrai būtų pigu apsivest.

BIJOSI JAPONIJOS.

Californijos įstatymdavystės biliūs, uždraudžiantis japonams pirkti Californijos žemę ir net randuoti ją daugiau kaip me-tus, padarė daug nemalonumo Suvienytų Valstijų valdžiai. Japonijos ambasadorius pasakė prezidentui, kad jis neužtikrina, kad nebus karės su Japonija, jeigu Suvienytų Valstijų vald-žia neprivers Californiją at-mest tą bilių.

Kadangi Suvienytų Valstijų valdžia privengia Japonijos, tai įsikišo į Californijos įstatymda-vystės reikalus ir patarė guber-natoriui, kad nepasirašytų po biliūm, o dabar nusiuntė šios šalies valstijos sekretorių Bry-aną į Californijos įstatymda-vystę, kad tą dalyką kaip-nors suglostytų.

VĖL LAIKRAŠTININKUI MYLIUI GRESIA SU-GRĄŽINIMAS.

New Yorko apskrities teis-mas buvo nusprendęs, kad lai-kraštininkas Mylius turi teisę apsisot Amerikoje, bet ateivys-tės perdėtiniai padavė Augš-čiausiam Teismui apeliaciją, reikalaujančią Mylių ištremti atgal į Europą, sakydami, buk Mylius — doriškas supuvėlis. Mat, Mylius, Europoje buda-mas, savo laikraštį prirodinė-jo, kad nabašnininkas Anglijos karalius turėjo dvi pačias. Už tai jis gavo atsėdėt metus ka-lėjime Anglijoje. Dabar Suvie-nytų Valstijų valdininkai, norė-dami įsipirkti Anglijos valdžiai į mylistą, nori vienvalia grąžinti Mylių.

Jeigu Mylių sugrąžintų, tai būtų gera pradžia grąžinimui ir kitų politiškių prasikaltėlių, kurie kaip-nors įžeidė savo val-donus.

125 DARBININKAI UŽMUŠ-TI KASYKLOJE.

Washington, Pa. Pittsbu-rgo kompanijos Cincinnati ka-sykloje atsitiko baisi eksplozija, kuri užmušė ir žemėmis už-vertė 125 darbininkus. Tarp žuvusių randame vardus: L. Vennievskio, Petro Povinskio, J. Keservonskio, Petro Moc-kaus, Antano Monjevskio ir ki-tų, kurie gali but lietuviai.

Senosiose kasyklose visada budavo daug gazų. Kompa-nija nepasirūpino prašalint pa-vojų.

6.000 CHINIEČIŲ LAVONŲ NAMO.

San Francisco, Cal. Chinie-čiai iškasė 6.000 savo viengen-čių lavonų ir laive pasiuntė juos į Chiniją. Pas chiniečius, mat, yra įtikėjimas, kad svetimoj žė-mėj pal idotam chiniečiui akis neužsimerkia.

MOTERŲ BALSAVIMAS PENNSYLVANIJOJE.

Pennsylvanijos įstatymdavy-stė priėmė įnešimą konstituci-jos pataisymui, kuris suteikia moterims pilnas balsavimo teis-es; įstatymdavystė taipgi nu-balsavo, kad visiems Pennsyl-vanijos darbininkams būtų mo-kama nerečiau alga, kaip kas pusė mėnesio.

40.000 VAIKŲ STRAIKAS PITTSBURGHE.

Straikuoja 40.000 mokinių prieš mokyklų superintendentą S.L.Heeterį už jo nemorališkus pasielgimus su merginomis.

UŽRUBEŽIS.

JUODKALNIJA PAĖMĖ SKUTARI.

20.000 turkų pateko į nelaisvę. Juodkalniečiai galiaus štur-mu paėmė turkų tvirtovę Sku-tari Albanijoje. Į miestą įsiver-žė po labai kruvinam susirėmi-mui durtuvais. Susirėmime krite 5000 turkų ir 3000 juod-kalniečių. Juodkalniečiai pa-ėmė nelaisvėn 20.000 turkų ka-reivių.

Nepabijojo Europos.

Juodkalniečiai užkariavo Sku-tari, nežiurėdami to, kad šešios Europos viešpatystės jau liepė nebombarduoti Skutari ir pasta-tė savo kariškus laivus apie Juodkalniją, grumodamos bom-barduoti Juodkalniją, jeigu ji nepasitrauks nuo Skutari.

Tatai juodkalniečių nebaugii esama. Juk Juodkalnija turi išviso gyventojų tik apie 250-000, vienok išdrįso veikti prieš galingų viešpatysčių paliepi-mus. Juodkalnija viešpatys-tėms pranešė, kad ji turi paimt Skutari, kuris senovėj buvo Juodkalnijos sostinė, ir kad be Skutari ir jo derlingų apelin-kių jina negali daugiau gyven-ti; ji turi vesti kovą ant gyvas-ties ar mirties, nes negali išsi-maitinti iš savo nevaisingų kal-nų.

Juodkalnijos bendrai serbai ir bulgarai pabugo Europos vieš-patysčių ir tuojaus ant jų pa-liepimo atsitraukė nuo Skutari, palikdami juodkalniečius vien-us.

Austrijos įnirtimas.

Austrija pasiuntė Europos viešpatystėms paskutinį reika-lavimą — ultimatumą, kad jos išvytų juodkalniečius iš Skuta-ri, o kad ne, tai ji pati juos iš-vys. Nežinoma, kuom Austri-jos reikalavimas užsibaigs, bet jeigu ji viena užsimanys apsi-dirbti su Juodkalnija, tai gali kilti europinė karė.

Europinės karės šmėkla.

Rusijos liaudis labai prijaucia didvyriškams savo broliams juodkalniečiams. Jei Austrija pradėtų skerst juodkalniečius, galbut, Rusija būtų pritraukta juos užstot. Anglija gi ir Fran-cija yra pasiryžusios stovėt už Rusiją.

Iš užpuolimo ant juodkalnie-čių pačiai Austrijai gresia ne-mažas pavojus. Po Austrijos valdžia, mat, yra daug slavų, užjaučiančių juodkalniečiams, o ir be to atskiros tautos, iš kurių susideda Austrija, ištikus karei, gal užsimanytų pasiliuosuoti.

Jeigu ir niekas už juodkalnie-čius prieš Austriją neužstotų, tai visgi jie pasiduot jai nema-no.

Ką-ką, bet Skutari Austrijai nuo jų atimt būtų labai sunku. Jis turi puikią tvirtovę ir kal-nai aplinkui jį padaro gamtinį aptvirtinimą, o apginkluotas jis yra puikiausiai. Kaip anglų laikraščiai sako, Skutari pasiro-dytų Austrijai labai perkietu riešutu, kad perkąsti.

DA PERMAINA MEKSIKOS PREZIDENTŲ.

Meksikos maištininkai vieną po kitam atima miestus nuo valdiškos kariuomenės. Felix Diaz, brolėnas išguitojo despo-to-prezidento Porfirio Diazo, rengiasi išvyt dabartinį laikinį prezidentą Huertą, kuris, patė-mysim, užmušė prezidentą Ma-dero.

LENOS "DIDVYRIS".

Rotmistras Treščenko, kuris išžudė 300 Lenos darbininkų, emė viename Peterburgo res-torane girtis tuo savo "didvy-rišku" žygiu. Prieš tą užpro-testavo net restorano šokėjos, merginos, o vienas oficerius, kunigaikštis Nižeradzė, labai sumušė rotmistrą ir net kardu bandė užkapoti. Rotmistro pa-

sielgimas buvo toks begėdiškas, kad net žandarų viršininkas pa-sodino jį ant 30 dienų po areš-tu.

SOCIJALISTŲ LAIMĖJIMAS ARGENTINOJE.

Buenos Aires, Argentinoje. Tapo išrinkti respublikos parla-mentan du atstovų buto nariai ir vienas senatorius socijalistai. Pernai buvo išrinkta du soci-jalistai atstovai. Tokiu budu, Argentinos parlamente dabar yra 5 socijalistai.

SOCIJALISTAS IŠVILKO AIKSTĖN BAIŠIAS VOKIETIJOS PATRIJOTŲ ŠUNY-BES.

Drg. Karolis Liebknecht, Vo-kietijos parlamento — Reichs-tagto narys, išvilko aikštėn bjauriausius darbus fabrikantų, išdirbančių kariškus ginklus, ir darbelius šiaip jau piniginių patrijotėlių.

Jis Reichstage prirodė tikrais faktais ir dokumentais, kad Vokietijos ginklų fabrikantai, labiausiai garsūs Kruppas, samdė vokiečius "patrijotus", kad jie rašytų į Francijos laik-raščius visokius karčius straips-nius prieš Vokietiją ir kurstytų Franciją į karę prieš ją.

Vokietijos ginklų fabrikantai riebiai apmokėjo tuos francuzų laikraščius, kurie spaudino tokius straipsnius. Vokiečių patrijotai — fabrikantai taipgi papirkinėjo viršesniusius Vo-kietijos ir Francijos kariuome-nių perdėtinius, kad praneštų, ką valdžia tikrai ketina daryti ir kad gundytų valdžią labiau ginkluotis. Patrijotai, ginklų išdirbėjai, kaip matome, Vokie-tijoje per papirktus laikraščius ir valdininkus šaukia, kad reikia iki paskutiniam ginkluotis, nes Francija rengiasi iškelt karę Vokietijai, o per Francijos laik-raščius ir valdininkus, taipgi papirktus, jie rėkia, kad Fran-cijai reikia kuo-dručiausiai gin-kluotis, nes Vokietija tuč-tuoj apšauks karę Francijai.

Šiokiais šlykščiais budais ginklų fabrikantai ir vieną ir kitą šalį prigundo prie spartaus ginklavimosi, prie eikvojimo tukstančių milijonų dolerių, o iš to nauda žinoma kam — patrijotiškiems vagims, nenau-dėliams — ginklų fabrikanta-m.

Kada pasirodė tas bjaurus skandalas, Vokietijos šunpatri-jotai nuleido nosis. Reichsta-gas jau reikalauja, kad būtų žymniai numušta suma, kurios pirma valdžia reikalavo padau-ginimui nuolatinių kariuomenės ir sutdrutinimui laivynė. Fran-cuzų patrijotai irgi atšikvošėjo.

Bėda su tais socijalistais! Kad ne jie, tai pasaulis nežinotų nei pusės tų šlykštybių apie ne-naudėlius, prisidengusius patri-jotų ir kitokių "geradarių" var-dais.

Rusijos dvasiškijs PLANAI.

Rusijos augstesnėji dvasiški-ja ketina įvest tulas reformas: uždraust staciatikiams pačiuo-tis su kitų krikščioniškų tikėji-mų ypatomis, o pereinančius iš staciatikystės į kitas tikybas viešai iškeikt.

MASKVA — GIRTUOKLĖ.

Šių metų sausio mėnesyje Maskvų degtinės išgerta 12-093 viedrų daugiau, negu per-nai tame-pat mėnesyje.

BADO STRAIKO BILIUS.

Londonas. Ponų butas per-leido bilių, pagal kurį sufragis-tės, mėtančios bombas ir ki-taip statančios į pavojų žmonių gyvastį ir turtą, — turi but baudžiamos kalėjimu, nepaisant to, kad jos apšaukia bado strai-ką, papuolusios kalėjiman; tas bilius sako, silpnasias, kurios ba-du straikuoja, paleist iš kalėji-mo tik laikiniai, kad atsigautų, o paskui vėl imt atgal į kalė-jimą.

IŠ LETUVOS.

Skuodas, Kauno gub. Kovo 10 d. žmonės rado Kulių lau-kuose, grovyje negyvą žmogų — Butkų. Kišeniuje buvo tuš-čias degtinės buteliukas. Dak-taras pripažino, jog nabašnin-kas girtas groivio purvyne už-troškęs. Taipgi Bištvoje rado negyvą žmogų — Petrulį Ku-laių sodžiaus. Vis tai degtinės vaisiai.

Laizuva, Kauno gub. Iš gir-tuokių daug priviso žmogų-džių, kurie, po smukles landy-dami, tik jiesko priežasčių, kad kam pakaušį perdurti. Nese-niai penki vyrai paprovė Ign-ač Juškį, 27 metų, atvažiuojį iš Kedainių darbo jieskoti. Ke-turi pjovikai suimti, o vienas pabėgo.

Pasvalis, Kauno gub. Vie-nas žmogus, iš miško važiuoda-mas, užmigo, įgriuvo į upeliuką ir drauge su arkliau prigėrė. Žmonės sako, buvęs gerokai įgėręs. Liko žmona su ma-žais vaikais be tėvo ir be duo-nos.

Plateliai, Kauno gub. Žmo-nės kaip vanduo plaukia į Ame-riką. Nėra to kaimo, iš kurio nebut po 20 jaunų žmonių i-kielavę laimės jieskoti. Uki-ninkams truksta darbininkų. Moka po 80 — 130 rub. į me-tus, bet ir už tiek sunku gauti prie ukės darbininką. Nese-niai per sieną einančių 30 žmo-nių suėmė, bet eiti nesiliauja.

Tirkšliai, Kauno gub. Pasi-mirė Tirkšlių klebonas Imbras. Velionis šviesai kelio neužkirto, netrukde žmonėse kiltant susi-pratimą, laikraščių bei knygų ir skaitytojų nekeikė, bet žmo-nes dorai mokino ir ant gero kelio traukė netik žodžiais, bet ir darbais. Už varpus niekad nieko neimdavo, sakydavo, jog tai parapijos varpai. Už pa-maldas ir apeigas, jei kas turėjo — davė, kas neturėjo — nerei-kalavo; pavargėlius iš paskuti-nėsios šelpdavo. Buvo tai tik-ras Jezaus Kristaus pasekėjas ir jo mokslo pildytojas!

Ar taip galima? Suvalkų gub. žemsgariai, važinėdami po kaimus, jiesko pas ukinkus priekabių; tai šunes palaidi, tai kaminas pertrumpas, tai šulinio rentyns peržemas ir t.t. Pas-ką randa kokią-nors priežastį prisikabinimo, tuojaus protoko-lą rašo ir į teismą duoda. Na, o kas duoda koki-nors kysį (vis-ką ima), tam protokolo nerašo ir prasikaltimus dovanoja.

Troškunai, Kauno gub. Ne-seniai viena prigauta mergaitė gimde kudikėlį; tėvų primušta, vos nenumirė, o prigavikas, karčiamoje gerdamas, visiems girdamasis, iš merginos tyčio-josi ir juokėsi.

Elerna, Kuršo gub., kovo 8 d. žaibavo ir perkunėlis bildė-jo; net 85 metų žmonės neat-mena tokio ankstybo griaustinio.

Neseniai Lėly Jono Krivinio karvė apsiservėsiavo su 2 galvom versiu.

Mikniunai, Ukmergės apskr. Pas mus iš senovės yra užsi-lkęs paprotys perdaug šumniais krikštynas kelti, po kurių kar-tais labai ilgai kumams galvas skauda. Reikėtų šiek-tiek pri-silaikyti!

Marijampolė, Suvalkų gub. Mūsų kunigėliai perdaug bran-giai ima už visokias tikėjimiš-kas apeigas, ypač už jungtu-ves. Su neturtingais derasi kaip žydai. Gerai sako seno-vės patarlė: Kunigo kišeniūs—be dugno!

("R. N.")

PHILADELPHIJOS ŽINIOS.

BOMBA OFISE.

P. White'o brangakmenių krautuvė ant 9 ir Chesnut gat-vių atrado didelę bombą su pa-degtu knatu, padėtą šalia vieno rašomo stalo. Knygvedis užuo-dė nepaprastų dumų kvapą, ir, atradęs padegtą knatą, užgesi-no. Bomba perduota detekti-vams.

FABRIKANTŲ BAIMĖ.

Vietiniai fabrikantai labai bi-josi, kad Pennsylvanijos įsta-tymdavystė nepriimtų įstatymą, kuris paskirtų, kiek mažų-ma-žiausiai darbininkui turi but mokama ir kiek daugy — dau-giausiai darbininką galima lai-kyt darbe.

ŽVĖRINCŪS.

Zoologiško daržo (žvėrin-čiaus) direktoriai praneša, kad pernai tą daržą aplankė 218.262 ypatos, t.y. daugiau negu ko-kiais pirmesniais metais. Tai labai puiki ir pamokinanti vieta ir lietuviams lankytis.

TEPLIOTOJŲ STRAIKAS.

Buvo sustraikauję 1000 namų tepliotojų ir popieruotojų. Keli darbdaviai priėmė jų reikalavi-mus. Kiti irgi, matomai, pasi-duos straikeiams.

GARSASU SOCIJALISTO PRAKALBA.

Y. M. C. A. (Jaunųjų Krikš-čionių Draugijos) bute laikė prakalbą garsus socijalistas rašytojas Charles Edward Rus-sell. Kalbėdamas apie greitą socijalizmo plėtojimąsi, pasa-kė:

"Duokite tik pakaktinai ilgas virves kapitalistiškų partijų va-dams, o jie patys pasikars. So-cijalistų principai išliks ir gy-vuos. Į trumpą laiką Socija-listų partija bus viešpataujanti šioj šalyj".

Reikia pastebėti, kad storzie-vėje, lėtoje Philadelphijoje pas-tutiniu laiku socijalistiška pro-paganda virte verda.

MAŽAS, BET GYVAS STRAIKELIS.

Keli Peoples Brothers' Con-tracting kompanijos draiveriai (išvežiotojai) liko atstatyti nuo darbo už arklų mušimą. Iš užuojautos atstatytiems su-straikaujo da pustuzinis draive-rių ir norėjo išsautki generališ-ką straiką prieš kompaniją. Ka-da pamatė, kad kiti draiveriai darbo nemeta, pradėjo juos ak-menimis laidyti ir kelis dručiai apmušė. Ant galo, tris smar-kesniejie straikeeriai tapo suar-ėstuoti, ir straikas nuėjo ant niekų.

NUSIŽUDĖ BUVĖS PO-LICISTAS.

Nusišovė buvęs policijos lei-tenantas A. Wagneris. Jis bu-vo patrauktas teisman už tai, kad, budamas tame urėde, ap-gaudinėjo miestą, pristatyda-mas neteisingas bilas — iškaš-čių ir algų surašus.

JURČIUKONIO CHORO KONCERTAS.

Lietuvių Muzikališkoj svetai-nėj ant Richmondo 25 balan-džio vakare p. Jurčiukonio cho-ras davė koncertą. Buvo dai-nos, deklamacijos, monologai, muzika. Viskas atlikta gerai, bet būtų da geriau, jei būtų bu-vę daugiau gyvumo viso to ve-dime. Žmonių buvo apie 100 ypatų.

\$6.250.000 PALEISTU-VYSTEI.

Nuodėmii ištirimui komisija atrado, kad Philadelphijoj vyrai į metus išmeta apie \$6.250.000 ant prostitucijos namų lanky-mo. Komisija susekė, kad poli-tiški klubai ir policijos perdė-tiniai yra labai draugiškuose są-tikiuose su paleistuvystės na-mais.

Vėlesnės Žinios.

HAYWOODAS PATRAUK-TAS TEISMAN.

Paterson. I. W. W. vadai: W. D. Haywood, A. Lessig, p-lė Elizabeth Gurley Flynn, Carlo Tresca ir Patrick Quin-lan tapo patraukti teisman už buk tai kokių riaušių kėlimą dabartiniame šilkų audėjų strai-ke. Patrauktas teisman ir Fred. Koetzgen, kad jis davė sa-vo svetainę straikeeriams susi-rinkimus laikyt.

UŽMUŠTAS STRAIKERYS.

Hopedale, Mass. Policija nušovė vieną straikeerį laike muštynių tarp straikuojančių Draper kompanijos audėjų ir policijos, kuri sukėlė riaušes savo žiauriu apsiėjimu su dar-bininkais.

16.000 ARABŲ METĖ TRIPOLI.

Gares, Tunis. 16.000 arabų apledo Tripolį, persikeldami į Tunisą. Mat, arabai nenori but po Italijos valdžia.

PEČKURIAMS PAGERI-NIMAS.

New York. 31.000 rytinių geležinkelų pečkurių tapo pa-kelta alga ant 10 — 12 procen-tų ir pagerinta tulos darbo są-lygos.

BAŽNYČIOS PASISEKIMAS ISPANIJOJE.

Ispanijos vadžia išdavė įsa-kymą, kad pradinėse mokyklo-se būtų katalikų vaikai privers-tinai mokinami katechizmo, bet ne-katalikų vaikams tas nėra priverstina. Tokiu budu lais-vamųjų judėjimas dėl panaiki-nimo tikybės išguldymo pradi-nėse mokyklose nepasisėkė.

VII RAJONO DRAUGAMS.

Rajonų viršininkais sekan-tiems metams išrinkti: Organizatorium K. B. Daeps, 3 Miles St., Binghamton, N. Y. Susin. sekr. J. Petrikas, 915 Tunkwanoch Av., Pittston, Pa.

Finansų sekr. G. J. Puskuni-gis, 248 Clinton St., Bingham-ton, N. Y.

Iždinin. Jos. K. Zverblis, 32 Glenwood Av., Binghamton, N. Y.

Instruktoriais A. Arminas, 315 Diamond St., W. Pittston, Pa., ir A. Brazdžionis, 248 Clin-ton St., Binghamton, N. Y.

Knygiu W. J. Tabaras, 247 New Grant St., Wilkes-Barre, Pa.

Veikiaman Komitetan St. Ja-silionis, 30 Hazel St., Bing-hamton, N. Y.

Į Komisiją peržiūrėjimui knygų: J. S. Vaškevičius, 50 Mill St., Pittston, Pa., S. Dam-brackiūtė, 5 Murphy Av., Binghamton, N. Y. ir P. Yur-gelis, 111 Searles St., Pittston, Pa.

Išrinkti draugai malonės už-imti savo vietas nuo sekancios rajono konferencijos, kuri atsi-bus 11 gegužės, Pittston, Pa.

Draugiškai

J. M. Buchinskas, VII Rajono sekretorius.

AUKOS KANKINIAMS.

Cia siunciu aukų kankiniams, gautų per M. J. Sablicką, Wau-kegan, Ill. \$2.25.

A žymontas.

14 kovo priėmiau aukų \$2.25. J. Ramanauskas.

Prisiunciu \$6.31 aukų kanki-niams, sukoklektuotų per disku-sijas L. S. S. 17 kuopos Brock-ton, Mass. J. Ustupas.

Priėmiau 22 balandžio \$6.31. R. ir K. S. K. iždininkas J. Ramanauskas.

ADRESAI

S. S. KUOPŲ VIRŠININKŲ.

ekretoriai kuopų, kurių adresai
isingai pagarsinti, arba visai
lai tuoj atsišaukia pas Centro
retorių.

uopa, Philadelphia, Pa.
Kumetaite, 1243 So. Phillips St.
uopa Scranton, Pa.,
M. Salna, 338 Theodore St.
uopa Cleveland, Ohio,
A. Smulkštys, 1314 Oregon Av.
uopa Chicago, Ill.,
Miščiakaitienė, 3017 Parnell Av.
uopa New Britain, Conn.,
J. Vabalas, 54 Lafayette St.
uopa Pittsburgh, Pa.,
A. Zemaits, 115 Moultry St.
uopa Rochester, N. Y.,
A. K. Baltrunas, 3 Ludwig Pk.
uopa Wilkes Barre, Pa.,
J. Tabaras, 487 New Grant St.
kuopa Mt. Carmel, Pa.,
A. Straigis, 341 S. Maple St.
kuopa Newark, N. J.,
M. T. Zolynas, 423 Walnut St.
kuopa Taylorville, Ill.,
P. Svedas, 811 E. Park St.
kuopa Baltimore, Md.,
iatulauskas, 604 W. Lombard St.
kuopa Minersville, Pa.,
J. Ramanauskas, Box 163.
kuopa Brockton, Mass.,
K. Navickas, 31 Ames St.
Montello Sta.

uop Collinsville, Ill.,
M. Metelionis, 500 S. Clinton St.
kuopa Brooklyn, N. Y.,
J. Urbonas, 102 Havemeyer St.
kuopa Brooklyn, N. Y.,
J. T. Sežo, 650 3rd Av.
kuopa Herrin, Ill.,
P. Raudonaitis, Box 296.
kuopa Chicago, Ill.,
Herman, 2120 S. Washtenaw Av.
kuopa Spring Valley, Ill.,
Pr. Rimkus, Box 463.
kuopa Naugatuck, Conn.,
M. Petraitis, 399 Main St.,
Union City, Conn.

uopa Westville, Ill.,
S. Uždevaitis, Box 664.
uopa New Haven, Conn.,
f. Rinkevičius, 116 Mill River St.
kuopa Shenandoah, Pa.,
Kupčinskis, 217 E. Centre St.
uopa Springfield, Ill.,
Čačergis, 1716 E. Matheny Av.
uopa Yonkers, N. Y.,
F. Navikas, 416 Walnut St.
uopa So. Bethlehem, Pa.,
P. Berukštis, 618 Chesnut St.
uopa Pittston, Pa.,
K. Arminas, 315 Diamond St.,
West Pittston, Pa.

uopa Binghamton, N. Y.,
St. Jasilionis, 30 Hazel St.
uopa Waterbury, Conn.,
P. Motiečius, 775 Bank St.
uopa Bayonne, N. J.,
A. Lukaitis, 73 E. 22nd St.
uopa Chicago, Ill.,
J. Valentinas, 1750 S. Union St.
uopa Bristol, Conn.,
M. Žvingilas, 11 Ingraham Pl.
uopa Los Angeles, Cal.,
D. Dėvė, 224 E. 62nd St.
uopa Worcester, Mass.,
J. Kairaitis, 48 Coral St.
uopa Bridgeport, Conn.,
Marcinkevičius, 268 Main St.
uopa Easton, Pa.,
V. J. Stankus, 413 Bushkill St.
uopa St. Louis, Mo.,
J. Daujotas, 107 N. 10th St.
uopa Passaic, N. J.,
Janskevičius, 32 Van Buren St.
uopa Mahanoy City, Pa.,
J. Vitkunas, Box 172.

uopa Pana, Ill.,
J. Dilbaitis, 608 W. 2nd St.
uopa Hartford, Conn.,
K. Latvėnas, 32 John St.
uopa McKees Rocks, Pa.,
P. Samulionis, Box 63.
uopa Grand Rapids, Mich.,
Dementis, 329 W. Leonard St.
uopa New York, N. Y.,
R. Kruchas, 137 9th Av.
uopa Allegheny, Pa.,
J. Mažukna, 810 Chateau St.
uopa Youngstown, Ohio,
Lekavičius, 424 E. Federal St.
uopa Wilmerding, Pa.,
M. A. Piontko, Box 301.
uopa Kenosha, Wis.,
A. Glinkis, 260 Caledonia St.
uopa Jersey City, N. J.,
C. A. Linarth, 45 Colgate St.
uopa S. Boston, Mass.,
N. Januška, 242 Broadway.
uopa W. Lynn, Mass.,
St. Zales, 32 Linden St.
uopa Johnston City, Ill.,
C. Klibas, Box 556.

uopa Lawrence, Mass.,
K. Gradanskis, 84 Oak St.
uopa Paterson, N. J.,
S. Sadauskas, 75 Keen St.
uopa Brighton, Mass.,
B. Užcinas, 24 Hitchfield St.
uopa Chester, Pa.,
A. Krolius, 722 E. 8th St.
uopa Shaft, Pa.,
K. Stankevičius, Box 81.

uopa Cambridge, Mass.,
Simanavičius, 237 Broadway.
uopa San Francisco, Cal.,
J. Adams, 363 Naples St.
uopa W. Frankford, Ill.,
V. Laukaitis, Lock Box 191.
uopa Exeter Boro, Pa.,
J. Greblikas, 109 Valley Av.

80 kuopa Hazleton, Pa.,
K. Merkevičius, 316 E. Diamond Av.
81 kuopa Chicago, Ill.,
J. Repšys, 1719 N. Wood St.

83 kuopa So. Brooklyn, N. Y.,
J. Weiss, 219 Sands St.

84 kuopa Montreal, Canada,
M. Motuzas, 49 Porthenois St.

86 kuopa Stoughton, Mass.,
St. Milčius, Box 981.

87 kuopa E. St. Louis, Ill.,
J.N.Simanas, 452 Collinsville av.

89 kuopa Gardner, Mass.,
J. Gayson, 139 Mechanic St.

90 kuopa Rhone, Pa.,
A. Juškauskas, Box 63.

91 kuopa Edwardsville, Pa.,
F. Mazurkevičius, 23 Murray St.

95 kuopa Ashley, Pa.,
P. Sinkevičius, 79 S. Main St.

100 kuopa Duquesne, Pa.,
S. Balčiunas, 201 N. 4th St.

104 kuopa Clinton, Ind.,
M. Aleliunas, Box 578.

105 kuopa Lewiston, Me.,
K. Vilaniškis, Box 36.

106 kuopa Maryville, Ill.,
V. Katilius, Box 121.

107 kuopa Coal Dale, Pa.,
A. Lakitskas, Box 202.

108 kuopa Carnegie, Pa.,
P. Gataveckas, 230 Magazine St.

113 kuopa Burlington, N. J.,
A. Cipas, 237 Union St.

114 kuopa Athol, Mass.,
M. Vasiliauskas, Box 117.

116 kuopa Detroit, Mich.,
J. E. Vasaitis, 115 Howard St.

117 kuopa East Pittsburgh, Pa.,
J. A. Skladas, Box 78.

120 kuopa Valparaiso, Ind.,
P. Sinkus, 553 College Av.

123 kuopa Aurora, Ill.,
M. Paulauskas, 690 Second Av.

125 kuopa Waukegan, Ill.,
J. K. Berbyla, 1007 Marion St.

128 kuopa Cherry, Ill.,
B. Zolynas, Box 206.

129 kuopa Bridgewater, Mass.,
A. Baginskas, Box 238.

131 kuopa So. Omaha, Nebr.,
A. Kairys, 923 N.25 St., Omaha. Neb.

133 kuopa Norwood, Mass.,
P. J. Babilas, 15 Tremont St.

135 kuopa W. Fitchburg, Mass.,
J. Muraška, 64½ Middle St.,
Fitchburg, Mass.

136 kuopa Rumford Falls, Me.,
K. Pečiulis, 215 Franklin St.

137 kuopa Kensington, Ill.,
E. Alginavičiūtė, 12001 Indiana Av.
Pullman Sta., Chicago, Ill.

138 kuopa Cicero, Ill.,
K. Adomaitis, 1417 So. 49th St.

142 kuopa Pawnee, Ill.,
J. Yoga, Box 71.

143 kuopa Williamstown, Pa.,
P. Stankunas, Box 11, Reinerton, Pa.

144 kuopa Haverhill, Mass.,
J. Zalanskis, 322 River St.

145 kuopa Wallingford, Conn.,
J. V. Stalloraitis, 74 S. Cherry St.

147 kuopa Elizabeth, N. J.,
B. Bočkutė, 211 First St.

150 kuopa W. Hanover, Mass.,
P. Varžinskis, National F. Co.

151 kuopa New Kensington, Pa.,
K. P. Rutkus, Box 3.

152 kuopa Sheboygan, Wis.,
J. Dvilaitis, 919½ S. Clara Al.

156 kuopa Beloit, Wis.,
K. Didjurgis, 109 Prospect St.

156 kuopa E. Cambridge, Mass.,
J. Shileika, 110 E. 10 St.

161 kuopa Kearny, N. J.,
A. Jonaitis, 9 Maple St.

162 kuopa Boston, Mass.,
M. K. Virbalas, 92 Salem St.

163 kuopa Salem, Mass.,
K. Preitis, 20 Webber Av.
Beverly, Mass.

164 kuopa Westernport, Md.,
M. L. Balčiunas, Box 238,
Piedmont, W. Va.

166 kuopa Monessen, Pa.,
K. M. Kazlauskas, Box 453.

167 kuopa New Bedford, Mass.,
J. Sušas, 51 Washburn, St.

168 kuopa Great Neck, N. Y.,
P. Griškevičius, Box 161.

169 kuopa Terre Haute, Ind.,
V. Povilaitis, 1445 3rd Av.

170 kuopa S. Englewood, Ill.,
J. Butkevičius, 8427 Union Av.

171 kuopa Manchester, N. H.,
N. A. Rastenis, 141 Manchester St.

172 kuopa Gary, Ind.,
A. H. Nanartonis, Box 94.

173 kuopa Batavia, Ill.,
J. Tomkevičius, 99 So. Prairie St.

174 kuopa Chicago, Ill.,
A. Spranaitis, 4524 S. Wood St.

175 kuopa Joliet, Ill.,
J. Rutkauskas, 102 Davis Av.

176 kuopa Tauton, Mass.,
J. Agurkis, 8 Monroe, St.

177 kuopa St. Charles, Ill.,
K. Šeštokas, 111 W. Main St.

178 kuopa De Kalb, Ill.,
A. Krištopaitis, 1003 Market St.

179 kuopa Moline, Ill.,
J. Žulius, 913 — 4th Av.

180 kuopa Auburn, Ill.,
A. Simkus, Box 28.

181 kuopa E. Rochester, N. Y.,

ATIDAI 26 KP. DRAUGAMS.

Sekantis susirinkimas bus laiko-
mas pėnyčioj 7 valandą vakare 9
Gegužės. Meldžiam visų draugų
atsilankyti, nes yra labai svarbių
reikalų.

Sekret. S. Uždevaitis.

AR TU SOCIJALISTAS?

Taip... Tai skaityk raštus, kurie
naudingi ir smagus, kur gyvai ir
praktiškai aiškina tavo artymuosius
ir visuomeniškus reikalus. O tą
rasi "Dilgėlėse". Skaityk jas, jei
skaitai savo organą. Laikyk jas už
antrą savo organą. Ko nerasi vie-
name, rasi kitame. Jos myli tei-
sybę lygiai sau ir kitiems. Tu su-
sipažėsi, tu kritikas, ir dėlto skai-
tyk "Dilgėles", kurios apšviečia kri-
tikavimo kelius.

Tik vienos "Dilgėlės" rašo apie
lytiškus reikalus, meilę, paleistuvy-
stę, šeimyną — ir tai vis išnaudo
atžvilgio. Yra daug apysakėlių,
eilijų, juokų; mokslinių ir kitokių
žinių ir tt. Tuo užsirašyk, — tik
1 dol. metams. Adresuok:

BALTRUŠAITIS BROTHERS,
2029 FIFTH AVE.
PITTSBURGH, PA.

RAULAI, KUR TU BĖGI?

Ugi pas Joną Kirtiklį, nes ten
yra puikiausia lietuviams užėiga:
šaltas alus, porteris, elius; degtinė
kuoskančiausia. Cigarai pargaben-
ti net iš Havanos. Visiems žino-
moj vietoj.

JONAS KIRTIKLIS,
113 N. WYOMING ST.,
HAZLETON, PA.

L. S. S. XI RAJONO KUOPŲ
DRAUGAMS.

Draugai XI Rajono rengia atei-
tyj maršrutą, dėl kurio turėsim
daug išlaidų, o Rajono iždas beveik
pusiau tuščias, užtaigi butų gerai,
kad kiekvienas narys užsimokėtų
Rajono mokestį 5c. kas tris mė-
nesiai, tokiu būdu Rajono iždas
padidėtų ir nebūtų baimės maršru-
tą surengti ankščiau. Rajono mo-
kestį siųskite pas finansų sekretorių
dr. Chas. Kershen, 1062 Harper
Av., Detroit, Mich.

Sekr. J. Stankus.

ATIDAI L. S. S. 83 KP.

Mėnesinis susirinkimas atsisbus
pėnyčioj, 2 d. Gegužio (May), 27
Hudson Av. Prasišės 7 val. vak-
care. Kuopos draugai visi malonė-
kit ateiti, o labiausiai tie, kurie
pardavinėjot tikietus ant baliaus.

Fin. Sekr. P. Repečka.

PRANESIMAS IV RAJONO
KUOPOMS.

Malonės kuopos prisiųsti delega-
tus į 23 konferenciją, kuri atsisbus
nedėlioj, Gegužio 11, š. m., nuo 9
val. ryto. Delegatai turi turėti
mandatus ir sutvarkytus įnešimus.
Mandatas: 140 East 19 St., The
Rand School of Social Science, New
York City.

Draugiškai F. Petrašiūnas.

L. S. S. 20 KP. ATIDAI.

Mėnesinis susirinkimas atsisbus
nedėlioje, 4 Gegužio 10 val. ryte,
Sidlauskos salėje 3rd Ave., kampas
24 St., Brooklyn, N. Y.

Sekret. P. Samulionis.

DIDELIS TEATRAS!

Kadaigi daug publika į salę nesutulpo, o tą veikalą matyt
norėtų. Todėl antru kartu Brooklyne statoma ant scenos penkių
aktų drama iš Kristaus gyvenimo **MARIJA MAGDALIETĖ**
(Marija Magdalena). Tas milžiniškas veikalas plačiai atsklei-
džia daugybę nepermatomų mums priežasčių kilimo krikščio-
nybės ir prasidėjimo naujos eros. Jame aiškiai parodyta gy-
venimo sąlygos tų laikų žmonių, t.y. kokiose gyveno turčiai
ir kiek kentėjo vergai. Kas buvo krikščionybės apaštalai ir
kas persekiojojaus mieste Jeruzolimoje žydų šalių. Persta-
tymas prasidės 8 val., durs atsidarys 7 val. vakare, Subatoje
10 GEGUŽIO (MAY), 1913 met., svetainėje **McCADDIN**
MEMORIAL HALL, ant Berry, tarpe So. 2nd ir 3rd Street,
Brooklyn, N. Y. Tikiety kaina: 25, 35, 50, 75 ir (box seat)
\$1.00. Kas nori nusipirkti tikietus iš anksto, gali gauti šio-
se vietose: Urbono Aptiekoje, kampas Berry st. ir Metropolitan
ave.; Miliauskos krautuvė, 103 Grand st.; Diržulaičio
Barzdaskutyklėj, 97 Grand st., o taipgi ir pas aktorius.
Meldžiame gerbiamąjį visuomenę atsilankyti.
Suvienytų Brooklyno Lietuviškų Dr-čių KOMITETAS.

JAUNI VYRAI SENI VYRAI VIDURAMŽINI VYRAI

Vyrai kurie žada apsigyventi — vyrai ligoti — vyrai kurie budamė
neprotingi daseleida perviršum — vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti
ir kurie sulaukie amžio, katram negale pynai naudoti primnuma
gamtos, — **vyrai tie vyrai tur pareikalauti viena iš tų knygų.**
Ta knyga pasakis kaip vyrai sunaikin sava sveikata, kaip jie igana
ligas ir kodėl jie netur apsigyventi budame tame padeime.

Ta knyga taipgi pasakis suprantamoje kalboje kaip
vyrai kurie tur **Užnuodijimą kraujo, arba syfilį,**
Triperį, arba gonorrhoea, Nusilpnėma, Abol-
na pragalsti šepuk, Pragalsti gyvybes sky-
stimo, Naktinius ni begimus, Rheuma-
tizma, Organiškas liges, Pylva, Kepenu,
Puslės ir Inkstu ligas, gali but galiutina
išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su ma-
žais kaštais.

Tukstančiai vyru atgava sava tobulą sveikatą, spēkas
ir stiprumą per pagalbą tų knygų. Ji ra krautuvė ži-
nios ir talpina šiam tykus slaptības, kurios vyras turi
žinoti. Netrotikiet sava piningu mokledami už prastus,
bevertės, vaistus iki kolai neperkaitisti šitą knygą Ji
pasakis kodėl jus kentėti ir kaip galeit gauti išgy-
dyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama **VYSAI DYKAI.**
Mę užmokam ir pačia. Išrašik išleke sava varda, pa-
vardo ir adresą ant šio kuponas ir išsiusk ji mums šendena.

Kuponas dykai gautos knygos.

Siusk ji šendena.

DR. JOS. LISTER & CO.

L. 303, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas juo pasiulimui dykai
sluostis knygos ir norėčiau, jog jus išsiustumet man
vieną iš tų knygų.

Vardas ir pavardė.....

Adresas.....

Stejtas.....

Draugai susirinkit visi į laiką, nes
yra daug svarbių reikalų apsvasty-
mui, atsiveskite naujų narių.
Sokr. J. T. Sežo.

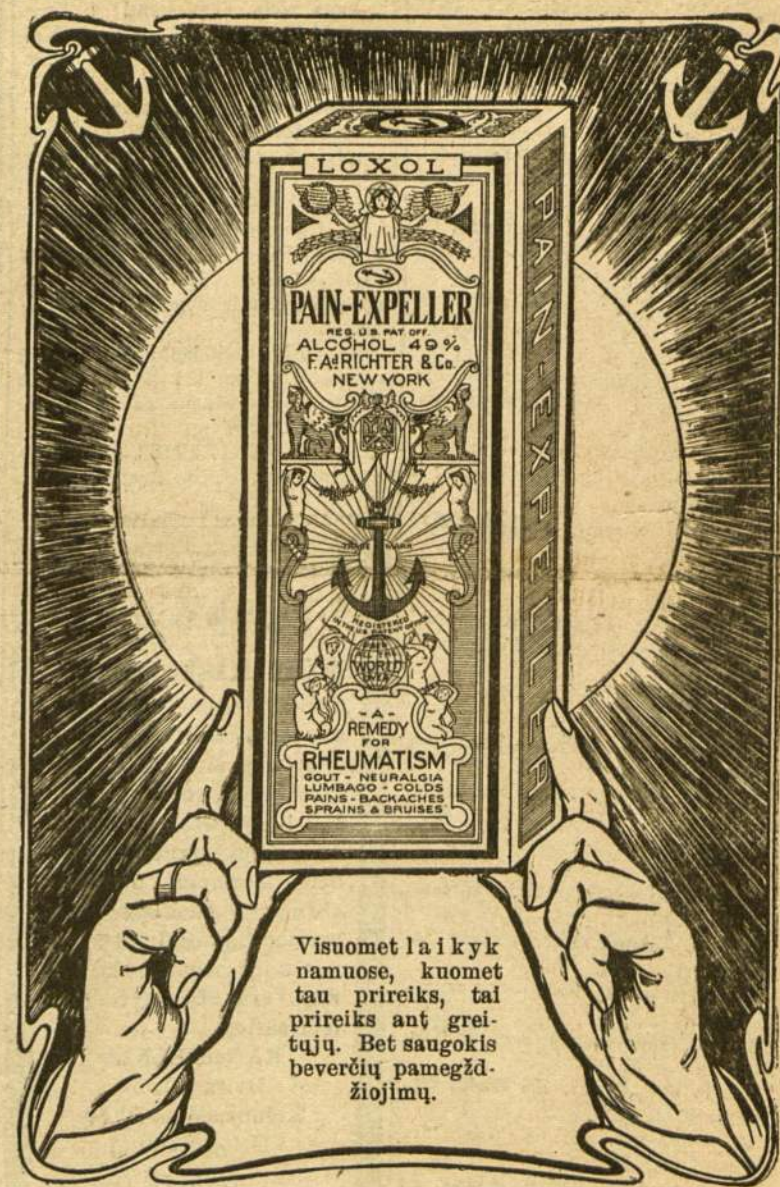
HAZELTON, PA. 80 KP. L. S. S.

Atsisbus susirinkimas 18 d. Gegu-
žio ant paprastos salės, pas Joną
Kirtiklį, 113 Wyoming St. Už-
kvičiam visus draugus atsilankyti
į mūsų susirinkimą.

ATIDAI 50 KP. DRAUGAMS.

Kadangi sekantis susirinkimas at-
sisbus 11 d. Gegužio 9 val. iš ryto,
2 nedėdienj, nes seniaus susirin-
kimas laikydavom kas 3 pėnyčioj,
bet praeitam susirinkime draugai
nutarė, kad butų geriaus šventadien-
ij iš ryto nuo 9 val. 2 nedėdienj.
Taip ir pasiliko. Malonėkite drau-
gi kuoskaitlingiausiai atsilankyti,
nes daugel turim svarbių reikalų;
nepamirškite ir naujų draugų atsi-
vesti; 115 Chartiers Av., McKees
Rocks, Pa.

Sekret. P. Samulionis.

Visuomet la i kyk
namuose, kuomet
tau prireiks, tai
prireiks ant grei-
tųjų. Bet saugokis
beverčių pamegža-
žiojimų.

PARANKIAUSIAI VISKĄ SPAUSDINTI

KOVOS SPAUSTUVEJE

Nes viskas atliekama pulkiai, greitai ir pagal
šitų dienų reikalavimus.

REIKALUI ESANT KREPPIKTES

1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.

Vienintelis Darbininkų
Mėnesinis Laikraštis

Kaina metams \$1.00

"Lietuvių Žurnalas", 1607 N. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Reikalaukit sampelio

Farmos! Farmos!

Turli pardavimui 25,000 akru žemės; parduodu po kiek kas nori akra dėl visokio didumo farmu. Ant tos žemės yra tarpais maži miškai, tarpais yra pilki laukai kur galima gėti ir arti be valimo. Jūs tu mišku galima pasibūdinti krajavus būdinkus arba tvoras apšverti. Parduodu po \$8,00 iki \$20 už akre. Jeigu ant išmokėties, tai tuoj reikia įmokėti po \$1,00 už akre, o kita suma gali mokėti kaip išgali: kas mėnu ar kas metai, ant kiek metu sutarsime. Laikė bedarbės, ilgios ar kokios nelaimės atsitikime, mokėsio palauksiu ant toliau. Turli pardavimui GYVENAMU FARMU SU TRIGBOMIS, ARIAMAIŠ LAUKAIS IR SODNAIS: visokio didumo, visokių prekių, pigių ir brangių. Tos farmos randasi Michigan valstijoje, paše ežerą Michigan arti dviejų turgaunu miestu, į kuriuos atplaukia daugybė laivų. Aš turiu pardavimui žemės greta dviejuose pavietuose LAKE IR MASON. Mason paviete žeme geriausia ir čia randasi didžiausi lietuvių fermerių KOLONIJOS visoje Amerikoje. Yra čia pirke 132 lietuvių farmos ir kas metai skaitlius duoginasi. Mielas Brolie Lietuvi, jei nori sau ir savo šeimynai geresnio, linkamesnio ir sveikesnio gyvenimo, pirk farmą. Trumpu laiku lietuvių čia statys savo bažnyčią ir bus tikra antra Lietuva. Norinti pirkti arba platesniam žiniui atvažiuokite arba rašykite, gausite knygelę ir mapą dovanai. Adresuokite:

ANTON KIEDIS
Peacock, Lake County, Mich.

L. S. S. VIRŠININKŲ ADRESAI.

Veik. Kom. Susinešimų Sekretorius, L. S. Kupčinskas, 217 East Centre St., Shenandoah, Pa.

Pildantysis Komitetas:
V. Paukšty, 242 Broadway, So. Boston, Mass.

M. Kapocintė-Michelsonienė, 28 Broadway, So. Boston, Mass.

A. Bernotas, 1815 E. Moyamensing Av., Philadelphia, Pa.

L. S. S. Centro Sekretorius, J. Stasiulevičius, 1815 E. Moyamensing Av., Philadelphia, Pa.

"Kovos" Redaktorius, K. Vidikas, 1815 E. Moyamensing Av., Philadelphia, Pa.

"Kovos" Administratorius, A. Zyromtas, 1815 E. Moyamensing Av., Philadelphia, Pa.

Literatūris Komitetas:
L. Pruseika, 242 Broadway, So. Boston, Mass.

St. Straždas, 2030 Canalport Av., Chicago, Ill.

St. Michelsonas, 28 Broadway, S. Boston, Mass.

Rev. ir Kank. Šelpimo Komitetas:
Pimsėdis, A. Zolynas, 23 Warwick St., Newark, N. J.

Sekretorius, J. Bulota, 708 Warner St., Baltimore, Md.

Izdininkas, J. Ramanauskas, Box 163, Minersville, Pa.

Sąjungos Turty Kontr. Komisijos Sekretorius, R. Merkis, 1815 East Moyamensing Av., Philadelphia, Pa.

L. S. S. Rajonų Sekretorių adresai:

I. J. A. Žukauskas, 77 Drayer St., Waterbury, Conn.

II. A. J. Neris, 162 Sitgreaves St., Phillipsburg, N. J.

III. J. Andriukonis, Box 3, New Kensington, Pa.

IV. F. Petrašiūnas, 108 Ripley St., Elizabeth, N. J.

V. Dudinskas, 151 W. Line St., Shenandoah, Pa.

VI. J. Undzius, 242 Broadway, S. Boston, Mass.

VII. J. M. Bučinskas, 5 Murphy St., Binghamton, N. Y.

VIII. J. Repšys, 1716 N. Wood St., Chicago, Ill.

X. J. Kačergis, 1716 E. Matheny Av., Springfield, Ill.

XI. J. Stankus, 1063 Bridge St., Grand Rapids, Mich.

XII. J. Vitkauskas, 757 Greenwich St., Valparaiso, Ind.

Veik. Komiteto narių adresai:

I. M. Mikalavičienė, 1449 S. Main St., Waterbury, Conn.

II. A. Dagis, 509 Green St., Philadelphia, Pa.; V. J. Stankus, 413 Bushkill St. Easton, Pa.

III. J. Brazauskas, 2400 Fifth Av., Pittsburgh, Pa.; J. Mažiukna, 810 Chateau St., Allegheny, Pa.

IV. J. Gilius, 32 Van Buren St., Passaic, N. J.; J. Sukys, 154-6 Grand St., Brooklyn, N. Y.

V. L. Kupčinskas, 217 E. Centre St., Shenandoah, Pa.

VII. A. Valinčius, 9 William St., Pittston, Pa.

VIII. M. D. Činikas, 2727 W. 22nd St., Chicago, Ill.; A. Petraitis, 4630 Gross Av., Chicago, Ill.; V. Miščioka, 3149 S. Halsted St., Chicago, Ill.

X. A. Merkevičius, Box 136, Johnston City, Ill.

XI. M. Mockus, Box 54, Detroit, Mich.

XII. T. Bartkus, 559 Garfield Av., Valparaiso, Ind.

GERA PROGA!

Gramatika angliskos kalbos mokytis be mokytojo (apdaryta) \$1.00
Vaiku draugas arba kaip mokytis skaityti ir rašyti be mokytojo..... 15 c
Naujas Budas mokytis rašyti be mokytojo..... 10 c
Aritmetika mokiniui rokundu, su paveikslais (apdaryta) 35 c.

Viso \$1.60

Kas atsitys iškirpęs šitą apgarslinimą iš "Kovos" ir \$1.00 per monetą orderį, tai gaus visas 4 knygas 60 c. pigiau.

P. MIKOLAINIS
Box 62 New York City.

BUK MANDAGUS!

NUSIPIRK

ETIKETA

Arba taisyklės, kurių kiekvienas turi prisilaikyti apsilėję su kitais. Ten rasit suvėrę 300 pamokinių gražaus pasilegimo dėl visų visokiųose atvejuose. Kaina 25c. Piguus mažiau dolerio galima siųsti krasos ženklelį.

M. M. Rice-Herman
140 E. 19 st., New York.

"KELEIVIO" KALENDORIUS

1913 METAMS.

Su darbininkų šventėmis ir paminėjimais svarbių nuotikių iš kovos darbo su kapitalu, ir papuoštas gražiais paveikslais. Turinys. 20-ties sukaktvės Krazių -kerdynės. Kaip atsirado popiežiai. Ar ištikrųjų žmogaus siela nemirštanti? Kaip caras Aleksandras III važiavo. Karvių. Nuo ko pacina vėjas. Kas yra dinamitas ir kaip jis padarytas. Didžiausi gaisrai ir nuostoliai. Atmosfera (oras). Didžiausios upės pasaulį ir daug smulkesnių raštų. Kaina 25c.

Piguus galite siųsti taip: Suvyniokit į popierą sidabrinį 25c., įdėkit į laišką ir užrašykite savo "Keleivio" adresą. Mums labai daug taip prisiūnia ir negirdėt, kad papulti.

Tėmykit! Kadangi kalendorių jau mažai teliko, tad pasiskubinkite užsirašyti, nes vėliau gali pritrukti. Adresuokit taip:

"KELEIVIS",
28 Broadway, So. Boston, Mass.

"KOVOS"

Administracijos

Galima tuojau užsirenu-meruoti šiuos žemiau surašytus lietuvių laikraščius. Juk beveik visi sąjungiečiai, apart "Kovos", skaito da ir kitus laikraščius, todėl užsisakykite juos per "Kovos" Administraciją, tuomet Sąjungai bus pelnas, o jūs gausite tą ko norite. Verta užsisakyti šiuos laikraščius:

RANKPELNIS

Dvisavaitinis

Kaina metams \$1,50

Išsina Skotijoje

LAISVĖ

Du syk į savaitę

Kaina metams \$2,00.

Išsina So. Boston, Mass.

KELEIVIS

Savaitinis

Kaina metams \$1,50

Išsina So. Boston, Mass.

DARBININKŲ VILTIS

Savaitinis

Kaina metams \$1,50

Išsina Shenandoah, Pa.

DILGĖLIS

Dvisavaitinis

Kaina metams \$1,00

Išsina Pittsburgh, Pa.

LIETUVIŲ ŽURNALAS

Mėnesinis

Kaina metams \$1,00

Išsina Chicago, Ill.

LAISVOJI MINTIS

Mėnesinis

Kaina metams \$2,00

Išsina Scranton, Pa.

Tai gi ar sau ar savo draugams užrašysit minėtus laikraščius, užsakymus visuomet siųskite "Kovai".

1815 E. Moyamensing ave., PHILADELPHIA, PA.

Kelstone Phone Main 14-23.
Bell Phone Lombard 2506

Dr. Philip ROVNO
423 Pine st. PHILAD., PA.
Prilimo valandos:
Nuo 10 ryto iki 3 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.
Galima susikabinti rusiškai ir lenkiškai.

Rusiškai-Amerikoniška LINIJA

Geriaus, didžiausi ir greičiausi laivai, atlieka tarnystę tarp Rusijos ir Amerikos nestodami net didžiausiose portuose. „Czar“, „Kursk“, „Russia“.

Roterdamą į 8 dienas; į Liepoją — 11d.

\$33.00 III Klases \$35.00

\$45.00 II „ \$50.00

\$60.00 I „ \$70.00

Sekantis išplaukimas iš New Yorko:

Kursk — April 19th

Czar — May 3rd

Dėl platesnių informacijų kreipkitės pas mūsų agentus, arba pas generalinį agentą:

A. E. Johnson & Co.
Gen. Pass. Agent

27 Broadway New York.

POPIEŽIUS AR KRISTUS?

Mes norėtume kad ateitų nors vienas kunigas ar katalikas, kuris galėtų prirodyti klaidingumą faktų, sutalpinčių šioje knygelėje, kurioje mes prirodome, kad Rymo-Katalikų bažnyčia yra ne tik klaidinga, bet ir pavojinga. Kaina 25c. Piguus mažiau dolerio galima siųsti krasos ženklelį.

224 pl. preke 25c., su prisilutimu, 5 už \$1

Ko kas yra ir moteris, interesuojantis amerikoniškoms institucijoms ir liuobė, turėti stelsiokių knygų šimtą ir išdalyti tarp savo draugų.

American Liberty Pub. Co. (Not Inc.).
Dept. 146 Box 814 Chicago, Ill.

Visiems naudinga

Klišeinis Atlases viso pasaulio arba žemlapio knygelė, praėjusio dešimtmečio išleidimas, kuri turi 499 pusl., didumo 3 1/2 x 5 1/2. Angliškoje kalboje. Mapos, kurios parodo geležinkelius, vandenis ir kalnus; Suvienytų Valstijų stelsus, teritorijas ir kiek stels miestų ir kiek gyventojų stels ir atakruose miestuose, — taip ir viso pasaulio miestu. Kaina \$1.00. Gaunama pas:

M. M. Dovidaitį
221 Pine st., Wilmington, Del.

NEBO

Pulkųs papirosai

Turkiško rankiaus

10 už 5c

Parsiduoda

krautuvese

Korkiniais galais

PAPIROSAI

GERIAUSI

visame

SVIETE

Nauda iš skaitymo.

Jau gilioje senovėje, kaip tik dvaspročio išreikšti neregimas mintis regimais ženklais, žmonės gerai suprato knygų naudą. Dabar, kuomet knygos, kaip vanduo iš šaltinio plaukia po visus kraštus, kada visur šauktume: prie mokslo, prie apvietos, prie knygų! Tad šiais laikais da geriau supranta naudą iš skaitymo knygų.

Knyga — tai mintis antoriaus. Knyga visuomet ir visur, kaip geras draugas, gali atleisti mums į pagalbą savo patarimais. Skaitydami mes susipažintam su vargais, nelaimėmis ir rupecliais skriaudžiamų darbininkų ir tas sužadina mums melle prie tų vargdenių. Matydami jų varginą padėjimą nenusimenam, bet da su didesne vilčia ir pasitikėjimu pasirengiam kovon.

Skaitydami knygą gauname mintis, semiam jaunumus, žadinam savo dvasią sekdami darbus praklinių žmonių, kuriems reikėjo nukentėti daug vargo, nekarta ir bado.

Darbininkai laikraščiai, kurie kaip pavasary bitės iš avilio, pakildos po visus kraštus, keldami iš miego darbininkus, rengdami juos prie darbo, nešdami žinias iš visų pasaulio kraštų, jog visur darbininkai darbuojasi, visur žengia pirmyn! Tuomet skaitytojų omenyje kyla praklini mintis ir su didesne energija griebiasi už darbo, kuris atveda naują skriaudžiamą.

Todėl ir mes, draugai ir draugės, pradėkime su didesne energija ir pasirengimu platinėti darbininkų ir moksliškų turinio knygas ir mūsų vienatini darbininkų laikraštį "KOVA", leidžiamą darbininkų organizacijos Liet. Soc. Sąjungos.

Kokias tik norite knygas galite gauti "Kovos" adm. Adresuokite:

"KOVA"

1815 E. Moyamensing ave., Philadelphia, Pa.

VISU ŽINIAI.

Perkrausčiau savo bučernę ir grosernę į naują ir geresnę vietą, po num. 2230 Fifth av. kampas Bredy st. Kas nori te nebraugiai pirkti gerą tavorą, ateikite pas mane, o busite užganėdinti. Su pagarba.

John Kazlauckas
2230 Fifth ave.,
Pittsburgh, Pa.

F. J. Bagocius

Notaras. Tarkos Telsėjus.

AGENTAS

Visų Geriausių

Laivinių Kompanijų

28 W. Broadway

So. Boston, Mass.

Siunčiu pinigų į visas pasaulio dalis

ESU PO KAUCIJA.

Jei Jums, skaitytojai, patinka "Kova" su mano raštais ir mano redaguojamas "Dilgėlės", tai patiks ir šis talsingas mano patarnavimas pinigų siuntime. O jūs siųst pinigų per mane, aš siųstu savo raštus Jums į "Kovą". Nuo Jūs priklauso, kad galėsite "Kovoj" raštų. Rašymas yra darbas. Dirbt be jokio uždarbio nevisada galima. Savęs nenuskriausdami, paremsit mane nors menku uždarbiu ir aš galėsiu "Kovoj" raštų. Ranka ranką mazgoja — ar ne? Piguus kalnas tuo prisilutė, kas tik pareikalaus.

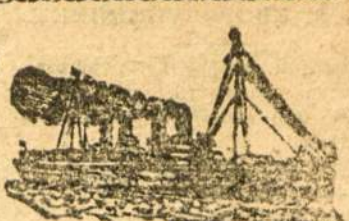
J. BALTRUŠAITIS,
2400 5-th ave., Pittsburgh, Pa.

I. Rosenbaum,

SENIAUSIA

Lietuviška Banka

Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų

šmaino pinigus ir išsiūnia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai

Agentūra geležinkelų tikiety.

Parduodame geležinkelų tiketus į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

GYDYTOJAS IR CHIKURGAS

DAKTARAS IGNOTAS STANKUS,

Tiktras lietuvis, baigęs mokslo stelsio universitete. Buvo miestu daktaru Indianapolis, Ind. ir specialiskai mokinio New Yorko Didžiojo Mokykloje daryt visokias operacijas ir gydyt pavojingas ligas. Po įėjimui didžio daktariško mokslo, Dr. Stankus įrengė savo locną Sanatorium (naminių ligonbutį), kur užlako visokius ligonius dėl gydymo ir darymo operacijų.

Daktaras Stankus civiliškoj formoj.

Gydo ligas:
Nuo reumatizmo, skaudėjimo kaulų, strėnių, kųjų, pečių, nuo visokių kraujo ligų, užkrečiamų ligų, užkrečiamų ir nedirbimų vidurių, išbėrimų, niežėjimų ir augimų ant velodo ir kuno visokių spuogu, dederinių ir slinkimų plauku, galvos skaudėjimą, širdies, inkstų, kepenų ir plaučių ligas, visokias nervų ligas, neuralgiją, drebejimą sanarių, greitą supykimą, negalėjimą miegoti ir išgęti, greitą pailsimą, sunkų kvėpavimą, peršalimo slogas ir nusiipėjimą sveikatos, visokias moteriškas, skaudėjimus ir nerūgulariškus mėnesinių (baltųjų) tekėjimų ir gumbo. Daras operacijas ant gyslu, kaulu, nervu, smegenų, moterių ir vyrų gimdančių organų. Taipgi darau operacijas ant nosies, akių ir gerklės.

PADEKAVONĖS UŽ IŠGYDYMĄ.

Aš Jonas Šaltinskas, 926 Jenne st., Kenosha, Wis., ištaru širdingą ašt daktarui Ign. Stankui už išgydymą mane. Dabar prašau Tamletos išgydyti ir mano draugą Juozapą Šaltinską nuo išbėrimo spuogais ant kuno.

Aš Adelfs Bagdonas, P. O. Box 95, Puritan, Pa., pasakysiu tikrą taisybę, kad jusu gyduolės man ne daug gero padarė, tikiai sustabdė slinkimą plauku, išaukino pleiskanas ir sustabdė niežėjimą galvos, o kas link užauginimo plauku, tai aš nieko nenumanau.

A. J. Juskaitis, 511 Railroad Av., Brooklyn, N. Y., išreiškiu savo širdingą padėkavonę Dr. Ign. Stankui už išgydymą nuo skaudėjimo pečių, skaudėjimo po krutinę ir sunkaus kvėpavimo. Da turiu kosulį, bet ir tas daug kartų mažesnis negu pirma.

Jos. Schultz, P. O. Box 245, Cradon, Wis. ir Pranas Grablauskas, P. O. Silver Creek, Pa., širdingai dėkavojame daktarui Stankui už išgydymą nuo kroniškių, užsisenėjusių ligų.

Tos visos padėkavonės yra įdėtos su pavilijimu pačių pacientų.

Kiti visi yra užlaikomi didžioje slaptibėje. Dr. Stankus duoda daktarišką rodą ir egzaminavimą dykai ypatingai ir per laišką, be skirtumo kaip toli gyvenate: Amerikoje, Kanadoje ar Anglijoje. Visuomet kreipkitės ypatingai arba laišku ant šio adreso:

DR. IGNATIUS STANKUS,

1210 SOUTH BROAD STREET, PHILADELPHIA, PA.

Ofiso valandos: Iš ryto nuo 9 iki 11. Po pietų nuo 2 iki 4 ir vakarais nuo 7 iki 8. Nedėliomis nuo 9 iki 11 val. ryto ir nuo 1 iki 4.

Šiuomi pranešame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. 18-leidimas No. 12-as

SOCIALDEMOKRATŲ MOKSLO PAMATAI

Parašė K. Kautsky. Iš vokiečių kalbos vertė P. Kovas. Pusi. 55, prekė 20c

Si knygelė turėtų rasti kiekvienoj darbininko žmogaus grįtelėj, ir kiekvienas interesuojantis socializmo klausimu, privalo būtinai minėtą knygelę nusipirkti ir perskaityti, nes tik tokias raštus skaitydamas darbininkas žmogus, gali gauti supratimą apie socializmo mokslą ir pažinti dabartinę netikusią išnaudojimo tvarką.

Reikalaujanti minėtos knygelės prisiųskit "Kovos" Adm. 20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuošimčiai.

Užsirašant laikraštį arba turint kokius nors reikalus adresuokite taip:

"LAISVĖ" 242 West Broadway

SO. BOSTON, MASS.

"LAISVĖ"

Visuomenės, Kultūros, Politikos, Literatūros, Populiariškai-Moksliškas LAIKRAŠTIS

Eina du sykiu savaitėj: Utarninke ir Pėtnyčioj.